
De invloed van de ondersteuning van de gemeente Amersfoort op het succes van een burgerinitiatief

Een onderzoek naar ondersteuning van burgerinitiatieven door de gemeente Amersfoort en de invloed hiervan op het succes van vijf verschillende initiatieven.

Universiteit Utrecht

Bron afbeelding voorblad:

http://www.ons-voorschoten.nl/ons_30/home/burger-bestuur

Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Naam: Evert Jan van de Kamp

Studentnummer: 401593

Scriptiebegeleider: C. Kamphuis

Datum: 8 september 2017

Masterscriptie Urban Geography

Faculteit Geowetenschappen

Universiteit Utrecht

Masterscriptie tot stand gekomen als
onderdeel van stage bij PLAN terra BV.

www.planterra.nl

PLAN
terra

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt de masterthesis met de titel *‘De invloed van de ondersteuning van de gemeente Amersfoort op het succes van een burgerinitiatief’* die handelt over hoe de gemeente Amersfoort vanuit beleid komt tot de ondersteuning van burgerinitiatieven, welke invloed dit heeft op hoe succesvol een initiatief is en of er verschillen zijn tussen de vijf initiatieven die in dit onderzoek centraal staan.

De aanleiding voor het schrijven van dit onderzoek ligt in de interesse die ik vanuit mijn bacheloropleiding *Sociale Geografie en Planologie* heb opgedaan voor initiatieven van burgers in de publieke ruimte. De veranderende verhouding die in de laatste decennia ontstaan is tussen overheid en burgers in de samenleving en een toename in het nemen van initiatief en de daaruit voortvloeiende activiteiten die burgers ondernemen in de publieke ruimte kan al geregelde tijd op mijn interesse rekenen. Dit vormt dan ook de reden om me te verdiepen in hoe een gemeentelijke organisatie ondersteuning geeft aan burgerinitiatieven en de invloed die deze ondersteuning heeft op de mate van succes van een initiatief. Met dit onderzoek hoop ik meer inzicht te verschaffen in hoe de gemeentelijke organisatie van Amersfoort omgaat met burgerinitiatieven in de openbare ruimte en te achterhalen hoe belangrijk deze ondersteuning is voor het succes van een initiatief in de openbare ruimte. Ik spreek dan ook de wens uit dat dit onderzoek kan bijdragen aan het beeld dat in de wetenschappelijke literatuur en in het maatschappelijke debat bestaat over of en de manier waarop gemeenten in Nederland burgerinitiatieven in de openbare ruimte en hoe bepalend deze ondersteunen is voor de mate van succes van het initiatief.

De totstandkoming van dit onderzoek is niet vanzelf gegaan. Daarom wil ik graag de volgende personen bedanken. Allereerst mijn begeleider, Carlijn Kamphuis, voor haar begeleiding, feedback, vrijheid en de daarbij horende verantwoordelijkheid om iets neer te kunnen zetten. Verder wil ik mijn begeleiders bij PLAN terra bedanken voor de waardevolle bijdragen die, zij vanuit hun kennis over de werking van een gemeente met betrekking tot burgerparticipatie, aan de totstandkoming van dit onderzoek gaven. Daarnaast bedank ik alle respondenten die hebben meegewerkt aan dit onderzoek en hun kostbare tijd en informatie beschikbaar stelden.

Bunnik, 8 september 2017, Evert Jan van de Kamp

Samenvatting

In het onderzoek met de titel '*De invloed van de ondersteuning van de gemeente Amersfoort op het succes van een burgerinitiatief*' wordt vanuit de bewering van Snoeker (2014a, 2014B) die stelt dat gemeenten vaak geen visie hebben op het gebied van burgerinitiatieven en het sterk afhangt van de betrokken ambtenaren of initiatieven worden ondersteund nagegaan hoe de gemeente Amersfoort vanuit beleid op het gebied van participatie komt tot de ondersteuning van burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Vervolgens wordt vanuit de stellingname die Denters (e.a, 2013a, p. 37) inneemt dat de bijdrage van gemeentelijk ondersteuning aan het succes van initiatief per initiatief verschilt inzichtelijk gemaakt wat de invloed van de ondersteuning is op de mate van succes van een initiatief en of dit per type initiatief verschilt.

Om dit te kunnen achterhalen is een kwalitatieve onderzoeksmethode toegepast, waarbij interviews werden afgenomen met personen die binnen de gemeente Amersfoort inzicht kunnen geven in het participatiebeleid en de toepassing hiervan. Tevens zijn verschillende type initiatieven, op basis van thematische typering, geselecteerd binnen de gemeente Amersfoort. Hierbij zijn onder vijf initiatieven, die als casestudies dienen binnen dit onderzoek, zowel de initiatiefnemer(s) als de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort geïnterviewd. Doel hierbij was het achterhalen van het belang van de ondersteunende rol van de gemeente Amersfoort in het succes van een initiatief en of hierin tussen deze vijf initiatieven verschillen bestaan.

Dit onderzoek heeft inzichtelijk gemaakt dat de gemeente Amersfoort vanuit een visie op de initiatieven in de openbare ruimte een praktische uitvoering hiervan op de werkvloer hanteert wat betreft de ondersteuning van initiatieven. Hiermee kan geconcludeerd worden dat het beleid niet doorwerkt in de ondersteuning van burgerinitiatieven in de openbare ruimte. De gemeente Amersfoort beschikt niet over beleidsdocumenten. Wat betreft de ondersteunde rol als factor van het succes van een initiatief kan geconcludeerd worden dat niet alle initiatieven ondersteuning van de gemeente Amersfoort nodig hebben of afhankelijk zijn van de ondersteuning van de gemeente Amersfoort om het initiatief een succes te maken. De invloed die de ondersteuning van de gemeente Amersfoort op het succes van een initiatief heeft, is hiermee per initiatief verschillend.

De bevindingen van dit onderzoek geven inzicht in hoe een gemeente in Nederland omgaat met participatie-initiatieven in de openbare ruimte en maakt duidelijk hoe binnen deze gemeente bepaald wordt of en in welke mate er tot ondersteuning van een burgerinitiatief wordt overgegaan. Ook wordt duidelijk dat de ondersteunende rol van de gemeente bij een initiatief niet altijd van doorslaggevend belang is om een initiatief een succes te maken en dat er in dit opzicht verschillen zijn tussen de vijf initiatieven die in dit onderzoek centraal staan.

Inhoudsopgave

H1: Inleiding	7
H2: Theoretisch kader	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Verhouding tussen overheid en burgers	14
2.3. Burgerparticipatie	15
2.4 Burgerinitiatief.....	19
2.5 Rol van overheid met betrekking tot burgerinitiatieven	23
2.6 Conclusie en conceptueel model	27
H 3: Methodologie	29
3.1 Inleiding	29
3.2 Methodologische aanpak	29
3.2.1 Kwalitatieve onderzoeksmethode.....	29
3.2.2 Interviews	30
3.2.3 Onderzoekseenheden en onderzoeksgebied.....	30
3.2.4 Topiclijsten.....	35
3.3 Aanpak analyse interviews	38
3.4 Conclusie.....	39
H4: Resultatenhoofdstuk	41
4.1 Inleiding.....	41
4.2 Gemeente Amersfoort.....	41
4.2.1 Beleid gemeente Amersfoort.....	41
4.2.2 Organisatie van de gemeente Amersfoort.....	42
4.2.3 Ondersteuning door de gemeente Amersfoort van burgerinitiatieven	44
4.2.4 Wanneer zijn burgerinitiatieven succesvol? – vanuit gemeente Amersfoort	45
4.3 Initiatieven	46
4.3.1 Moestuin in Nieuwland	46
4.3.2 Elisabeth Groen.....	48
4.3.3 Stichting Eemstadboerderij	52
4.3.4 Stichting Huis van Bartels	55
4.3.5 Bewoners van Horsten	57
4.4 Conclusie.....	59
H5: Conclusie	61
Bibliografie	67
Bijlagen	74
Bijlage A: Topiclijsten	74
Bijlage C: Codeboom.....	77

H1: Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een inleiding gegeven op het onderwerp van dit onderzoek. Verder wordt de onderzoeksvraag gepresenteerd en een korte beschrijving gegeven van de opzet van dit onderzoek.

H1: Inleiding

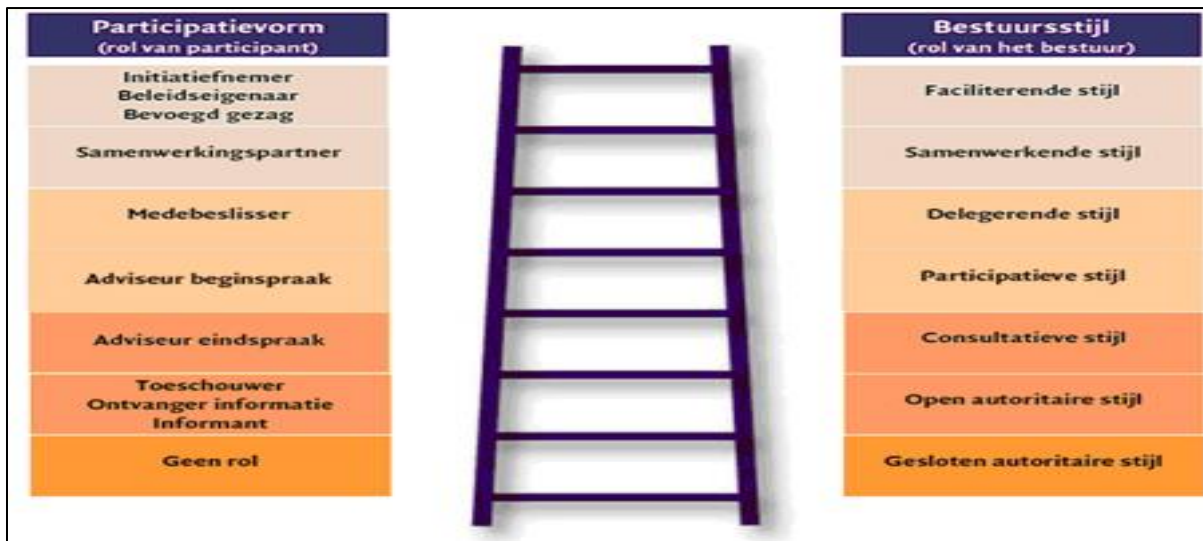
“Het is onmiskenbaar dat mensen in onze huidige netwerk- en informatiesamenleving mondiger en zelfstandiger zijn dan vroeger. Gecombineerd met de noodzaak om het tekort van de overheid terug te dringen, leidt dit ertoe dat de klassieke verzorgingsstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving” (Rijksoverheid, 2013).

In het bovenstaande citaat, uitgesproken tijdens de Troonrede van koning Willem-Alexander in 2013, wordt een veranderende samenleving geschetst. Een samenleving die langzamerhand verandert van een klassieke verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. Deze overgang naar een participatiesamenleving zorgt ervoor dat er een andere verhouding ontstaat tussen overheid, markt en samenleving dan voorheen. In deze veranderde verhouding tussen overheid, markt en samenleving verschuift het initiatief in het publieke domein meer en meer van overheid naar burger (ROB, 2012; Heijden e.a, 2011, p. 7; Tonkens, 2006). Steeds meer nemen burgers zelf het initiatief om zaken in hun nabije omgeving aan te pakken (Kearns, 1992), wat ook wel aangeduid wordt als actief burgerschap. De hierbij horende activiteiten die burgers ondernemen in het publieke domein worden ‘burgerinitiatieven’ genoemd. Onder burgerinitiatieven, ook wel bewonersinitiatieven dan wel participatie-initiatieven genoemd, worden volgens Denters (e.a, 2013b) de gemeenschappelijke activiteiten van burgers verstaan die zich richten op het borgen en verbeteren van de kwaliteit van het publieke domein. In de praktijk zijn dit bijvoorbeeld burgers die een speelplaats maken in een park wat weinig gebruikt wordt of burgers die een buurtgroep vormen waarmee de veiligheid in een wijk gewaarborgd wordt (Bakker e.a, 2012, p. 395). Andere voorbeelden van burgerinitiatieven zijn het inzetten van WhatsApp voor buurtpreventie en het onderhouden van openbare groen door een groep burgers (Vereniging van Nederlandse Gemeenten [VNG], 2016).

De opkomst van deze initiatieven zorgt ervoor dat gemeenten hun aanpak ten opzichte van het burgerinitiatief moeten vormgeven. In deze aanpak moet onder andere opgenomen worden in welke mate het initiatief bij de burger komt te liggen, als zij activiteiten willen ondernemen in de openbare ruimte. In de wetenschappelijke literatuur is al veel geschreven over het begrip ‘burgerinitiatief’. Zo is onder andere onderzoek verricht naar het burgerinitiatief in combinatie met de gemeente en de ongebonden vrijwilliger (Lagendijk & Bürmann, 2004), naar de drijfveren van initiatiefnemers bij een burgerinitiatief (Hurenkamp e.a, 2006), de wisselwerking tussen overheid en het burgerinitiatief (Oude Vrielink & Verhoeven, 2011) en instrumenten voor beleidsbepalers en gemeenteambtenaren over de manier van omgang met burgerinitiatieven (Heijden, 2007; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, 2010). In deze onderzoeken naar burgerinitiatieven komt ook de mate van participatie van burgers, ‘burgerparticipatie’, en de rol van gemeenten ten opzichte van initiatieven naar voren. Een instrument waarmee de mate van participatie, ook wel aangeduid als mate van initiatief, van burgers gemeten kan worden is de ‘participatieladder’. Deze ladder is oorspronkelijk ontwikkeld door Arnstein in 1969. In figuur 1.1 is een bewerking van de ‘participatieladder’ door Pröpper en Steenbeek (zoals aangehaald door Platform 31, 2012; Dückers & Pröpper, 2011) te zien.

Figuur 1.1 geeft zowel de rol weer van de participant (de participatievorm) als de rol van het bestuur (de bestuursstijl). Hoe hoger op de ladder, hoe meer het initiatief bij de burger komt te liggen en hoe meer gemeenten zich een ondersteunende rol aanmeten. In het huidige discours met betrekking tot burgerparticipatie is volgens Oude Vrielink en van de Wijdeven (2011, p. 438) een verschuiving waar te nemen van ‘burgers betrekken bij’ naar ‘burgerinitiatieven aanjagen en ondersteunen’; de faciliterende rol in figuur 1.1.

Figuur 1.1: Participatieladder

Bron: (Platform 31, 2012).

Volgens van der Heijden (e.a, 2007) zijn gemeenten wat dat betreft nog zoekende in hoe burgerinitiatieven te ondersteunen. Uit het rapport ‘*Help een burgerinitiatief!*’ blijkt tevens dat gemeentelijke ambtenaren nog zoeken naar hoe ze ondersteuning kunnen bieden aan burgerinitiatieven (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010). Ook zijn volgens van der Heijden (e.a, 2007) gemeenten vaak onbeholpen in hun interacties met burgers. Dit kan ervoor zorgen dat burgers zich onvoldoende gewaardeerd en gezien voelen, wat weer boosheid en onverschilligheid in de hand kan werken (Huren en Tonkens, 2011, pp. 181-182). Verder is er volgens Davelaar en Veldboer (zoals aangehaald door Oude Vrielink & van de Wijdeven, 2011, p. 439) nog weinig onderzoek gedaan naar hoe gemeentelijke ambtenaren deze ondersteuning van burgerinitiatieven vormgeven. Snoeker (2014a, 2014b) gaat een stap verder en stelt dat gemeenten vaak geen visie hebben op het gebied van burgerinitiatieven en het sterk afhangt van de betrokken ambtenaren of initiatieven worden ondersteund.

Volgens Dijk (2015) is de bereidheid van externe partijen, waaronder de overheid, om mee te werken aan het initiatief juist een van de factoren die initiatieven tot een succes kunnen maken. Gemeenten kunnen er volgens Snoeker (2014a; 2014b) op verschillende manieren voor zorgen dat initiatieven zichzelf succesvol ontwikkelen. Initiatieven hebben in de eerste plaats organisatorische en fysieke handelingsvrijheid nodig. Verder is een gezamenlijke visie van gemeenten en burgers noodzakelijk, waarbij de rolverdeling tussen gemeenten, initiatiefnemers en burgers duidelijk is. Dat burgerinitiatieven ondersteuning behoeven wordt zowel door de Nederlandse overheid (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, 2011, pp. 14-15) als in de wetenschappelijke literatuur onderkend (Bakker e.a, 2012, p. 396). In het onderzoek van Denters (e.a, 2014, p. 20; Denters, e.a, 2013a) wordt echter betwijfeld of de ondersteunende rol van gemeenten wel noodzakelijk is om een burgerinitiatief tot een succes te maken. Volgens Denters (e.a, 2013a, p. 37) is de bijdrage van de gemeentelijke ondersteuning aan het succes van een initiatief namelijk van geval tot geval verschillend.

De gemeentelijke aanpak met betrekking tot burgerinitiatieven is dus sterk afhankelijk van de visie die gemeenten hebben ten aanzien van burgerinitiatieven. Vervolgens is het volgens Snoeker (2014a, 2014b) sterk afhankelijk van de betrokkenheid van de ambtenaar bij het initiatief of er ondersteuning wordt verleend aan het initiatief. Dit roept de vraag op hoe een gemeente vanuit een bepaalde visie op hoe om te gaan met burgerinitiatieven komt tot de daadwerkelijk ondersteuning van het initiatief. Dit maakt het interessant om te achterhalen hoe de mate van

ondersteuning die door de gemeente aan een initiatief wordt gegeven bepaald wordt. Verder is het de moeite waard om na te gaan in hoeverre de ondersteuning van gemeente aan een initiatief bijdraagt aan hoe succesvol een initiatief is en of dit verschilt per type initiatief. Volgens Dijk (2015) zijn de volgende factoren doorslaggevend voor het succes van initiatieven: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid van externe partijen en een pragmatisch proces. Onder bereidheid van externe partijen valt ook de manier waarop overheden omgaan met een initiatief. Volgens Dijk (2015) is het kenmerkend voor succesvolle burgerinitiatieven dat politici en ambtenaren open staan voor samenwerking met burgers. Vraag is echter hoe belangrijk de ondersteunende rol van de gemeente bij een initiatief als factor voor het succes van een initiatief is ten opzichte van andere factoren die het succes van een initiatief bepalen en of dit per type initiatief verschilt. Is bijvoorbeeld de ondersteunende rol van de gemeente bij een initiatief op het gebied van groen meer bepalend voor het succes van een initiatief dan bij een initiatief dat betrekking heeft op spelen en sporten? Een vervolgvraag hierop is wie bepaalt of een initiatief succesvol is. Volgens Haan en Haartsen (2015) blijkt uit onderzoek dat burgerinitiatieven voor beleidsmakers succesvol zijn als de regie bij de burgers ligt of als het initiatief 'in beweging is'. Verder is heersende opvatting onder beleidsmakers dat een burgerinitiatief altijd wat oplevert, zoals uitbreiding van het sociale netwerk, participatie aan de dorpsamenleving of het beter vinden van ingangen bij overheden. Echter, is weinig bekend over hoe initiatiefnemers zelf hier tegenaan kijken. Wanneer vinden initiatiefnemers hun initiatief eigenlijk succesvol? En hoe belangrijk is de ondersteunende rol van de gemeente binnen dit succes? Vragen die uitmonden in de hoofdvraag die als een rode draad door dit onderzoek zal lopen:

In hoeverre werkt het beleid met betrekking tot participatie van de gemeente Amersfoort door in de mate van ondersteuning die wordt gegeven aan burgerinitiatieven en verschilt de invloed die dit heeft op hoe succesvol een initiatief is per type initiatief volgens betrokkenen bij het initiatief?

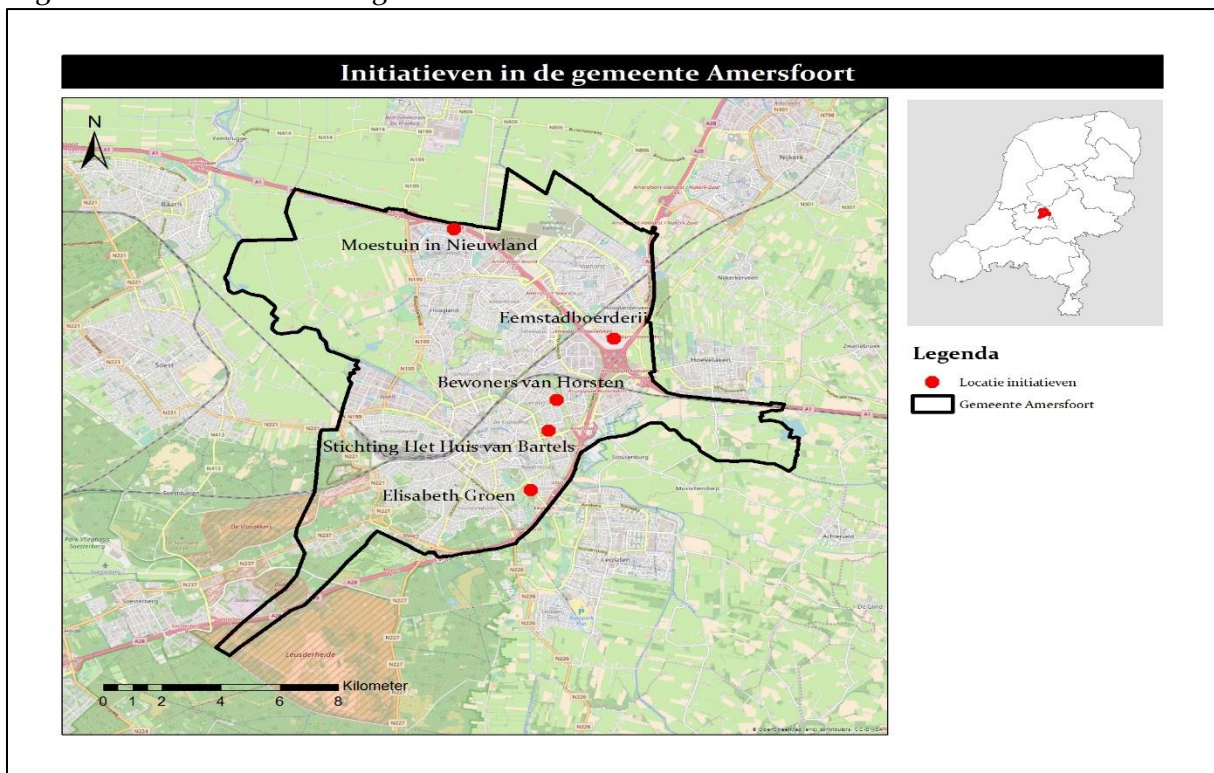
De hoofdvraag is onderverdeeld in de volgende deelvragen:

1. Wat voor participatiebeleid wordt er door de gemeente Amersfoort gevoerd met betrekking tot burgerinitiatieven?
2. Op welke manier vindt op basis van dit beleid ondersteuning plaats van burgerinitiatieven door de gemeente Amersfoort?
3. In hoeverre heeft de mate van ondersteuning die aan burgerinitiatieven wordt gegeven door de gemeente Amersfoort invloed op hoe succesvol een initiatief is?
4. In hoeverre verschilt de invloed die de ondersteuning van de gemeente Amersfoort heeft op hoe succesvol een initiatief is voor de vijf initiatieven die, in de vorm van casestudies, centraal staan in dit onderzoek?

In dit onderzoek is ervoor gekozen om het beleid met betrekking tot burgerparticipatie en de mate van ondersteuning die door een gemeente gegeven wordt aan burgerinitiatieven te onderzoeken voor de gemeente Amersfoort. De gemeente Amersfoort heeft volgens het CBS (2017) een inwonersaantal van 153.602 en behoort op basis van dit inwonersaantal tot de lijst met 'grote gemeenten' van Nederland (Vereniging BWT, 2017). Het percentage werklozen van de beroepsbevolking is in Amersfoort 5,1% ten opzichte van 6,1% gemiddeld voor heel Nederland in 2016. Verder hebben in Amersfoort 810 inwoners per 1000 inwoners in 2016 een baan, in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar. Gemiddeld voor heel Nederland is dit 744 (Waarstaatjegemeente, 2017a). Over hoe de gemeente Amersfoort scoort op het gebied van participatie van burgers en

de verwachting van burgers ten opzichte van de gemeente op dit terrein is weinig bekend. Dit heeft onder andere te maken met het niet meedoen van de gemeente Amersfoort aan de 'Burgerpeiling'. Dit is een peiling die voor elke gemeente inzicht geeft in de randvoorwaarden voor inwonerparticipatie, de verschijningsvormen van maatschappelijke participatie, de behoeften in samenwerkingsrelatie met de gemeente en de samenredzaamheid. Deze peiling onder verschillende gemeenten in Nederland maakt het mogelijk om gemeenten met elkaar zijn te vergelijken. Door het niet deelnemen aan deze peiling mist de gemeente Amersfoort resultaten die aanknopingspunten kunnen vormen voor handelingsperspectieven op dit gebied (Waarstaatjegemeente, 2017b). Al met al maakt dit dat er weinig bekend is over waar de gemeente Amersfoort op het gebied van participatie staat ten opzichte van andere gemeenten en tevens aan beleid heeft, wat het interessant maakt om de visie en het beleid van deze gemeente en een aantal initiatieven in de gemeente in dit onderzoek verder uit te diepen. Verder worden onder betrokkenen bij het initiatief in dit onderzoek zowel de initiatiefnemer van een initiatief als wel degene die zich vanuit de gemeente Amersfoort bezighouden met de ondersteuning van het initiatief bedoeld. In dit onderzoek zijn vijf verschillende type initiatieven geselecteerd die tevens dienen als case studies. De initiatieven die centraal staan zijn te zien in figuur 1.2.

Figuur 1.2: Initiatieven in de gemeente Amersfoort

Bron: Geowetenschappen Universiteit Utrecht, 2017.

Doel en relevantie van onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel om inzichtelijk te maken in hoeverre het participatiebeleid doorwerkt in de mate van ondersteuning die door een gemeente wordt gegeven aan burgerinitiatieven. Vervolgens wordt nagegaan hoe bepalend de ondersteuning door een gemeente aan een initiatief als factor voor het succes van een initiatief is en of dit verschilt per type initiatief. In dit onderzoek wordt zowel vanuit initiatiefnemer van een initiatief als betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort gekeken hoe succesvol een initiatief is.

In de wetenschappelijke literatuur is reeds onderzoek gedaan naar de rol van de overheid met betrekking tot burgerinitiatieven (Schuilenburg, 2016; Oude Vrielink & Verhoeven, 2011). Tevens is onderzoek uitgevoerd naar de ondersteuning die gemeenten bieden aan burgerinitiatieven (van der Heijden, e.a, 2007; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010). Hoewel er naar de ondersteuning van burgerinitiatieven door gemeenten al wel onderzoek is gedaan, stellen Davelaar en Veldboer (zoals aangehaald door Oude Vrielink & van de Wijdeven, 2011, p. 439) dat er nog relatief weinig onderzoek naar ondersteuning van burgerinitiatieven door gemeenten is uitgevoerd. Over hoe gemeenten vanuit beleid komen tot de ondersteuning van een initiatief is in de wetenschappelijke literatuur nog relatief weinig bekend. Dit onderzoek kan door dit proces inzichtelijk te maken een bijdrage leveren aan de wetenschappelijke kennis hierover. Tevens dient dit onderzoek als aanvullend onderzoek over hoe ondersteuning van initiatieven door gemeenten wordt vormgegeven. Verder wordt in dit onderzoek ook ingegaan op, of en in welke mate de ondersteuning door de gemeente van een initiatief invloed heeft op hoe succesvol een initiatief is en of dit per type initiatief verschilt. Of de ondersteuning van de gemeente aan een initiatief bijdraagt aan de mate van succes van initiatief is volgens Denters (2013b) van geval tot geval verschillend. Door in dit onderzoek in te gaan op dit verschil kan inzichtelijk worden gemaakt bij welk type initiatief de ondersteuning van de gemeente een bepalende factor is voor het succes van het initiatief en bij welke type niet en kan verder een bijdrage geleverd worden aan wetenschappelijke kennis op dit gebied. Vervolgens wordt zowel vanuit de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort als de initiatiefnemers van een initiatief bekeken wanneer een initiatief succesvol is, zij vormen samen de groep betrokkenen bij het initiatief. Volgens Haan en Haartsen (2015) is er namelijk nog weinig bekend over wanneer initiatiefnemers een initiatief een succes vinden en wanneer niet. Onderzoek hierna kan ook op dat gebied meer duidelijkheid scheppen.

Naast dat dit onderzoek wetenschappelijke relevantie heeft is het ook maatschappelijk van belang. Uit de wetenschappelijke literatuur (van der Heijden, e.a, 2007; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010) blijkt dat gemeenten nog zoekende zijn met betrekking tot het bieden van ondersteuning aan burgerinitiatieven. Verder is er volgens Boonstra (2016) onder initiatiefnemers ook ontevredenheid over hoe gemeenten omgaan met burgerinitiatieven. Volgens deze initiatiefnemers moeten gemeenten wennen aan burgers die initiatief nemen in het publieke domein. Verder zijn zij van mening dat gemeenten minder moeten gaan bepalen wat er gebeurt in het publieke domein en meer een faciliterende rol moet aannemen. Ook blijkt uit onderzoek (van der Heijden, e.a, 2007; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010) dat gemeenten niet precies weten hoe ze de ondersteuning van burgerinitiatieven vorm moeten geven. Dit onderzoek kan, door inzichtelijk te maken hoe een gemeente vanuit beleid komt tot de ondersteuning van een initiatief en in kaart te brengen bij welke type initiatief ondersteuning van gemeenten van doorslaggevend belang is om het initiatief een succes te maken meer duidelijkheid geven over hoe gemeenten de ondersteuning van initiatieven vorm moeten geven. Verder geeft dit onderzoek inzicht in wanneer initiatiefnemers van een burgerinitiatief het initiatief succesvol vinden. Dit is maatschappelijk van belang, omdat gemeenten zo meer duidelijkheid hebben over wat voor initiatiefnemers en betrokkenen bij het initiatief belangrijk is om hier vervolgens op in te kunnen spelen. Dit kan leiden tot een gerichtere ondersteuning van initiatieven in de toekomst en hiermee bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte waarin de initiatieven zich bevinden.

Leeswijzer

Dit onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen. Deze zijn onderverdeeld in vijf hoofdstukken. De vijf hoofdstukken vormen samen de inleiding, kern en conclusie van dit onderzoek. De hoofdstukken van dit onderzoek zijn als volgt:

- Hoofdstuk 1: Inleiding
- Hoofdstuk 2: Theoretisch kader
- Hoofdstuk 3: Methodologie
- Hoofdstuk 4: Onderzoeksresultaten
- Hoofdstuk 5: Conclusie

De hierboven beschreven inleiding is het eerste hoofdstuk van dit onderzoek. Hierin is de mate waarin gemeentelijk ondersteuning bij een initiatief invloed heeft op de succesvolheid van een initiatief als onderwerp gepresenteerd en is de probleemstelling van dit onderzoek gegeven. Verder is stilgestaan bij het doel, de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van dit onderzoek. Vervolgens wordt in het tweede hoofdstuk stilgestaan bij relevante wetenschappelijke literatuur met betrekking tot het onderwerp en de opgestelde hoofd- en deelvragen. Het theoretische kader mondt uiteindelijk uit in een conceptueel model, waarin de belangrijkste concepten met elkaar worden verbonden. Het conceptueel model vormt de basis voor het volgende hoofdstuk van dit onderzoek. In het methodologische hoofdstuk wordt beschreven welke onderzoeksmethoden worden toegepast en welke manier van dataverzamelingsmethoden daarvoor is gekozen. In dit onderzoek vormen interviews de manier waarop data verzameld en vervolgens geanalyseerd wordt. Na analyse worden in het vierde hoofdstuk de resultaten van dit onderzoek uiteengezet. In het laatste hoofdstuk van dit onderzoek wordt tenslotte een conclusie gegeven op het onderzoek. Het onderzoek sluit af met een reflectie en aanbeveling voor verder onderzoek.

H2: Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden de ideeën en theorieën die er zijn met betrekking tot de onderzoeksvraag uiteengezet. In dit theoretisch kader wordt een wetenschappelijk fundament gelegd voor dit onderzoek.

H2: Theoretisch kader

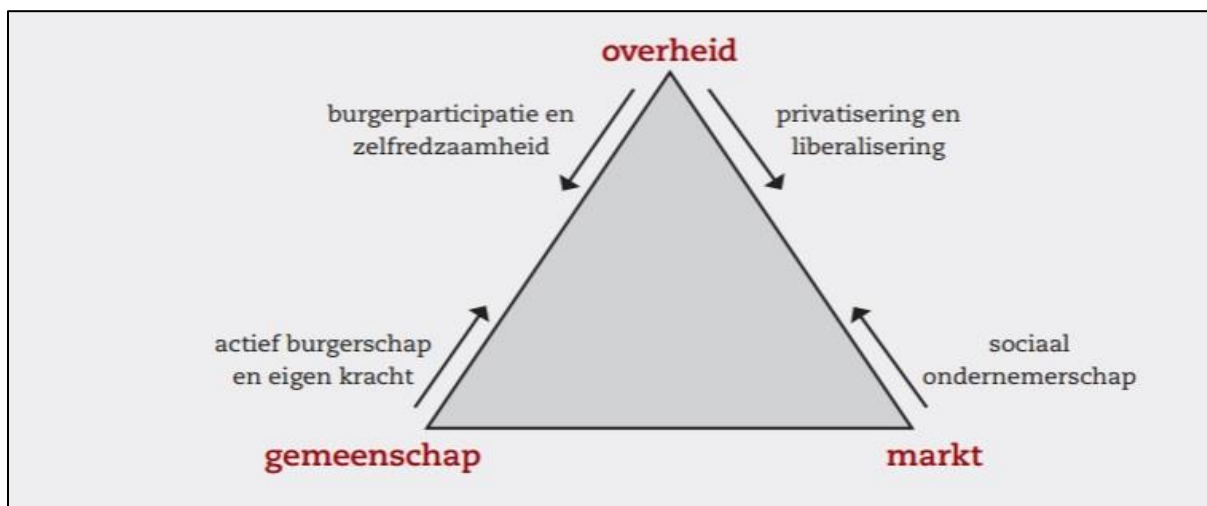
2.1 Inleiding

In dit theoretisch kader worden concepten die in dit hoofdstuk aan bod komen met behulp van literatuur behandeld. Hiermee wordt een fundament gelegd voor de uiteindelijk beantwoording van de probleemstelling. Allereerst wordt beschreven hoe de verhouding tussen overheid en burgers is veranderd om zo de context te schetsen voor het ontstaan van burgerparticipatie. Vervolgens wordt, vanuit de invalshoek van de burger, uiteengezet wat burgerparticipatie is, in welke mate burgers kunnen participeren en hoe de ontwikkeling van burgerparticipatie heeft geleid tot het ontstaan van burgerinitiatieven. Hierop voortbordurend wordt beschreven wat een burgerinitiatief is, hoe het is ontstaan, hoe het zich kan ontwikkelen, wat de meerwaarde ervan is en wordt stilgestaan bij de plek van het burgerinitiatief in de openbare ruimte. Tenslotte wordt vanuit het perspectief van de overheid naar burgerinitiatieven gekeken. Er wordt achtereenvolgens stilgestaan bij 'overheidsparticipatie', motieven voor overheidsparticipatie, perspectieven op rollen van de overheid, de werking van de lokale overheid (de gemeente), de ondersteuning van de burgerinitiatieven door gemeenten en de (mogelijke) bijdrage van deze ondersteuning aan het succes van een initiatief.

2.2 Verhouding tussen overheid en burgers

Door verschuivingen in de maatschappij en in de overheid verandert de verhouding tussen overheid en burgers (Steen e.a, 2014, p. 10). Het initiatief in het publiek domein verschuift hierdoor van overheid naar burger (ROB, 2012; Heijden, 2011, p. 7; Tonkens 2006). De veranderende verhouding tussen overheid en burger wordt al langere tijd onderzocht (ROB 2012; Hajer, 2011; SCP, 2012). In figuur 2.1 is de veranderende verhouding tussen overheid, gemeenschap en markt te zien.

Figuur 2.1: Veranderingen in de verhoudingen tussen overheid, gemeenschap en markt

Bron: (Steen e.a, 2013)

Figuur 2.1 geeft de verhouding tussen overheid en gemeenschap weer. Er wordt onderscheid gemaakt tussen burgerparticipatie en zelfredzaamheid vanuit de overheid (van bovenaf) en actief burgerschap en eigen kracht vanuit de gemeenschap (van onderop). Bij burgerparticipatie en zelfredzaamheid gaat het om het overdragen van overheidstaken aan de gemeenschap. Dit gebeurt in georganiseerd verband of aan individuele burgers (Kearns, 1992;

Tonkens, 2009). De overheid bepaalt hierbij de taken die worden overgedragen naar de gemeenschap, door wie deze taken worden overgenomen en op welk niveau. De verantwoordelijkheid hiervoor blijft bij de overheid die tevens taken kan terugnemen (Van der Steen e.a, 2013, p. 14). Actief burgerschap en eigen kracht gaat vervolgens over mensen die zelf initiatief nemen om iets in de omgeving aan te pakken (Wanna, 2008). Het initiatief ligt bij de burgers die, ongevraagd en op eigen voorwaarden, het domein betreden waar de overheid op dat moment (ook) actief is. Hiermee worden deze initiatieven een vorm van vervanging of concurrentie van wat de overheid doet (Newman, 2007). Initiatieven komen uit eigen beweging in actie, op hun eigen manier en op de voor hen belangrijke onderwerpen (Steen e.a, 2013). De overheid heeft met deze initiatieven te maken, maar heeft er slechts deels controle over via wetgeving en regulering (Van der Steen e.a, 2013, p. 17).

In het rapport *Pop-up publieke waarde*, uitgegeven door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, wordt het begrip burgerparticipatie aan de hand van een voorbeeld toegelicht (Steen e.a, 2013, p. 14):

“De gemeente stuurt omwonenden van een plantsoen een brief of zij in staat zijn om het beheer voortaan zelf te doen en nodigt hen uit voor een gesprek daarover. De gemeente doet een voorstel over ter beschikking te stellen materialen en wijst op een aantal voordelen voor de omwonenden. De gemeente bepaalt ook of bewoners wel of niet vrij zijn om nieuw aan te planten en wat andere beperkingen zijn.”

2.3. Burgerparticipatie

Burgerparticipatie

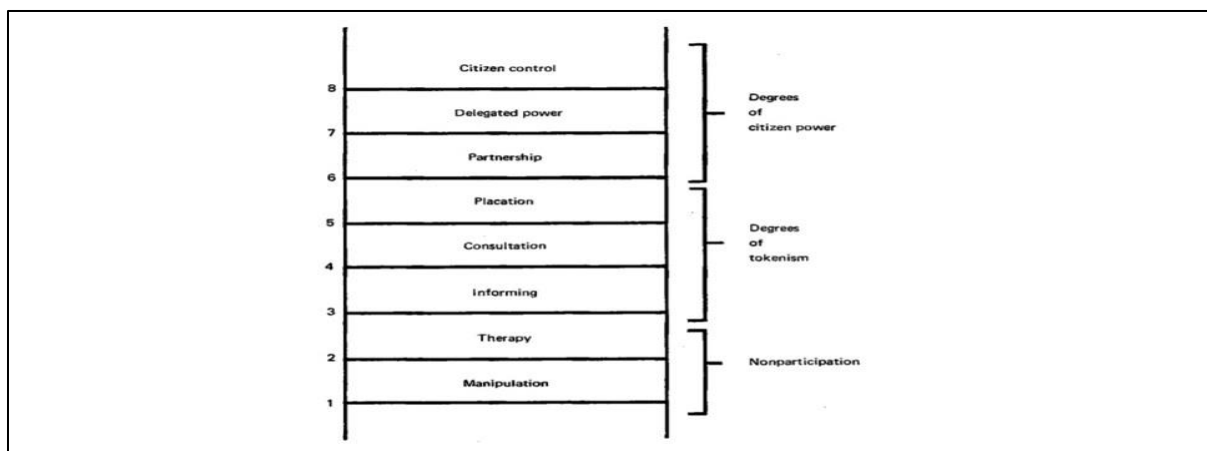
Eldelenbos (2000) verstaat onder burgerparticipatie: *“het vroegtijdig betrekken van burgers en andere belanghebbenden bij de vorming van beleid, waarbij in openheid en op basis van gelijkwaardigheid en onderling debat problemen in kaart worden gebracht en oplossingen worden verkend die van invloed zijn op het uiteindelijke politiek besluit”*. In overeenstemming hiermee is burgerparticipatie volgens Ensie (2017) het actief deelnemen van burgers in openbare gelegenheden. Van burgers wordt verwacht dat ze actief meedenken over beslissingen die in het openbaar bestuur, zowel in de landelijke als de lokale politiek, worden genomen. Op die manier zorgt burgerparticipatie ervoor dat beslissingen die moeten worden genomen omtrent bestuur, niet volledig in handen vallen van vertegenwoordigers, maar in samenwerking met burgers worden genomen. Aan burgerparticipatie kleven zowel voordelen als nadelen. Het voordeel van burgerparticipatie is dat burgers de mogelijkheid hebben om meer invloed kunnen uitoefenen op hun directe leefomgeving en dat beslissingen die in het openbaar bestuur worden genomen niet volledig komen te liggen bij gekozen vertegenwoordigers. Dit kan ervoor zorgen dat vertegenwoordigers dicht bij de mensen blijven staan en kan voorkomen worden dat ze in een eigen bubbel gaan functioneren zonder oog te hebben voor de wensen van de burgers. Er zijn ook nadelen aan burgerparticipatie. Burgerparticipatie zorgt voor een verzwakking van de beslissingskracht doordat iedereen inspraak heeft en de meningen als gevolg hiervan meer divers zijn. Verder is een vereiste voor burgerparticipatie dat burgers goed zijn ingelicht over de onderwerpen waarover een beslissing moet worden genomen (Ensie, 2017).

Mate van participatie

De mate waarin of het niveau waarop burgers participeren kan beoordeeld worden aan de hand van de ‘participatieladder’. Een participatieladder is: *“een hiërarchie van participatievormen gerangschikt naar de mate waarin participatie binnen een maatschappij mogelijk is. Met een participatieladder is de mate van invloed die actieve burgers kunnen uitoefenen te toetsen”*

(Encyclo, 2017). De oorspronkelijk ladder is ontwikkeld door Arnstein in 1969 in 'A ladder of citizen participation'. In figuur 2.2 is deze participatieladder te zien (Arnstein, 1969, p. 217):

Figuur 2.2: Participatieladder van Arnstein

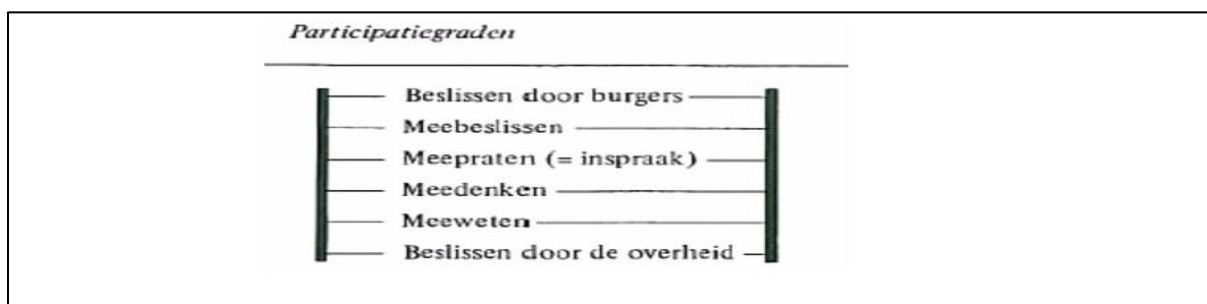

Bron: (Arnstein, 1969, p. 217)

In figuur 2.2 worden acht stappen op de ladder van participatie onderscheiden. De eerste twee stappen *therapie* en *manipulatie* vallen onder *non-participation*; niet deelname. De volgende drie trappen *informereren*, *consulteren* en *verzoening* vallen onder de *schijnbewegingen*. Bij de twee hoogste treden van de ladder *gedelegeerde macht* en *burgerbestuur* gaat het om 'echte' burgerparticipatie (Arnstein, 1969, p. 217; Canonsociaalwerk, 2014). De participatieladder van Arnstein laat zien dat er verschillende gradaties zijn in participatie van burgers; hoger op de ladder betekent een hogere mate van participatie van burgers (Arnstein, 1969, p. 217).

De participatieladder van Arnstein, die ontstond in 1969, vormt de basis voor de ontwikkeling van 'nieuwe' participatieladders, waaronder die van Nelissen in 1980. Volgens Nelissen (zoals aangehaald door Rimmelzwaan, 2012, p. 9) wordt onder burgerparticipatie "*allerlei vormen van deelnamen van de burger aan de besluitvorming, variërend van een geringe tot een zeer grote deelname aan en invloed op de besluitvorming*" verstaan. Dit komt ook naar voren in de figuur 2.3 waarin zogenaamde participatiegraden van participatie van burgers worden onderscheiden:

Figuur 2.3: Participatieladder Nelissen

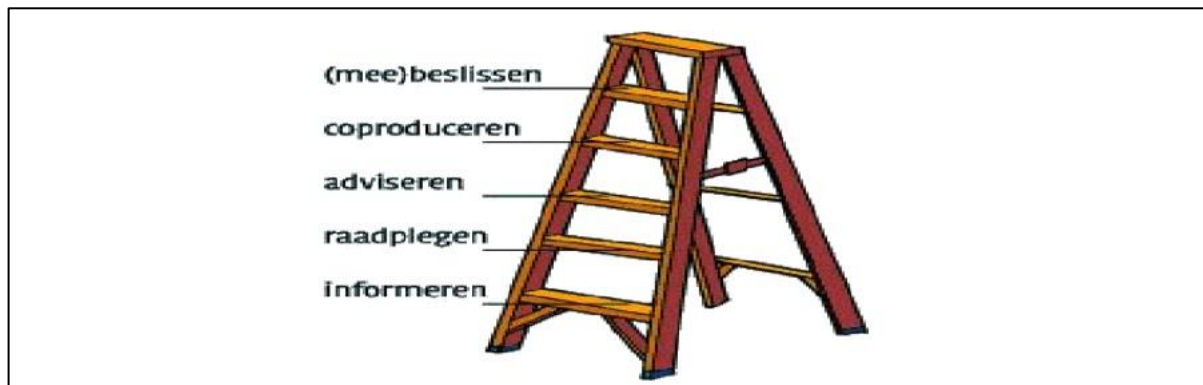
Bron: (Nelissen, zoals aangehaald door Rimmelzwaan, 2012, p. 14)

Uit figuur 2.3 blijkt dat de participatieladder, in tegenstelling tot de participatieladder van Arnstein, bestaat uit zes graden; *beslissen door de overheid*, *meeweten*, *meedenken*, *meepraten*, *meebeslissen*, *beslissen door burgers*. In de participatieladder wordt onder meeweten bedoeld dat informatie over plannen aan burgers verstrekt wordt. Meepraten gaat een stap verder dan meeweten. Burgers krijgen dan de gelegenheid om in gesprek te gaan over de gemaakte plannen.

Meebeslissen is weer een hogere treden. Met de stem van burgers wordt dan rekening gehouden en burgers hebben dan een formele plaats in de besluitvorming. Op de laatste treden, *burgers beslissen*, hebben de burgers het zelf voor het zeggen.

Verder komt in de wetenschappelijke literatuur de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof, die werd geïntroduceerd in hun boek *'Lokale interactieve beleidsvorming'* in 2001 (Edelenbos & Monnikhof, zoals aangehaald door Groenewegen, 2009, p. 15) naar voren. In figuur 2.4 is de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof te zien:

Figuur 2.4: Participatieladder Edelenbos en Monnikhof

Bron: (Canonsociaalwerk, 2017)

In figuur 2.4 is te zien dat in de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof vijf niveaus van participatie worden onderscheiden. De participatieladder bestaat respectievelijk uit informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en (mee)beslissen. De participatieladder laat zien dat burgers door stappen op de ladder te zetten intensiever bij de beleidsvorming worden betrokken en meer invloed zullen uitoefenen op het beleid. Vanaf de derde trede of hoger wordt gesproken van 'interactieve beleidsvorming' (Edelenbos en Monnikhof, zoals aangehaald door Groenewegen, 2009, p. 15). Volgens Pröpper en Steenbeek (zoals aangehaald door Blikendaal, 2008, p. 14) wordt onder 'interactieve beleidsvorming' verstaan dat "een overheid in een zo vroeg mogelijk stadium burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en/of andere overheden bij het beleid betreft om een open wisselwerking met hen tot de voorbereiding, bepaling, de uitvoering en/of de evaluatie van beleid te komen". Met betrekking tot burgerparticipatie kiezen Pröpper en Steenbeek een benadering vanuit de overheid en onderscheiden verschillende bestuursstijlen: de gesloten autoritaire stijl, de open autoritaire stijl, de consultatieve stijl, de participatieve stijl, de delegerende stijl, de samenwerkende stijl en de faciliterende stijl. In plaats van te kijken naar de rol van de burger in het proces wordt in deze benadering gekeken vanuit de rol van het bestuur (Pröpper en Steenbeek, zoals aangehaald door Blikendaal, 2008, p. 14). Bij een gesloten autoritaire stijl voor het bestuur zelfstandig het beleid uit en wordt er geen informatie verschaft aan burgers. De rol van het bestuur bij een open autoritaire stijl is dat ze zelfstandig beleid voeren en informatie verschaffen aan burgers. Bij een consultatieve stijl bepaalt het bestuur het beleid en geeft het de mogelijkheid tot commentaar, maar hoeft daar geen consequenties aan te verbinden. Een participatieve stijl houdt in dat burgers advies mogen geven, waarbij het bestuur open staat voor andere ideeën en oplossingen. Het bestuur blijft echter het beleid bepalen. Bij een delegerende stijl besluit het bestuur over het beleid met inachtneming van de vooraf gestelde randvoorwaarden. Een samenwerkende stijl houdt in dat het bestuur werkt en besluit op basis van gelijkwaardigheid met participant; er vindt samenwerking plaats. Tenslotte houdt een faciliterende stijl in dat bestuur ondersteuning biedt en besluitvorming overlaat aan de participant (Edelenbos e.a, 2006, p. 21). In tabel 2.1 is een combinatie te zien van de bestuursstijlen van Pröpper en Steenbeek (1999) en de participatieladder van Edelenbos (2006),

waarin zowel de rol van burger als wel de rol van het bestuur wordt afgezet ten opzichte van de mate van participatie:

Tabel 2.1: Mate van participatie en stijlen van bestuur

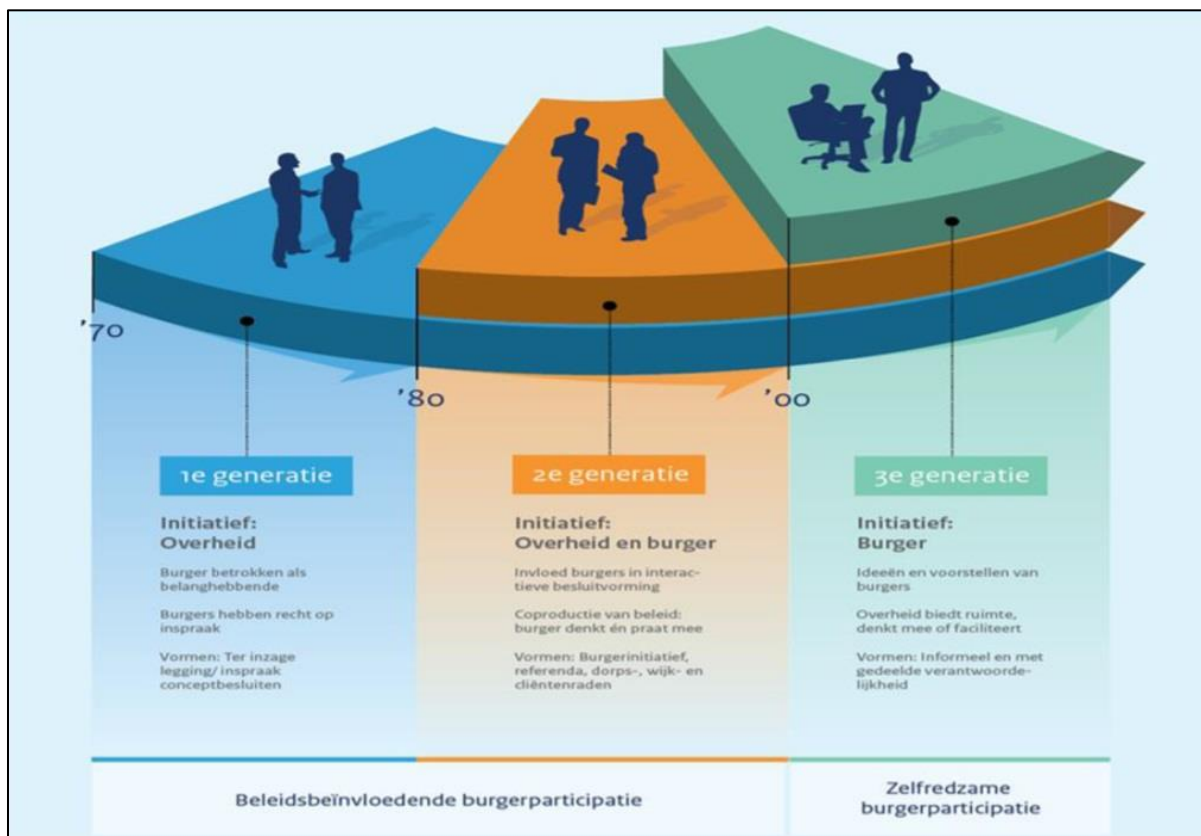
Participatieladder Edelenbos (2000)	bestuursstijlen Pröpper en Steenbeek (1999)	rol van burger	rol van bestuur
Participant wordt niet betrokken	1. gesloten autoritaire stijl	geen	voert zelfstandig beleid en verschaft geen informatie
1. informeren	2. open autoritaire stijl	doelgroep van onderzoek/ voorlichting, levert geen input	voert zelfstandig beleid en verschaft hierover informatie
2. raadplegen	3. consultatieve stijl	geconsulteerde gesprekspartner	bepaalt beleid en geeft de mogelijkheid tot commentaar, maar hoeft daaraan geen consequenties te verbinden
3. adviseren	4. participatieve stijl	adviseur	bepaalt beleid, maar staat open voor andere ideeën en oplossingen
4. coproduceren	5. delegerende stijl	5. medebeslisser: binnen randvoorwaarden	5. bestuur besluit over het beleid met inachtneming van de voorafgestelde randvoorwaarden
	6. samenwerkende stijl	6. samenwerkingspartner op basis van gelijkwaardigheid	6. bestuur werkt en besluit op basis van gelijkwaardigheid met participant samen
5. meebeslissen	7. faciliterende stijl	initiatiefnemer	biedt ondersteuning en laat beleidsvorming aan participanten over

Bron: (Edelenbos e.a, 2006 , p. 21)

Ontwikkeling van burgerparticipatie

Burgerparticipatie heeft zich door de loop van de decennia ontwikkeld. In figuur 2.5 is de ontwikkeling met betrekking tot burgerparticipatie door de jaren heen te zien.

Figuur 2.5: Verschillende generaties burgerparticipatie

Bron: (Doedemocratie, 2015)

Uit figuur 2.5 blijkt dat het initiatief door de jaren heen meer en meer bij de burger is komen te liggen. In de 3^e generatie burgerparticipatie komen de ideeën en voorstellen van burgers. De overheid biedt ruimte aan initiatieven van burgers, denkt mee of faciliteert. De vorm waarin dit gebeurt is informeel en er is sprake van gedeelde verantwoordelijkheid (Doedemocratie, 2015). Hierbij wordt zowel van de overheid als van de burgers aanpak en inzet verwacht. De drie generaties burgerparticipatie sluiten elkaar niet uit, maar bestaan naast elkaar (Platform31, 2012). Bij de derde generatie burgerparticipatie hoort het burgerinitiatief.

2.4 Burgerinitiatief

Burgerinitiatief

Een burgerinitiatief, wat is dat eigenlijk? Volgens van der Heijden (e.a, 2010, p. 12) is een burgerinitiatief “een initiatief van één of meer burgers dat onverplicht wordt opgestart ten behoeve van anderen of de samenleving”. Denters (e.a, 2013b) sluit hierbij aan in zijn definitie van een burgerinitiatief als de gemeenschappelijke activiteiten van burgers die zich richt op het borgen en verbeteren van de kwaliteit van het publieke domein. Verder is het volgens Denters (e.a, 2013b) kenmerkend voor een burgerinitiatief dat burgers zelf bepalen wat ze willen, hoe ze dit tot stand willen brengen en wanneer dit gebeurt. Aanvullend hierop stellen Lagendijk en Bürmann (2004, p. 7) dat het typerend is voor burgerinitiatieven dat ze zelf initiatief nemen, anderen daarin meenemen en een visie hebben over waar ‘het naartoe moet’. In overeenstemming met Denters (e.a, 2013b) en van der Heijden (e.a, 2012, p. 12) wordt in het rapport *Doe-democratie*, uitgegeven door Movisie, een burgerinitiatief gezien als een groep of individuele burgers die zich inzetten om een bijdrage te leveren aan de (lokale) samenleving

(Movisie, 2016). Het rapport *De gemeente, burgerinitiatieven en de ongebonden vrijwilliger* vat de verschillende onderdelen van de definitie van een burgerinitiatief samen (Langedijk en Bürmann, 2004, p. 8):

“Een burgerinitiatief is een activiteit van burgers die:

- uit ideële beweging is ontstaan;*
- uit eigen beweging is ontplooid;*
- een meerwaarde voor de gemeenschap heeft;*
- in het publieke domein ontstaat”*

Ontstaan van het burgerinitiatief

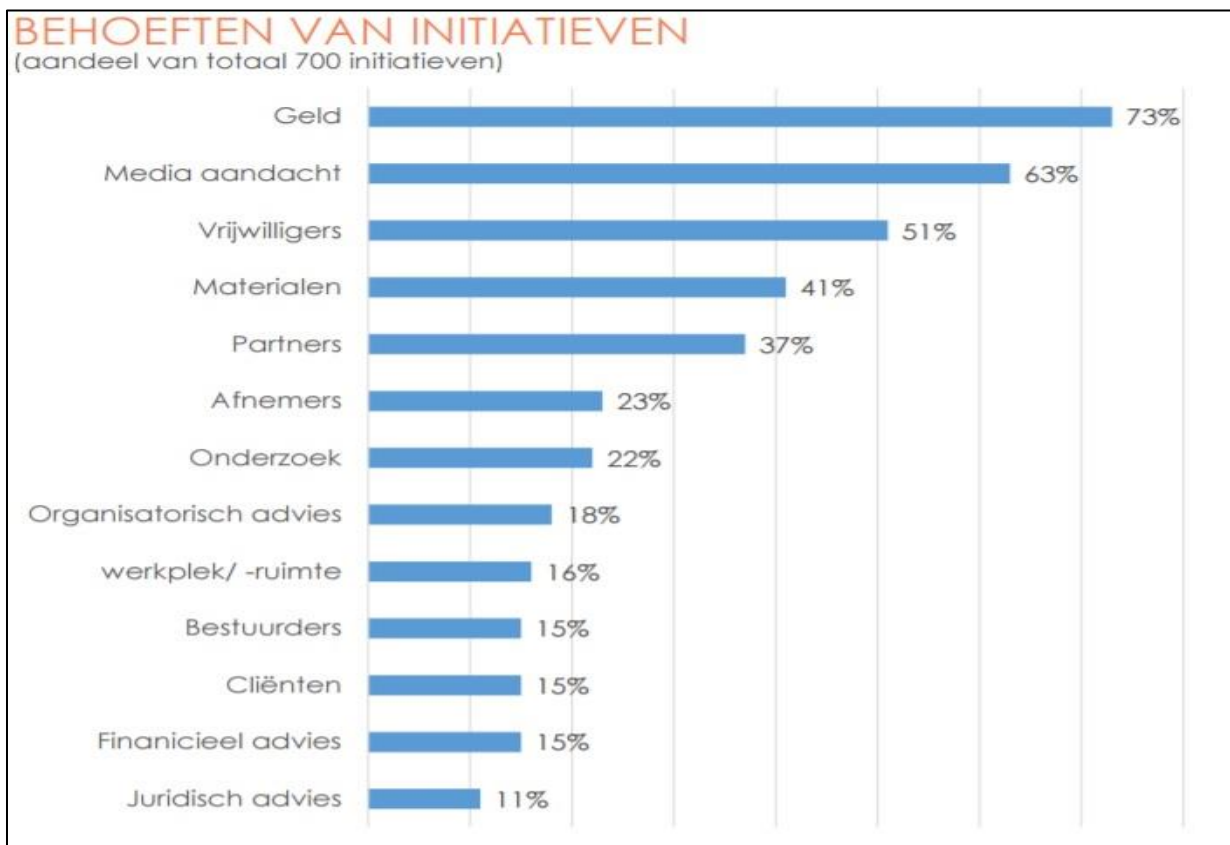
Een burgerinitiatief ontstaat uit ideële bewegingen. Dat wil zeggen dat mensen die het burgerinitiatief starten een bepaald ideaal hebben. Dit is een situatie waar ze naar streven of iets wat ze erg graag willen bereiken. De aanleiding om het initiatief daadwerkelijk op te starten wordt gevonden in ervaringen uit het eigen leven, een ervaring uit het leven van iemand anders of een maatschappelijke gebeurtenis (Heijden, 2010, p. 12). Dit wordt onderschreven in het rapport *Experimenteren met burgerinitiatieven*, uitgegeven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, waarin wordt gesteld dat burgers initiatieven nemen vanuit een wens om vorm te geven hun persoonlijke idealen. Initiatiefnemers nemen initiatief vanuit passie en intrinsieke motivatie (Heijden, 2011, p. 14). Verder zijn burgerinitiatieven volgens Langedijk & Bürmann (2004, p. 7) in bepaalde mate een reactie op het overheidsbeleid dat in de ogen van initiatiefnemers te kort schiet. Initiatiefnemers nemen vervolgens het heft in eigen handen. De werkwijze van deze initiatieven is resultaatgericht en laat zien dat problemen op lokaal niveau aangepakt kunnen worden. Aan de ontwikkeling van actief burgerschap, die mensen die betrokken zijn bij een initiatief ten toon spreiden, liggen volgens het onderzoek van Wildemeersch (zoals aangehaald door Langedijk en Bürmann, 2004, p. 5) drie voorwaarden ten grondslag: verlangen, vermogen en verbondenheid. Verlangen is nodig om bijvoorbeeld onrecht te bestrijden of een traditie voor te zetten. Vervolgens is vermogen nodig om een kwalitatieve bijdrage te leveren aan een maatschappelijk issue, zoals kennis, vaardigheid, tijd en ervaring. Tenslotte is verbondenheid met anderen van belang. Zonder inbedding is een breder verband van familie, buurtgenoten of gelijkgestemden (levensstijl) kan geen gezamenlijke actie tot stand komen en geen burgerinitiatief ontstaan.

Ontwikkeling van het burgerinitiatief

Een initiatief blijft niet altijd op hetzelfde niveau, maar kan een ontwikkeling doormaken. In het rapport *De maatschappelijke stand van het land*, in 2015 uitgegeven door Kracht in NL worden verschillende fases waarin het initiatief zich bevindt onderscheiden. Allereerst is er de planfase. In deze fase is het initiatief nog niet van start gegaan. De initiatiefnemers zijn het initiatief nog aan het plannen of zijn met de voorbereidingen voor de start bezig. Vervolgens is er de startfase. Dat wil zeggen dat het initiatief van start is gegaan, aan het opbouwen is en ongeveer 0-2 jaar actief is. De fase die hierop volgt is de doorgroefase. Een fase waarin het initiatief al enige tijd bestaat, er al het nodig is gerealiseerd, maar er nog sprake is van groeiambitie. Tenslotte is er de steadyfase. In deze fase is het initiatief volwassen en uitontwikkeld. Er zijn verder geen groeiambitie meer, echter wil het initiatief wel duurzaam blijven voortbestaan (KrachtinNL, 2015, p. 23).

Om verder te kunnen ontwikkelen hebben initiatieven verschillende behoeften. In figuur 2.6 zijn de behoeften van 700 initiatieven, die door Kracht in NL onderzocht zijn, te zien (KrachtinNL, 2015, p. 22):

Figuur 2.6: Behoeften van initiatieven

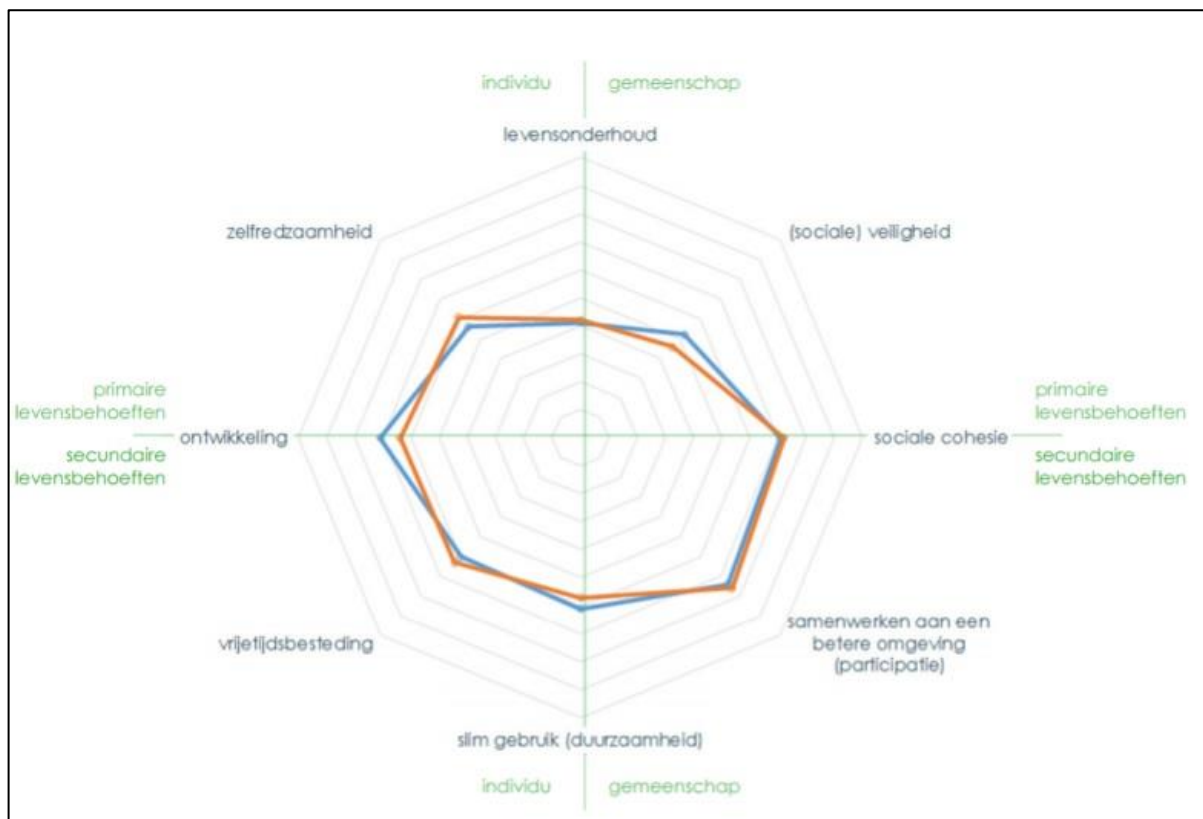
Bron: (KrachtinNL, 2015, p. 22)

Uit figuur 2.6 blijkt dat de initiatieven de grootste behoeften hebben aan geld. De behoefte hieraan neemt naarmate het initiatief zich ontwikkelt af. Verder zijn over het algemeen, onder de 700 onderzochte initiatieven, de behoeftes het hoogst in de startfase en nemen af naarmate het initiatief verder faseert. Van het aantal onderzochte initiatieven bevindt het grootste gedeelte zich in de doorgroeifase (KrachtinNL, 2015, p. 22).

De meerwaarde van het burgerinitiatief

Het ontstaan en de ontwikkeling van burgerinitiatieven vindt plaats op verschillende terreinen en met uiteenlopende initiatieven. Zo zijn er initiatieven op vrijwel alle maatschappelijke terreinen van zorg tot welzijn, integratie, veiligheid, cultuur en ontwikkelingssamenwerking. Hiernaast bevinden initiatieven zich meer op het fysieke maatschappelijke terrein, van landschap tot natuur, milieu, energie, voedsel en mobiliteit (Heijden e.a, 2011, p. 7). Naast dat er dus een grote diversiteit bestaat onder initiatieven, verschillen ze ook wat betreft schaalniveau. Dit varieert van landelijke initiatieven tot lokale initiatieven in de eigen directe leefomgeving van betrokkenen bij het initiatief (Heijden, 2011, p. 12). Deze initiatieven kunnen volgens Movisie (2016) een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de buurt, de ondersteuning van medeburgers of de sociale cohesie. Aanvullend hierop stelt Kracht in NL (2015, p. 18) dat initiatieven op verschillende manieren waarden kunnen creëren voor de samenleving. Figuur 2.5 geeft aan op welke manier een initiatief maatschappelijke waarden kan toevoegen.

Figuur 2.7: 'Waardeweb' initiatieven

Bron: (KrachtinNL, 2015, p. 18)

In figuur 2.7 is een verdeling in het web te zien tussen waarden op meer primaire en meer secundaire levensbehoeften (boven-onder), en tussen persoonlijk of gemeenschapswelzijn (links-rechts). Verder zijn de volgende acht categorieën, die zijn ontwikkeld door de Chileense econoom Manfred Max-Neef op basis van basisbehoeften van de mens, te onderscheiden: levensonderhoud, (sociale) veiligheid, sociale cohesie, samenwerken aan een betere omgeving (participatie), slim gebruik (duurzaamheid), vrijetijdsbesteding, ontwikkeling en zelfredzaamheid. Deze categorieën vormen de waarden die initiatieven hebben voor het welzijn van hun directe doelgroep en de omgeving (KrachtinNL, 2015, p. 18).

Burgerinitiatieven in de openbare ruimte

In het onderzoek *'onderzoek burgerinitiatieven in de openbare ruimte'* (Crum, 2013) komt naar voren dat er een grote verscheidenheid bestaat aan burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Een voorbeeld van een burgerinitiatief in de openbare ruimte is de adoptie van groen in de openbare ruimte. Een gemeente waarin dit plaatsvindt is de gemeente Raalte, waar bewoners de mogelijkheid hebben om plantsoenen en boomspiegels in hun buurt te adopteren. Burgers zijn op deze manier verantwoordelijk voor het onderhoud van het groen. Een ander voorbeeld van initiatief van burgers in de openbare ruimte is het adopteren van prullenbakken. Onder andere in de gemeenten Rotterdam, Zoetermeer en Heumen wordt er door de gemeente, op initiatief van burgers, een afvalbak geplaatst waarvoor burgers verantwoordelijkheid dragen. Hierbij zijn burgers verantwoordelijk voor het tijdig legen van de afvalbakken. Een laatste voorbeeld is een groep burgers, waaronder in Utrecht, die het gehele beheer van parken, binnentuinen en groenstroken op zich nemen. Deze burgers bedenken, bespreken en beslissen in samenspraak met de gemeente over hoe het terrein eruit moet zien en hoe dit beheert moet gaan worden (Crum, 2013, pp. 20-23).

Onder andere om inzichtelijk te maken welke burgerinitiatieven in de openbare ruimte er in Nederland aanwezig zijn, is door PLAN terra de participatiekaart ontwikkeld. Verschillende gemeente in Nederland gebruikten deze tool om inzicht en overzicht te krijgen in welke initiatieven er in hun gemeenten zijn. Figuur 2.8 toont deze participatiekaart (Participatiekaart, 2017) :

Figuur 2.8: Participatiekaart

Bron: (Participatiekaart, 2017)

Naast dat deze participatiekaart per gemeente, (de gele symbolen in figuur 2.8), inzichtelijk maakt welke initiatieven er zijn wordt er ook een onderscheid gemaakt in de verschillende soorten initiatieven in de openbare ruimte. De participatiekaart onderscheidt de volgende soorten projecten: groenonderhoud, moestuinen, stadslandbouw, park- en bosbeheer, zwerfafval, ontmoeten buurtgenoten, spelen en sporten, toezicht en veiligheid en overig. Hiermee geeft de participatiekaart een overzicht van de soorten initiatieven in de openbare ruimte (Participatiekaart, 2017). Uit de voorbeelden en de participatiekaart blijkt dat er voor het ontstaan en ontwikkeling van het burgerinitiatief niet alleen een rol is weggelegd voor de betrokken burgers bij het initiatief. Ook de overheid, en hiermee de gemeenten, hebben een rol met betrekking tot burgerinitiatieven.

2.5 Rol van overheid met betrekking tot burgerinitiatieven

Overheidsparticipatie

In zijn artikel 'Overheidsparticipatie in burgerprojecten' stelt Schuilenburg (2016, p. 12) dat vaak wordt vergeten dat in een participatiesamenleving, behalve dat de positie van de burger verandert, ook de positie van de overheid een nieuwe invulling heeft gekregen. Burgerparticipatie houdt hiermee ook overheidsparticipatie in. Deze participatie van de

overheid of deelname van de overheid betekent dat ook haar rol verandert (ROB, 2012; Steen, van der e.a, 2015; Hillhorst & Van der Lans, 2016). De Rijksoverheid (2017) is van mening dat het toenemende aantal ideeën van mensen vraagt om een andere rol van de overheid dan voorheen. Overheidsparticipatie is volgens de Rijksoverheid (2017) de ondersteuning van alle plannen en ideeën die mensen hebben. Voorbeelden van manieren waarop overheidsparticipatie kan plaatsvinden is het beschikbaar stellen of aanbieden van voorzieningen door gemeenten aan burgers of het verlenen van wijkbudgetten aan bewoners, zodat zij hun eigen plannen kunnen uitvoeren in hun wijk (Rijksoverheid, 2017).

Motieven voor overheidsparticipatie

De overheid heeft verschillende motieven om bewoners bij het beleid te betrekken. Volgens de Raad voor Openbaar Bestuur (2005) vormt burgerparticipatie voor overheden een mogelijkheid om de legitimiteit van het besluitvormingsproces te verbeteren. Burgerparticipatie kan op deze manier bijdragen aan de tevredenheid van burgers. Volgens de studie van Almond en Verba (zoals aangehaald door Marissing, 2008, p. 36) zijn burgers die het gevoel hebben dat ze voldoende inbreng hebben meer tevreden over het besluitvormingsproces dan burgers die vinden dat zijn weinig invloed hebben op het proces. Tevredenheid onder burgers over de invloed die zij hebben op het proces kan vervolgens leiden tot meer draagvlak en begrip onder burgers. Dit kan daaropvolgend zorgen voor een betere verhouding tussen overheid en burgers (Raad voor Openbaar Bestuur, 2005; Flache & Koekkoek, 2009). Verder onderscheidt Nelissen (zoals aangehaald Rimmelzwaan, 2012, p 16) twee verschillende motieven voor de overheid om zich bezig te houden met burgerparticipatie. Eén waarbij het verbeteren van plannen het hoofddoel is en één waar het emanciperende karakter van de burger centraal staat. Het eerste vanuit de gedachte dat het betrekken van burgers bij het beleid inhoudelijk gewin kan opleveren voor het project of het beleid (Pröpper en Steenbeek, zoals aangehaald door Rimmelzwaan, 2012, p. 16). Bij het tweede motief vormt democratie het uitgangspunt van de burgerparticipatie (Rimmelzwaan, 2012, p. 16). Verder wordt het bevorderen van actief burgerschap door middel van burgerparticipatie als een motief gezien door overheden. Participatie vormt dan het middel om de betrokkenheid van burgers bij de maatschappij te stimuleren (Marissing, 2008). Tenslotte worden burgers soms bij het proces betrokken als niet volledig duidelijk is op welke manier burgers van het participatieproces kunnen profiteren. In dit specifieke geval wordt burgerparticipatie ingezet als marketingstrategie. De overheid kan op deze manier laten zien dat zij aan haar wettelijke verplichting heeft voldoen (Rimmelzwaan, 2012, pp. 16-17).

Perspectieven op de rol van de overheid

De motieven die overheden hebben met betrekking tot burgerparticipatie houden verband met de rol van de overheid op dit gebied. In het rapport *'Leren door doen'*, uitgegeven door het Planbureau voor de Leefomgeving en de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, worden vier perspectieven gegeven op de rol van de overheid. De volgende vier perspectieven worden in het rapport onderscheiden: de rechtmatige overheid, de presenterende overheid, de netwerkende overheid en de participerende overheid (Steen e.a, 2014, pp. 21-22). De rechtmatige overheid stuurt klassiek hiërarchisch aan via het primaat van de politiek en bewaakt plichten en rechten. Verder gedraagt een presenterende overheid zich als een bedrijf dat klantbewust, doelmatig en resultaatgericht werkt. De netwerkende overheid geeft rekenschap van governance-verhoudingen waarin via samenwerking en convenanten met het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven aan de samenleving vorm wordt gegeven (Verhoeven, 2015). Binnen deze benaderingen is voornamelijk de laatste benadering in dit onderzoek van belang. De vierde benadering is de laatste tijd in opkomst en gaat uit van de 'veerkracht van de samenleving'. In deze samenleving betreden vrijwilligers en sociaal ondernemers in toenemende mate het publieke domein en nemen taken over van de overheid. De overheid probeert waar mogelijk aan te sluiten bij deze maatschappelijke initiatieven door ruimte en ondersteuning te

bieden (Steen e.a, 2014, pp. 21-22). De lokale overheid of wel de gemeente houdt zich bezig met de ondersteuning van deze burgerinitiatieven.

De werking van de lokale overheid; de gemeente

Gemeenten in Nederland beschikken over een ambtelijke organisatie. In de ambtelijke organisatie worden besluiten van bestuursorganen in gemeenten voorbereid en uitgevoerd door ambtenaren. Ambtenaren vormen een onmisbare schakel tussen politiek en burgers en zijn vaak 'het gezicht' van gemeenten. Deze gemeenten hebben volgens de wet de ruimte om de ambtelijke organisatie naar eigen behoefte en inzicht in te richten. Dit leidt in de praktijk tot een verscheidenheid aan organisatievormen waaronder: het sectoren- of dienstenmodel, gekantelde organisatie, directiemodel en de regiegemeente. In het sectorenmodel is de ambtelijke organisatie verdeeld in een beperkt aantal diensten of sectoren, die weer zijn opgebouwd uit afdelingen. Elk van deze diensten houdt zich bezig met de voorbereiding en uitvoering van het beleid op een min of meer samenhangend geheel van beleidsterreinen. Vervolgens zijn gekantelde organisatie niet opgezet volgens een bestuurlijke-ambtelijke logica, maar vanuit een voor bewoners en bedrijven herkenbaar perspectief. De gedachte hierachter is dat een buitenstaander zich niet eerst zou moeten verdiepen in de inrichting van de organisatie om erachter te komen bij welke dienst of afdeling hij moet zijn. Het directiemodel kenmerkend zich verder als een model met een relatief kleine directie die rechtstreeks de afdelingshoofden aanstuurt. Tenslotte worden allerlei taken in een regiegemeente niet door de gemeente zelf uitgevoerd. De gemeente behoudt wel de bestuurlijke verantwoordelijkheid over deze taken. Dit wordt ook wel 'de regie' genoemd (Breeman e.a, 2012, pp. 100-101).

Het beleid wat door gemeenten wordt gevoerd komt op verschillende manieren tot stand. De meest ingrijpende beleidswijzigingen komen tot stand via de nieuwe kadernota of beleidsnota. In deze nota's wordt een gemeentelijke visie op het werkerrein gegeven en worden beoogde maatschappelijke doelen verwoord. In veel gevallen is er bij een beleidsnota ook een plan van aanpak bijgevoegd waarin staat welke acties er worden uitgevoerd. In veel gemeenten is het tegenwoordig gebruikelijk dat de gemeenteraad eerder bij het beleidsproces wordt betrokken. Ook krijgen maatschappelijke organisatie en burgers de mogelijkheid om in een vroegtijdig stadium hun opvatting te geven. Deze werkwijze zorgt voor een discussie die richtinggevend is voor de ambtelijke aanpak die hierop volgt (Carabain, 2013, p. 1)

Het beleid mondt dus uit in een ambtelijke aanpak die uitgevoerd wordt door het ambtelijke apparaat. Het ambtelijke apparaat, waaronder de ambtenaren vallen, wordt ook weleens de 'vierde macht' genoemd. Naast de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht zouden de ambtenaren de 'vierde macht' vormen. Volgens ProDemos (2017) is deze term echter misleidend. De vele ambtenaren in Nederland hebben weliswaar invloed op politieke beslissingen, maar die invloed oefenen ze niet samen uit en gaat ook niet in dezelfde richting. Ambtenaren hebben namelijk vanuit verschillende afdelingen en diensten en met verschillende belangen en visies invloed op de politieke besluitvorming. Dit zorgt er in de praktijk voor dat ambtenaren vaak langs elkaar heen werken of zelf tegen elkaar werken. Ondanks dat ambtenaren in de praktijk langs elkaar heen kunnen werken hebben ze wel degelijk invloed op het beleid. De invloed van de ambtenaren op het beleid is het meest zichtbaar in de uitvoering hiervan. Doordat in de wetregelgeving het beleid slechts op grote lijnen wordt uitgezet is er voor de ambtenaren in de uitvoering van het beleid veel ruimte om te beslissen over hoe ze de zaken aanpakken (ProDemos, 2017). Deze ruimte voor ambtenaren om zelf beslissingen te nemen wordt ook wel discretionaire ruimte genoemd (Korsten & Janssen, 2002, p. 11). Dat ambtenaren ruimte hebben betekent hiermee ook dat ze beslissingen naar eigen inzicht kunnen maken wat betreft het participatiebeleid.

Gemeenten in Nederland die de leefbaarheid in hun wijken willen verbeteren kunnen overgaan tot het inzetten van wijkbeheerders. Deze wijkbeheerders, ook wel wijkmanagers genoemd,

werken aan de leefbaarheid en veiligheid van de wijk (Amersfoort, 2017). Een wijkbeheerder fungeert verder als aanspreekpunt voor bewoners (Talis, 2017). Ook kijken wijkbeheerders naar wat er leeft in de buurten en wijken en bespreekt dit vervolgens met bewoners, organisaties en collega's binnen de gemeente (2017). Wijkbeheerders kunnen ook ingezet worden om bewoners te motiveren om met elkaar initiatieven op zich te nemen en zo bij te dragen aan een leefbare buurt (Talis, 2017). Wijkbeheerders zijn in gemeenten dan ook betrokken bij het faciliteren en ondersteunen van initiatieven in de openbare ruimte (Apeldoorn, 2017).

Ondersteuning van het burgerinitiatief door de gemeente

Waar het in het verleden met betrekking tot burgerparticipatie nog ging om 'burgers betrekken bij' is er volgens Oude Vrielink en van de Wijdeven (2014, p. 438) een verschuiving waar te nemen naar 'burgerinitiatieven aanjagen en ondersteunen'. In verschillende rapporten (ROB, 2012; PBL, 2011; WRR, 2012) wordt dan ook de aanbeveling gedaan dat de overheid zoveel mogelijk moet aansluiten bij burgerinitiatieven door hen te 'faciliteren'; te ondersteunen (Verhoeven, 2015). Gemeenten kunnen op verschillende manieren ondersteuning bieden aan burgerinitiatieven. In het rapport *'Burgerinitiatieven in Overijssel'* (Denters e.a, 2013b, p. 21) worden verschillende vormen van ondersteuning onderscheiden: financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies en informatie. In het ondersteunen van burgerinitiatieven zijn gemeenten volgens van der Heijden (e.a, 2007) nog zoekende. Verder blijkt uit het rapport *'Help een burgerinitiatief'* dat ambtenaren nog zoeken naar hoe ze ondersteuning kunnen bieden aan burgerinitiatieven (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010). Ook zijn volgens van der Heijden (e.a, 2007) gemeenten vaak onbeholpen in hun interacties met burgers. Dit kan ervoor zorgen dat burgers zich onvoldoende gewaardeerd en gezien voelen, wat weer kwaadheid en onverschilligheid in de hand kan werken (Huren en Tonkens, 2011, pp. 181-182). Verder is er volgens Davelaar en Veldboer (zoals aangehaald door Oude Vrielink & van de Wijdeven, 2011, p. 439) nog weinig onderzoek gedaan naar hoe gemeentelijke ambtenaren deze ondersteuning van burgerinitiatieven vormgeven.

De (mogelijke) bijdrage van de gemeentelijk ondersteuning aan het succes van een initiatief

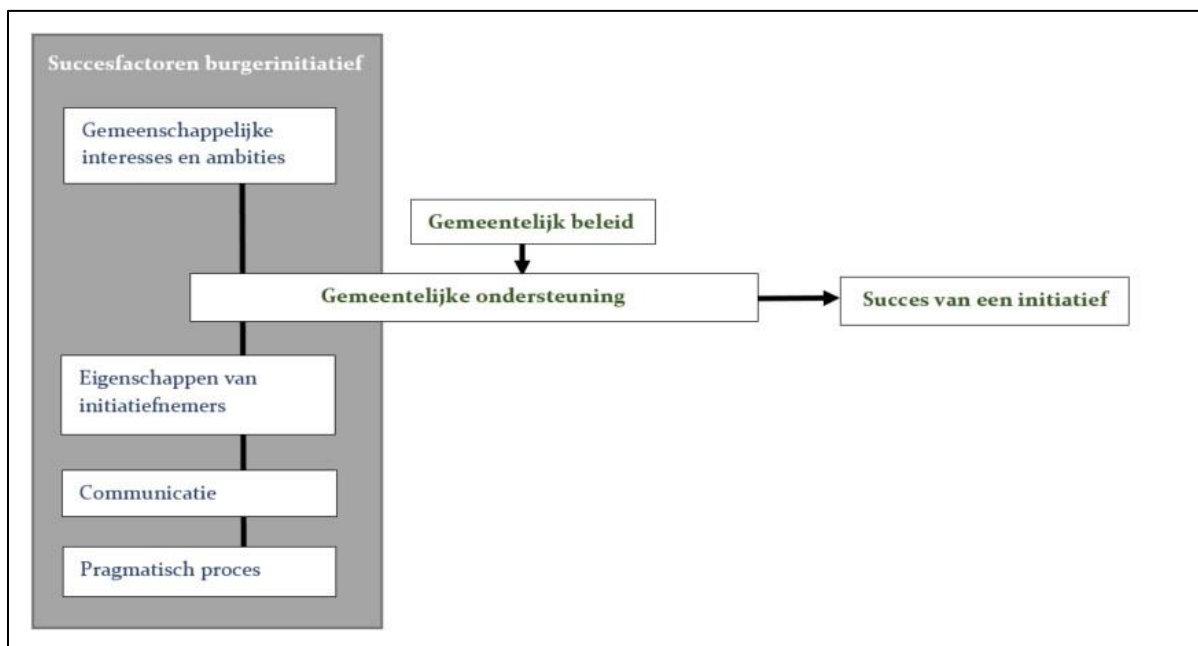
De ondersteuning van een gemeente kan (mogelijk) bijdragen aan het succes van een initiatief. Volgens Dijk (2015) is de bereidheid van externe partijen, waaronder dus de gemeente, een van de factoren die een initiatief tot een succes kunnen maken. Beltman (2013) onderschrijft dat de welwillende houding van de gemeente een factor is om een burgerinitiatief tot een succes te maken. Andere factoren die het succes van een initiatief bepalen zijn: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie en een pragmatisch proces. De eerste factor, gemeenschappelijke interesses en ambities, gaat over de bijdrage die een initiatief levert aan de ambities en interesse van externe partijen. Omdat burgerinitiatieven vrijwel altijd afhankelijk zijn van andere partijen voor faciliterende of financiële ondersteuning is het voor het slagen van het initiatief van belang dat ambities en interesses van een initiatief en een externe partij overeenkomen. Verder zijn de eigenschappen van initiatiefnemers, waaronder zakelijkheid en professionaliteit, een factor voor het succes van een initiatief (Dijk, 2015). Jager-Vreugdenhil (2014) bevestigt dit in het rapport *Geef ze de ruimte!* door het enthousiasme, de betrokkenheid en passie van 'kartrekkers' als een belangrijk factor voor het succes van een burgerinitiatief te bestempelen. Ook is een heldere communicatie, om hiermee draagvlak voor het initiatief te vinden en te houden, is van belang om een initiatief tot een succes te maken. Tenslotte is het voor het slagen van een initiatief van belang dat er een pragmatische aanpak wordt gekozen, waarbij stap voor stap te werk wordt gegaan en de mogelijkheid wordt gecreëerd om van strategie te wisselen (Dijk, 2015). In de wetenschappelijke literatuur zijn verder nog meer onderzoeken te vinden waarin de vorm van een lijstje wordt weergegeven wat succesfactoren zijn voor een burgerinitiatief. In dit onderzoek wordt gebruikt gemaakt van de

eerdergenoemde succesfactoren van Dijk (2015). Aan het hanteren van deze factoren zit het nadeel dat deze lijst naar alle waarschijnlijkheid niet uitputtend is. Het vormt echter wel een opzet naar meer vragen over de rol van de gemeentelijke ondersteuning in het slagen en het succesvol zijn van een initiatief. De ondersteuning van gemeente aan burgerinitiatieven is volgens Denters (e.a, 2014, p. 20; Denters e.a, 2013a) niet in ieder geval noodzakelijk om het initiatief tot een succes te maken. De bijdragen van de gemeentelijke ondersteuning aan het succes van een initiatief is volgens Denters (e.a, 2014, p. 20; Denters e.a., 2013a) namelijk van geval tot geval verschillend. Reden om in dit onderzoek na te gaan hoe vanuit beleid de ondersteuning van initiatieven wordt vormgegeven en inzichtelijk te maken hoe bepalend de ondersteuning van de gemeente als factor voor het succes van een initiatief is en of dit per type initiatief verschilt.

2.6 Conclusie en conceptueel model

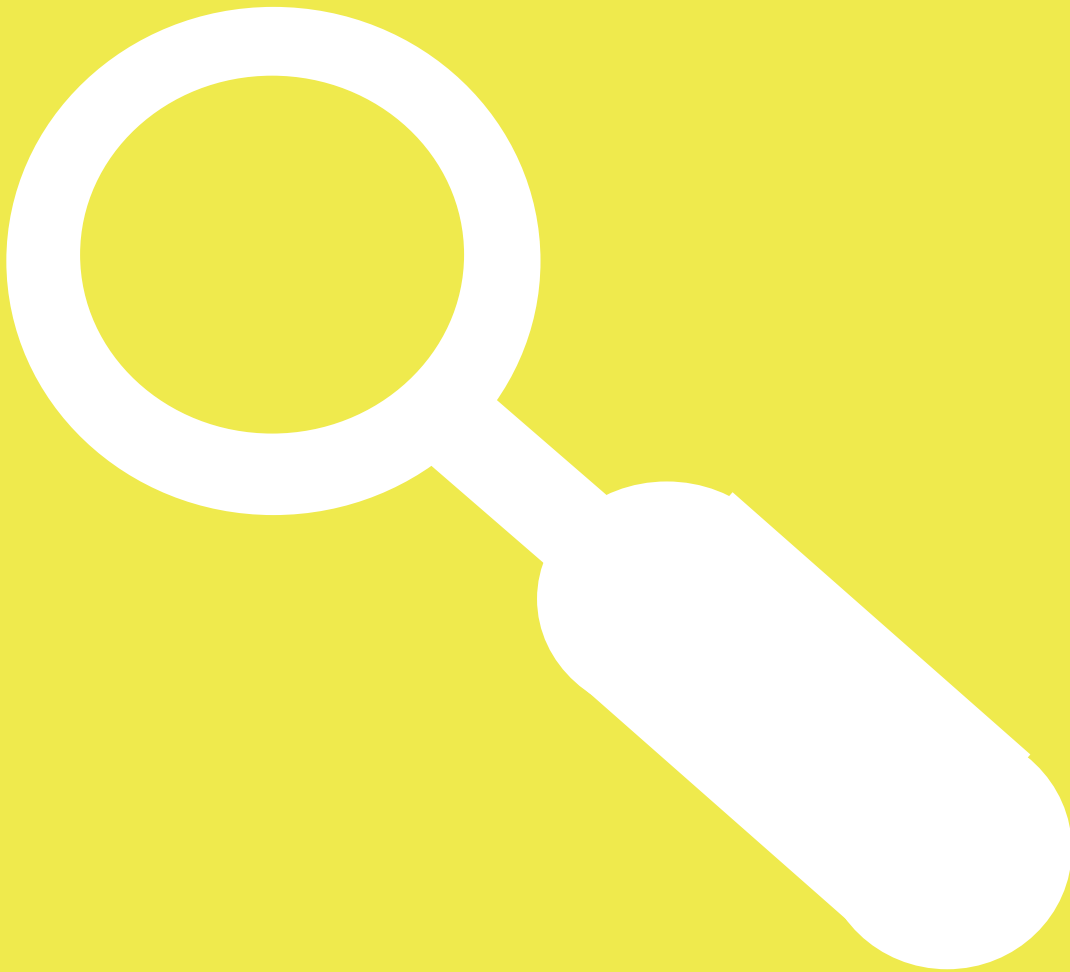
Geconcludeerd kan worden dat er verbanden bestaan tussen de verschillende concepten die in dit theoretisch kader besproken zijn. De verbanden worden aan de hand van het conceptueel model beschreven. Allereerst is in het theoretisch kader stilgestaan bij het concept burgerinitiatief. Een van de succesfactoren van het burgerinitiatief is de ondersteuning van externe partijen, waaronder de gemeente. De ondersteuning van de gemeente staat in verband met zowel het beleid van de gemeente als het burgerinitiatief. In dit onderzoek wordt dan ook onderzocht hoe de gemeente Amersfoort vanuit beleid komen tot de ondersteuning van burgerinitiatieven. De ondersteuning van de gemeente, als een van de succesfactoren van een burgerinitiatief, heeft invloed op het succes van een burgerinitiatief. Hiermee bestaat er een verband tussen de ondersteuning van gemeente en het succes van een burgerinitiatief. Vraag is echter of de ondersteuning van de gemeente aan het initiatief een bepalende factor is voor het succes van een initiatief is en of dit per type initiatief verschilt. Tenslotte wordt in dit onderzoek vanuit initiatiefnemers en betrokkenen vanuit de gemeente bij het initiatief bepaald hoe groot de bijdrage van de gemeentelijk ondersteuning als factor voor het succes van een initiatief is en of dit voor de vijf geselecteerde initiatieven verschilt. In figuur 2.9 zijn de verbanden tussen de verschillende concepten die in het theoretisch kader besproken zijn te zien.

Figuur 2.9: Conceptueel model

H3: Methodologie

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de methoden die in dit onderzoek worden gebruikt. Er wordt uiteengezet welke methoden van dataverzameling er gebruikt worden en waarom hiervoor gekozen is.

H 3: Methodologie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst beschreven welke onderzoeksmethode moet worden toegepast om een antwoord te kunnen formuleren op de opgestelde hoofd- en deelvragen. Vervolgens wordt uiteengezet waarom interviews, als dataverzamelmethode, worden gebruikt om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Verder wordt stilgestaan bij de onderzoekseenheden en het onderzoeksgebied van dit onderzoek. Het hoofdstuk sluit af door uit te zetten hoe de analyse van de interviews wordt aangepakt.

3.2 Methodologische aanpak

In dit gedeelte wordt uiteengezet welke onderzoeksmethode toegepast en welke data er verzameld moet worden om de hoofd- en deelvragen in dit onderzoek te kunnen beantwoorden. Hiermee kan achterhaald worden in hoeverre beleid wat betreft participatie doorwerkt in de mate van ondersteuning die door een gemeente wordt gegeven aan burgerinitiatieven. Eveneens wordt nagegaan hoe bepalend de ondersteuning door een gemeente aan een initiatief is als factor voor het succes van een initiatief en of dit verschilt voor de vijf casestudies, waarbij elke case een ander type initiatief vertegenwoordigt. Ter herinnering, de hoofdvraag is als volgt:

In hoeverre werkt het beleid met betrekking tot participatie van de gemeente Amersfoort door in de mate van ondersteuning die wordt gegeven aan burgerinitiatieven en verschilt de invloed die dit heeft op hoe succesvol een initiatief is per type initiatief volgens betrokkenen bij het initiatief?

3.2.1 Kwalitatieve onderzoeksmethode

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden dienen passende onderzoeksmethoden te worden gehanteerd. In dit onderzoek wordt gebruikt gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Volgens Reulink en Lindeman (2005, p. 4) is kwalitatief onderzoek: *“een vorm van empirisch onderzoek waarbij overwegend gebruik gemaakt wordt van gegevens van kwalitatieve aard en dat als doel heeft onderzoeksproblemen in of van situaties, gebeurtenissen en personen te beschrijven en te interpreteren.”* Kwalitatieve gegevens hebben betrekking op de waarde, de aard en de eigenschappen van het onderzochte verschijnsel en voorbeelden van kwalitatieve gegevens zijn het beleven, ervaren, typeren en het waarderen van bepaalde zaken. Kwalitatief onderzoek wordt onder andere gebruikt als over de gekozen onderzoek problematiek nog maar weinig kennis bestaat. Kwalitatief onderzoek dient dan voornamelijk als exploratie (Reulink & Lindeman, 2005, 4). Explorerend onderzoek wordt uitgevoerd als er nog maar weinig kennis aanwezig is of als er nog geen afdoende praktische oplossingen bestaan voor een bepaald probleem (Boeije e.a, 2009, p. 48). In de wetenschappelijke literatuur is nog weinig kennis aanwezig over hoe beleid op het gebied van burgerparticipatie doorwerkt in de mate van ondersteuning die door een gemeente wordt gegeven aan burgerinitiatieven. Bovendien is nog weinig bekend over de invloed die deze ondersteuning heeft op het succesvol zijn van een initiatief en of dit per type initiatief verschilt. In dit onderzoek is een kwalitatieve onderzoeksmethode dan ook bij uitstek geschikt om deze ontbrekende kennis te kunnen toevoegen. Verder is kwalitatief onderzoek volgens Reulink en Lindeman (2005, p. 4) ook geschikt om te gebruiken als het van belang is om de beleving of betekenisgeving van de onderzochten te achterhalen. Dit wordt gedaan door te achterhalen wat de initiatiefnemers en de betrokkenen bij het initiatief zien als succesfactoren van een initiatief. Hiermee wordt iets gezegd over de beleving van de initiatiefnemers en betrokkenen bij het initiatief. Ook wordt

door initiatiefnemers betekenis gegeven aan de ondersteuning die door de gemeente Amersfoort aan het initiatief gegeven wordt. Er wordt namelijk inzichtelijk gemaakt hoe bepalend deze ondersteuning is als factor voor het succes van een initiatief. In dit kwalitatieve onderzoek worden interviews als dataverzamelmethode gebruikt om de data die nodig is om de hoofd- en deelvragen te beantwoorden te verzamelen.

3.2.2 Interviews

De interviews die in dit onderzoek zullen worden afgenomen met de participanten (zie volgende gedeelte over onderzoekseenheden) krijgen de vorm van een semigestructureerd interview, ook wel diepte-interview genoemd. Een semigestructureerd interview is een type interview waarbij de elementen van een interview zoals de inhoud en de vragen niet of slechts gedeeltelijk vaststaan. Dit type interview geeft de persoon die geïnterviewd wordt de ruimte om uit te weiden over een bepaalde onderwerp of vraag zonder dat deze persoon volledig buiten de lijnen van de opgestelde vragenlijst gaat (Boeije e.a, 2009, p. 267). Aan het afnemen van interviews kleven volgens Uwex (2013) zowel voor als nadelen. Allereerst leidt het afnemen van interviews tot een grote hoeveelheid aan data, details en nieuwe inzichten. Verder geeft het gebruik van een interview, als dataverzamelmethode, de onderzoeker de mogelijkheid om vragen te verduidelijk of verder uit te leggen. Deze manier van dataverzameling zorgt ervoor dat er gedetailleerdere antwoorden verkregen kunnen worden op gestelde vragen. Naast voordelen zijn er ook een aantal nadelen aan het gebruik van interviews als methode om data te verzamelen. Het afnemen van interviews heeft als nadeel dat het veel tijd kost voor de onderzoeker om een interview uit te voeren. Deze tijd zit hem in het plannen van een interview, het afnemen van een interview en het analyseren van een interview. Bij elkaar zijn dit activiteiten die veel tijd vergen (Uwex, 2013). Met wie de interviews worden afgenomen wordt in het volgende gedeelte van dit hoofdstuk uiteengezet.

3.2.3 Onderzoekseenheden en onderzoeksgebied

Onderzoekseenheden

In dit onderzoek is de gemeente Amersfoort geselecteerd als ‘case’, in die zin dat er voor één gemeente in Nederland gekeken wordt hoe zij de ondersteuning van burgerinitiatieven vanuit beleid vormgeven. Uitspraken die in het vervolg van dit onderzoek worden gedaan zijn dan ook alleen van de toepassing op deze gemeente en gelden niet voor andere gemeenten in Nederland. Om meer duidelijkheid te genereren over welk beleid er in de gemeente Amersfoort wat betreft burgerparticipatie gevoerd wordt en hoe de ondersteuning van burgerinitiatieven wordt vormgeven is het van belang om in de eerste plaats een interview af te nemen met personen binnen de gemeentelijke organisatie die hierover duidelijkheid kunnen verschaffen. Binnen de gemeentelijke organisatie in Amersfoort zijn dit Cora (respondent 1) en Ton (respondent 2), respectievelijk senior-adviseur openbare ruimte en adviseur openbare ruimte. Het interview met Cora was een dubbelinterview, omdat daar ook een stagiair van de gemeente Amersfoort aanwezig was die binnen de gemeente Amersfoort onderzoek deed naar zelfbeheer in de openbare ruimte in Amersfoort (respondent 3). Deze personen zijn vanwege hun werkzaamheden en betrokkenheid bij het onderwerp burgerparticipatie bij uitstek geschikt om te interviewen. In paragraaf 3.2.4 wordt, aan de hand van een beschrijving van hoe de topiclijst is samengesteld, beschreven welke vragen er tijdens dit interview aan bod komen.

Hiernaast is Ton, als adviseur openbare ruimte van de gemeente Amersfoort, betrokken bij de projecten die de organisatie 033GROEN uitvoert in Amersfoort. De coöperatie 033Groen werkt samen met maatschappelijke organisaties, bewoners, gemeente en bedrijven aan meer betekenisvol groen in Amersfoort (033Groen, 2017). Om meer inzicht te verkrijgen in hoe de ondersteuning van de gemeente Amersfoort via 033Groen wordt vormgegeven aan meer ‘groene’

initiatieven in de gemeente Amersfoort wordt ook een interview afgenomen met Edgar, een van de bestuursleden van 033Groen (respondent 4).

Daarnaast worden interviews afgenomen met initiatiefnemers van verschillende type initiatieven en de betrokkenen vanuit de gemeente Amersfoort bij deze initiatieven. De typering die is toegepast op de initiatieven is gebaseerd op het onderscheid in type initiatieven die worden gebruikt op de Participatiekaart (zie paragraaf 2.4 van het theoretisch kader). In dit onderzoek wordt onder het verschillende type initiatieven het thematische verschil tussen initiatieven bedoeld. In ander wetenschappelijk onderzoek, bijvoorbeeld het onderzoek van Hurenkamp (e.a, 2006) worden initiatieven onderscheiden op basis van intern en extern contact. Een mogelijke andere typering kan de grootte van een initiatief zijn. Vervolgens is in dit onderzoek per type initiatief geheel willekeurig een initiatief geselecteerd, waarbij in eerste instantie contact wordt opgenomen met de initiatiefnemer van het initiatief. Tijdens de interviews met de initiatiefnemers wordt gevraagd welke betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort benadert kan worden voor een interview. Deze methode wordt ook wel de sneeuwbalmethode genoemd; een methode waarin de respondent gevraagd wordt wie nog meer interessant is om te interviewen met het oog op het onderzoek (Worldsupporter, 2017). De functies van de betrokkenen vanuit de gemeente Amersfoort verschillen per type initiatief. Dit heeft onder andere te maken met de complexiteit van een initiatief en of een initiatief al dan niet ondersteuning krijgt van de gemeente Amersfoort. Hieronder volgt een overzicht van de respondenten van dit onderzoek (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1: Respondenten onderzoek

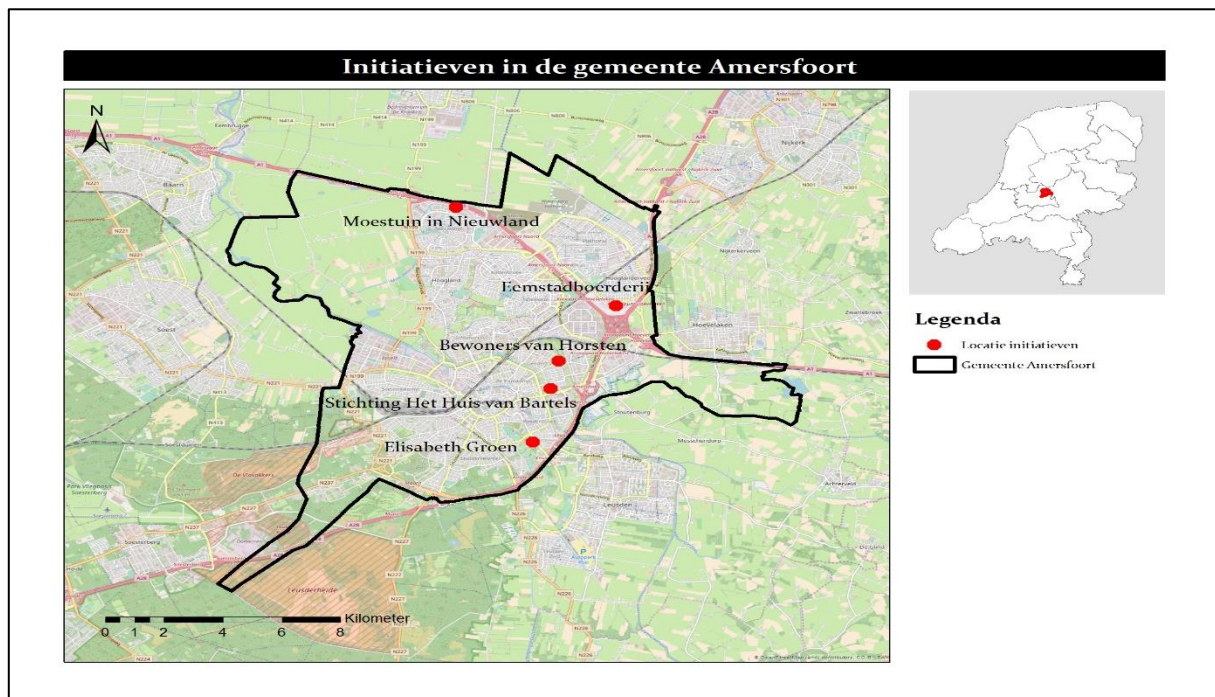
Gemeente Amersfoort			
Senior-adviseur openbare ruimte		Respondent 1	
Adviseur openbare ruimte		Respondent 2	
Stagiair afdeling Leefomgeving		Respondent 3	
033Groen			
Oprichter 033Groen		Respondent 4	
Initiatieven	Type	Betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort	Initiatiefnemer(s)
Moestuin in Nieuwland	Moestuinen	Respondent 5	Respondent 6
Elisabeth Groen	Park- en bosbeheer	Respondent 7	Respondent 8
Stichting Eemstadboerderij	Stadslandbouw	Respondent 9	Respondent 10
Stichting Het Huis van Bartels	Ontmoeten buurtgenoten	Respondent 11	Respondent 12, 13
Bewoners van de Horsten	Zwerfafval	Respondent 14	Respondent 15

Onderzoeksgebieden

In dit gedeelte wordt allereerst op kaart weergegeven waar de geselecteerde initiatieven in dit onderzoek zijn gepositioneerd. Daarna wordt, aan de hand van sociaal-demografische gegevens, een beeld gegeven van de gemeente Amersfoort om vervolgens de geselecteerde initiatieven in

dit onderzoek te plaatsen in de geografische context van de wijk waarin ze zich bevinden. In figuur 3.1 zijn de initiatieven, die centraal staan in dit onderzoek, te zien:

Figuur 3.1: Initiatieven in de gemeente Amersfoort

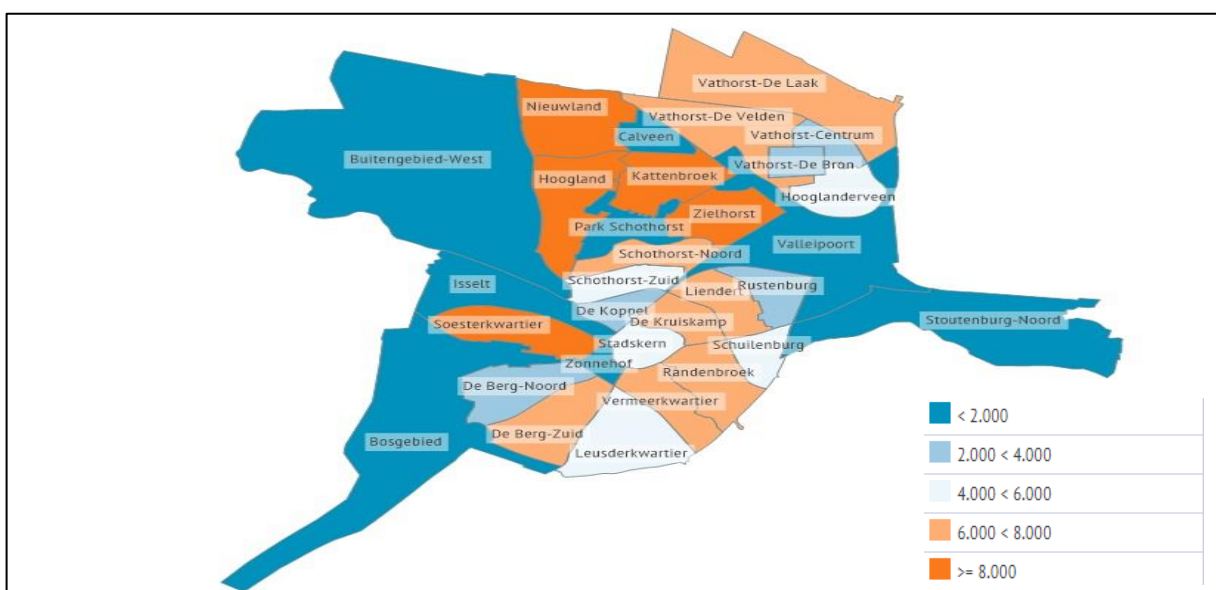

Bron: Geowetenschappen Universiteit Utrecht, 2017

Gemeente Amersfoort

In de gemeente Amersfoort wonen in 2017 volgens de Amersfoortse Buurtmonitor (2017) 154.336 mensen. De gemeente Amersfoort bestaat uit 31 wijken. In figuur 3.2 zijn de verschillende wijken te zien met hun bijhorende inwoneraantal te zien (Buurmonitor Amersfoort, 2017)

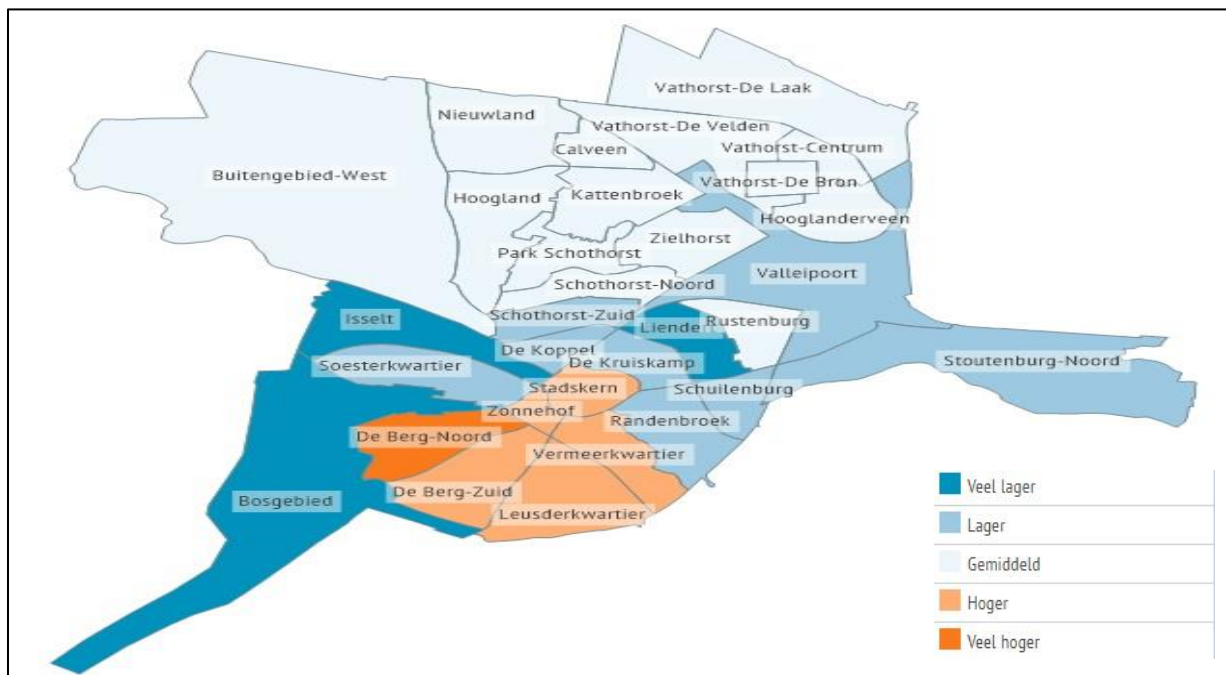
Figuur 3.2: Wijken in de gemeente Amersfoort naar inwonersaantal

Bron: Buurmonitor Amersfoort, 2017.

Verder is in de gemeente Amersfoort het gemiddelde inkomen 25.000 per inwoner in euro's in 2014. In figuur 3.3 zijn de verschillen wat betreft inkomen in de Amersfoortse wijken te zien.

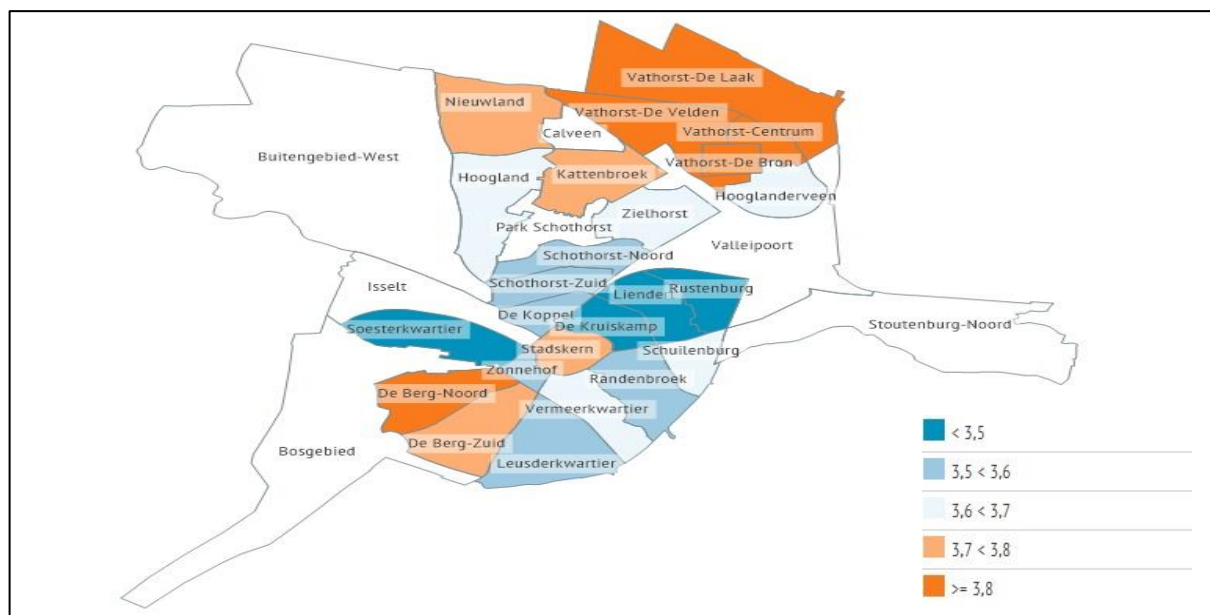
Figuur 3.3. Wijken in de gemeente Amersfoort naar gemiddeld inkomen per inwoner

Bron: Buurmonitor Amersfoort, 2017.

Ook blijkt uit een Stadspeiling van het O&S dat de inwoners het onderhoud van de wijk in 2015 een score geven van 3,6 op een schaal van 5. In figuur 3.4 is per wijk de score voor het onderhoud van de wijk in 2015 te zien.

Figuur 3.4. Wijken in de gemeente Amersfoort naar tevredenheid over onderhoud van de wijk

Bron: Buurmonitor Amersfoort, 2017

Initiatieven

In dit gedeelte wordt kort beschreven welke initiatieven in dit onderzoek centraal staan. Tevens wordt de context van de wijk waarin de initiatieven zich bevinden geschetst.

Moestuin in Nieuwland

Een initiatief van verschillende buurtbewoners in Nieuwland om de leefbaarheid in hun wijk te verbeteren. Om dit te kunnen realiseren werden, onder andere met hulp van de gemeente, moestuinen gerealiseerd (Buurtinitiatiefnieuwland, 2017)

Het initiatief bevindt zich in de wijk Nieuwland. Nieuwland heeft 15.020 inwoners, waar +- 5000 inwoners gemiddeld is voor de gemeente Amersfoort. Het inkomen per inwoner in de wijk Nieuwland is 25.200 euro. Dit ligt net iets boven het gemiddelde van 25.000 voor geheel Amersfoort. Tenslotte is de tevredenheid over het onderhoud wat wordt uitgevoerd in de wijk een 3.7. Dit ligt tevens iets hoger dan het gemiddelde van 3.6 (Buurmonitor Amersfoort, 2017)

Elisabeth Groen

Een initiatief van bewoners om het terrein van het voormalige Elisabethziekenhuis een stadspark te ontwikkelen die door bewoners rondom het park in beheer wordt genomen (Elisabeth Groen, 2017).

Het initiatief bevindt zich in de wijk Randenbroek. Randenbroek heeft 7064 inwoners, waar +- 5000 inwoners gemiddeld is voor de gemeente Amersfoort. Het inkomen per inwoner in de wijk Randenbroek is 21.900 euro. Dit ligt onder het gemiddelde van 25.000 voor geheel Amersfoort. Tenslotte is de tevredenheid over het onderhoud wat wordt uitgevoerd in de wijk een 3.5. Dit ligt iets lager dan het gemiddelde van 3.6 (Buurmonitor Amersfoort, 2017)

Stichting Eemstadboerderij

Een initiatief om stadslandbouw te ontwikkelen in Amersfoort in groene plaatsen in de stad. Dit met name op braakliggende gronden in de wijk Vathorst die op dit moment niet bebouwd worden (Eemstadboerderij, 2017).

Het initiatief bevindt zich in de wijk Vathorst - de Bron. Vathorst – de Bron heeft 2955 inwoners, waar +- 5000 inwoners gemiddeld is voor de gemeente Amersfoort. Het inkomen per inwoner in de wijk Vathorst- de Bron is 23.800 euro. Dat ligt onder het gemiddelde van 25.000 voor geheel Amersfoort. Tenslotte is de tevredenheid over het onderhoud wat wordt uitgevoerd in de wijk een 3.8. Dit ligt lager dan het gemiddelde van 3.6 (Buurmonitor Amersfoort, 2017).

Stichting het Huis van Bartels

De stichting het Huis van Bartels bestaat uit actieve bewoners en vrijwilligers die zich inzetten voor de sociale binding in de wijken Liendert, Rustenburg en Schuilenburg (Hethuisvanbartels, 2017).

Het initiatief bevindt zich in de wijk Liendert. Liendert heeft 7291 inwoners, waar +- 5000 inwoners gemiddeld is voor de gemeente Amersfoort. Het inkomen per inwoner in de wijk Liendert is 18.300 euro. Dat ligt ver onder het gemiddelde van 25.000 voor geheel Amersfoort. De wijk Liendert is hiermee een van de armste wijken van de gemeente Amersfoort. Tenslotte is de tevredenheid over het onderhoud wat wordt uitgevoerd in de wijk een 3.4. Dit ligt lager dan het gemiddelde van 3.6 (Buurmonitor Amersfoort, 2017).

Bewoners van Horsten

Een initiatief om met behulp van een broodvergister zwerfafval, in de vorm van broodresten, tegen te gaan en het de sociale samenhang in de wijk tussen verschillende culturele bewonersgroepen te bevorderen d.m.v. een kookproject.

Het initiatief bevindt zich in de wijk Liendert. Liendert heeft 7291 inwoners, waar +- 5000 inwoners gemiddeld is voor de gemeente Amersfoort. Het inkomen per inwoner in de wijk Liendert is 18.300 euro. Dat ligt ver onder het gemiddelde van 25.000 voor geheel Amersfoort. De wijk Liendert is hiermee een van de armste wijken van de gemeente Amersfoort. Tenslotte is de tevredenheid over het onderhoud wat wordt uitgevoerd in de wijk een 3.4. Dit ligt lager dan het gemiddelde van 3.6 (Buurmonitor Amersfoort, 2017).

2.3.4 Topiclijsten

In dit gedeelte wordt beschreven hoe de topiclijsten voor het afnemen van de verschillende interviews in dit onderzoek tot stand zijn gekomen en op welke wetenschappelijke literatuur en beschreven concepten in het theoretisch kader deze zijn gebaseerd.

Allereerst wordt stilgestaan bij de topiclijst die wordt gebruikt tijdens het interview met de senior adviseur openbare ruimte en adviseur openbare ruimte bij de gemeente Amersfoort. Vervolgens wordt stilgestaan bij de topiclijst die wordt gebruikt bij het interview met één van de leden van de organisatie 033GROEN. Vervolgens wordt de topiclijst van de initiatiefnemers van de geselecteerde initiatieven in dit onderzoek uiteengezet. Tenslotte wordt de topiclijst voor de betrokkenen vanuit de gemeente Amersfoort, die verbonden zijn bij de geselecteerde initiatieven in dit onderzoek beschreven.

Topiclijst - Adviseur openbare ruimte Gemeente Amersfoort

Beleid

Om te achterhalen in hoeverre beleid met betrekking tot participatie van de gemeente Amersfoort doorwerkt in de mate van ondersteuning die wordt gegeven aan burgerinitiatieven is het allereerst van belang om meer te weten te komen over het beleid van de gemeente Amersfoort. In het theoretisch kader van dit onderzoek komt naar voren dat gemeenten volgens Snoeker (2014a, 2014b) vaak geen visie hebben op het gebied van burgerinitiatieven. Om te achterhalen of deze uitspraak terecht is, is het in de eerste plaats van belang om te vragen naar de visie die er binnen de gemeente Amersfoort is op burgerinitiatieven in de openbare ruimte, welke beleidsdocumenten er aanwezig zijn op het gebied van burgerparticipatie en of er documenten zijn waarin omschreven wordt hoe er moet worden omgegaan met burgerinitiatieven in de openbare ruimte.

Vervolgens is het goed om na te gaan of, als er beleid is op het gebied van participatie, er door gemeentelijke ambtenaren die op dit beleidsterrein werken wordt gehandeld vanuit het beleid. Vraag is hoe belangrijk het beleid is in de omgang met burgerinitiatieven en of er ruimte is voor de gemeentelijke ambtenaar om het beleid wat betreft participatie zelf in te vullen (ProDemos, 2017; Korsten & Janssen, 2002, p. 11). Het fundament voor deze vraag ligt in de bewering van Snoeker (2014a, 2014b) die stelt dat het sterk afhangt van de betrokken ambtenaar of een initiatief wordt gesteund. Hiermee is er, ondanks beleid, ruimte voor een ambtenaar om al dan niet over te gaan tot ondersteuning.

Organisatie

Om meer te weten te kunnen komen over hoe de ondersteuning van burgerinitiatieven vanuit de gemeentelijke organisatie wordt vormgegeven is het van belang om te vragen naar hoe de gemeentelijke organisatie van de gemeente Amersfoort is samengesteld. Uit het theoretisch kader blijkt dat gemeenten verschillende organisatievormen, zoals het sectoren- en

dienstenmodel, kunnen hanteren (Breeman e.a, 2012, pp. 100-101). Dit leidt tot de vraag hoe de interne organisatie van de gemeente Amersfoort eruitziet wat betreft burgerparticipatie en de ondersteuning van burgerinitiatieven. Verder is van belang om te achterhalen welke afdelingen hierbij betrokken zijn (ProDemos, 2017) en waar vragen van burgerinitiatieven binnen komen en hoe deze vervolgens door de organisatie heen worden verwerkt.

Ondersteuning

Om inzichtelijk te kunnen maken hoe de ondersteuning vanuit de gemeente Amersfoort aan burgerinitiatieven wordt vormgegeven is het van belang om te achterhalen hoe de gemeente Amersfoort tot de ondersteuning van burgerinitiatieven komt en of dat beleid met betrekking tot participatie hierin doorwerkt. Daarom is het allereerst van belang om te vragen hoe bepaald wordt welke rol de gemeente Amersfoort inneemt bij een burgerinitiatief. Met betrekking tot een burgerinitiatief kan de gemeente volgens Edelenbos (e.a, 2006, p. 21) verschillende rollen spelen bij een initiatief. De rollen, waarin participatie van burgers naar voren komt, zijn grofweg te onderscheiden in open autoritaire, gesloten autoritaire, consultatief, participatief, delegerend, samenwerkend en faciliterend (zie theoretisch kader, tabel 2.1). Vervolgens is het belangrijk om te vragen op basis waarvan ondersteuning wordt gegeven aan burgerinitiatieven en of daar vanuit de gemeente Amersfoort bepaalde criteria voor zijn. Uit het theoretisch kader blijkt dat gemeenten op verschillende manieren ondersteuning kunnen bieden. In het rapport *'Burgerinitiatieven in Overijssel'* (Denters e.a, 2013b, p. 21) worden verschillende vormen van ondersteuning onderscheiden: financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies en informatie. Echter, is er in de wetenschappelijke literatuur weinig tot niets bekend over de basis waarop ondersteuning wordt verleend aan een initiatief, in welke mate dit wordt gedaan en of onderscheid wordt gemaakt naar type initiatief. Reden genoeg om hier in het interview naar te vragen.

Succes

Tenslotte wordt in de topiclijst stilgestaan bij de succesfactoren van een initiatief en wat een initiatief succesvol maakt. Allereerst wordt gevraagd naar wat een initiatief succesvol maakt en welke factoren bepalend zijn voor de succesvolheid van een initiatief. Volgens Haan en Haartsen (2015, p. 299) is een initiatief voor beleidsmakers succesvol als de regie bij de burgers ligt of als het initiatief 'in beweging is'. Verder is de heersende opvatting onder beleidsmakers dat een burgerinitiatief altijd wat oplevert, zoals uitbreiding van het sociale netwerk, participatie aan de dorpsleven of het beter vinden van ingangen bij overheden. Vervolgens wordt gevraagd naar welke factor het meest bepalend is voor het succes van een initiatief. Van Dijk (2015) onderscheidt de volgende factoren: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid externe partijen en een pragmatisch proces. Tenslotte is het goed om te achterhalen of dat men binnen de gemeentelijke organisatie Amersfoort voordat er ondersteuning wordt verleend aan een burgerinitiatief op de hoogte is van wanneer een initiatief succesvol is volgens de initiatiefnemers van het initiatief. Volgens Haan en Haartsen (2015, p. 301) is het namelijk goed mogelijk dat burgers, en dan vooral de initiatiefnemers zelf, andere opvattingen hebben over wanneer een initiatief een succes is en wanneer niet. In het interview met Cora (respondent 1), Ton (respondent 2) en Cas (respondent 3) wordt hier dan ook naar gevraagd (zie bijlage A voor topiclijst).

Topiclijst – 033GROEN

Organisatie

Om meer te weten te kunnen komen over hoe de gemeente Amersfoort via de organisatie 033Groen de meer 'groene' initiatieven ondersteund is het interessant om te achterhalen welke afspraken deze organisatie met de gemeente Amersfoort heeft en of 033gGroen doelstelling meekrijgt vanuit de gemeente Amersfoort.

Ondersteuning

Om meer inzicht te verkrijgen hoe de organisatie 033Groen ondersteuning verleend aan de 'groene' initiatieven, waar ze mee samenwerken, is het van belang om hierna te vragen. In de wetenschappelijk literatuur, wat tevens naar voren komt in het theoretisch kader, worden door Denters (e.a, 2013b, p. 21) verschillende vormen van ondersteuning genoemd, waaronder financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies en informatie. Naar de manier waarop ondersteuning wordt verleend, wordt dan ook gevraagd. Verder is interessant om te vragen naar hoe bepaald wordt of een initiatief ondersteuning krijgt en of dit in overleg met de gemeente Amersfoort gebeurt. Vraag is in hoeverre 033Groen de ruimte krijgt om daarin zelf eigen keuzes te maken.

Succes

In het laatste gedeelte van de topiclijst wordt ingegaan op wanneer een initiatief succesvol is voor de organisatie 033Groen. In de eerste plaats wordt gevraagd naar wanneer de organisatie 033Groen een initiatief succesvol vindt. In het theoretisch kader worden verder een aantal factoren genoemd die van doorslaggevend belang zijn om een initiatief tot een succes te maken. Volgens van Dijk (2015) zijn de volgende factoren van invloed op het succes van een initiatief: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid van externe partijen en een pragmatisch proces. In het interview wordt gevraagd naar welke factoren van doorslaggevend belang zijn voor het succes van de initiatieven die zij ondersteunen. Tenslotte wordt gevraagd of de organisatie 033Groen op de hoogte is van wat voor de gemeente Amersfoort een succesvol initiatief is en of daar rekening mee gehouden worden bij de ondersteuning van initiatieven (zie bijlage A voor topiclijst)

Topiclijst - Initiatiefnemers

Ondersteuning

Om meer inzicht te verkrijgen in hoe de gemeente Amersfoort de ondersteuning van de geselecteerde initiatieven in dit onderzoek heeft vormgegeven is het van belang om te achterhalen of en op welke manier de gemeente ondersteuning heeft verleend aan de burgerinitiatieven. In het theoretisch kader kwam al naar voren dat gemeenten op verschillende manieren ondersteuning kunnen bieden aan burgerinitiatieven, waaronder financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies en informatie (Denters e.a, 2013b, p. 21). Aan de initiatiefnemers wordt dan ook gevraagd of en op welke manier zij ondersteuning hebben ontvangen. In het theoretisch kader wordt verder stilgestaan bij de behoeften die de initiatieven kunnen hebben om zich verder te ontwikkelen. Kracht in NL (2015, p. 22) onderscheidt onder andere de volgende behoeften van initiatieven: geld, media-aandacht, vrijwilligers, materialen en partners. Aan de initiatiefnemers wordt gevraagd waar zij op dit moment behoeften aan hebben en of degene die vanuit de gemeente bij het initiatief betrokken is daarvan op de hoogte is. Verder blijkt uit het theoretisch kader dat gemeenten initiatieven kunnen faciliteren door één duidelijk aanspreekpunt te creëren voor initiatiefnemers (Denters, e.a, 2013b, p. 19). De vraag hoe de communicatie vanuit de gemeente was en/of is ten opzichte van het initiatief en of er één aanspreekpunt was/is wordt dan ook aan de initiatiefnemers voorgelegd.

Succes

In het laatste gedeelte van de topiclijst voor de initiatiefnemers wordt stilgestaan bij de vraag wanneer een initiatief succesvol is. Volgens Haan & Haartsen (2015, p. 301) is het goed mogelijk dat burgers, en dan vooral de initiatiefnemers zelf, een andere opvattingen hebben over wanneer een initiatief een succes is dan beleidsbepalers. Een reden om de initiatiefnemers te vragen naar wanneer zij een initiatief een succes vinden. In het theoretisch kader worden verder een aantal factoren genoemd die van doorslaggevend belang zijn om een initiatief tot een succes te maken. Volgens van Dijk (2015) zijn de volgende factoren van invloed op het succes van een initiatief: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie,

bereidheid van externe partijen en een pragmatisch proces. Aan de initiatiefnemers wordt tijdens het interview (zie bijlage A voor topiclijst) gevraagd welke factor voor hen het belangrijkste was voor het succes van een initiatief.

Topiclijst - Betrokkenen vanuit de gemeente Amersfoort

Organisatie

Om inzichtelijk te maken hoe en wie er vanuit de gemeentelijke organisatie betrokken zijn bij de initiatieven in de openbare ruimte en de ondersteuning daarvan is het wenselijk om meer te weten te komen over hoe de gemeentelijke organisatie van de gemeente Amersfoort is samengesteld. Uit het theoretisch kader blijkt dat wijkbeheerders ook betrokken kunnen zijn bij het faciliteren en ondersteunen van initiatieven die zich bevinden in de wijk waarover zij zijn aangesteld (Apeldoorn, 2017). Naast de wijkbeheerder kunnen ook de projectleiders, bij complexere initiatieven, of raadsleden, als er weinig tot geen ondersteuning wordt verleend, betrokken zijn bij de initiatieven. Het is dan ook van belang om tijdens het interview te vragen naar de plek die de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij het initiatief binnen de gemeentelijke organisatie inneemt en welke rol diegene speelt in de omgang met en de ondersteuning van initiatieven in de openbare ruimte van Amersfoort en meer specifiek de initiatieven die in dit onderzoek geselecteerd zijn.

Ondersteuning

Om te achterhalen welke rol de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort speelt bij de ondersteuning van de initiatieven die in dit onderzoek centraal staan is het van belang om na te gaan op welke manier er ondersteuning wordt verleend aan een initiatief. In de wetenschappelijke literatuur die naar voren komt in het theoretisch kader worden door Denters (e.a., 2013b, p. 21) verschillende vormen van ondersteuning genoemd, waaronder financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies en informatie. Verder is het interessant om de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort tijdens het interview te vragen naar hoe hij/zij bepaald of er ondersteuning wordt verleend aan een initiatief. Vraag hierbij is welke afweging hij/zij maakt om een initiatief te ondersteunen en hoe hij/zij de mate van ondersteuning bepaalt.

Succes

Een laatste thema waarbij tijdens het interview wordt stilgestaan is het succes van een initiatief. Allereerst is het interessant om van de betrokkenen bij het initiatief vanuit de gemeente Amersfoort te horen wanneer het initiatief succesvol is. Als het bijvoorbeeld gaat om een wijkbeheerder als betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij het initiatief blijkt uit het theoretisch kader dat wijkbeheerders werken aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid van de wijk (Amersfoort, 2017). Naar verwachting hebben zij dan ook een duidelijk mening over wanneer een initiatief een succes is en wanneer niet. Vervolgens wordt aan de hand van de factoren die door Dijk (2015) wordt bestempeld als succesfactoren van een initiatief gevraagd aan de betrokkene vanuit de gemeente welke factor van deze factoren van doorslaggevend belang is voor het succes van een initiatief. Ook wordt gevraagd hoe belangrijk de ondersteuning van de gemeente, via de betrokkene vanuit de gemeente, is voor het slagen van het initiatief. Tenslotte wordt in het interview (zie bijlage A voor topiclijst) met de betrokkene vanuit de gemeente gevraagd of ze op de hoogte zijn van de wensen van de initiatiefnemers bij een initiatief en of zij weten wanneer de initiatiefnemers hun initiatief succesvol vinden.

3.3 Aanpak analyse interviews

Om de afgenomen interviews te kunnen analyseren worden de interviews in de eerste plaats getranscribeerd (zie bijlage B). Tijdens het transcriberen wordt woord voor woord opgeschreven wat er tijdens het interview is gezegd. Vervolgens wordt gestart met het proces van 'coderen'.

Coderen houdt in dat er codes worden toegevoegd aan de antwoorden van de respondent, waarbij vervolgens dezelfde codes samengevoegd kunnen worden tot één categorie. Tijdens het codeerproces worden de volgende drie fases doorlopen: het open coderen, axiaal coderen en selectief coderen (Scribbr, 2017). Bij open coderen worden fragmenten gecodeerd wat wil zeggen dat er labels aan worden toegekend. Vervolgens wordt bij axiaal coderen de fragmenten met dezelfde code met elkaar vergeleken op verschillen en overeenkomsten. Tenslotte worden bij selectief coderen de concepten uitgewerkt tot een theorie en gezocht naar uitzonderingen door middel van constante vergelijking (Deafstudeerconsultant, 2017). Nadat deze codes zijn samengevoegd tot één categorie is er een duidelijk ontstaan over de antwoorden die de respondenten geven, waardoor de resultaten makkelijker te vergelijken is met theorie vanuit het theoretisch kader en er bovendien makkelijker een conclusie te trekken is (Scribbr, 2017). (zie voor de codeboom Bijlage C).

3.4 Conclusie

Concluderend kan gezegd worden dat er in dit onderzoek kwalitatieve onderzoeksmethoden worden gebruikt om antwoord te kunnen geven op de opgestelde hoofd- en deelvragen. Daarbij worden interviews, als dataverzamelmethode, toegepast. In dit onderzoek worden interviews afgenomen met personen binnen de gemeente Amersfoort die betrokken zijn bij burgerinitiatieven in de openbare ruimte, initiatiefnemers van verschillende type initiatieven in de gemeente Amersfoort en met personen die vanuit de gemeente Amersfoort betrokken zijn bij deze participatie-initiatieven. Beschreven is hoe deze interviews worden geanalyseerd om de resultaten van de interviews te kunnen presenteren in het volgende hoofdstuk; het resultatenhoofdstuk.

H4: Resultatenhoofdstuk

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten beschreven die aan de hand van het uitgevoerde onderzoek verzameld zijn. De resultaten worden in het hoofdstuk geïnterpreteerd en gepresenteerd.

H4: Resultatenhoofdstuk

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de resultaten weer die verkregen zijn aan de hand van de uitgevoerde analyse. Er wordt stilgestaan bij het beleid van de gemeente Amersfoort op het gebied van burgerinitiatieven in de openbare ruimte, de gemeentelijke organisatie op dit gebied, de ondersteuning van burgerinitiatieven door de gemeente Amersfoort en het verkrijgen van succes van burgerinitiatieven in de openbare ruimte. In het tweede gedeelte van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vijf verschillende initiatieven die in dit onderzoek centraal staan. Er wordt een beeld geschetst van het initiatief door achtereenvolgens stil te staan bij het ontstaan, de ontwikkeling en het doel van het initiatief. Vervolgens wordt stilgestaan bij de ondersteuning van het initiatief door de gemeente Amersfoort vanuit het perspectief van de initiatiefnemer en de betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief. Tenslotte wordt voor zowel de initiatiefnemer van een initiatief als wel de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort uiteengezet wanneer het initiatief voor hen een succes is.

4.2 Gemeente Amersfoort

4.2.1 Beleid gemeente Amersfoort

Het beleid van de gemeente Amersfoort wat betreft burgerinitiatieven in de openbare ruimte is erop gericht dat er meer burgerinitiatieven in de openbare ruimte in Amersfoort komen en dat participatie-initiatieven een 'eerlijke' kans krijgen. Vanuit het huidige college in de gemeente Amersfoort is er de wens dat er meer burgerinitiatieven komen in de openbare ruimte. De onderwerpen participatie en burgerinitiatieven zijn dan ook opgenomen in het coalitieakkoord en vervolgens neergelegd in de Groenvisie (voor de Groenvisie kijk op groenvisieamersfoort.nl), waarin wordt vermeld dat gestimuleerd moet worden dat er meer (groene) initiatieven in de openbare ruimte van Amersfoort ontstaan. Deze visie van de gemeente Amersfoort op hoe om te gaan met burgerinitiatieven in de openbare ruimte is echter niet verder uitgewerkt in beleidsdocumenten (Bijlage B, interview respondent 1). Binnen de gemeente Amersfoort wordt op dit moment wel gezocht naar hoe burgerparticipatie en burgerinitiatieven in de openbare ruimte op een goede manier kunnen worden aangepakt. Hier is echter nog geen beleid voor gemaakt (Bijlage B, interview respondent 2). In Amersfoort wordt wat betreft de omgang met burgerinitiatieven in de openbare ruimte een praktische uitwerking gehanteerd, waarbij er bij elk project of initiatief wat zich bij de gemeente aandient gekeken wordt naar wat de mogelijkheden zijn om het initiatief verder te helpen. Op de werkvloer vindt een praktische afweging plaats van wat wel en wat niet kan, waarbij eenieder binnen de gemeentelijke organisatie zoekt naar grenzen aan de mogelijkheden om het initiatief bij te staan. De algemene lijn binnen de gemeente Amersfoort is dat er gezocht wordt naar manieren om zoveel als mogelijk te doen. In principe wordt hiermee gezocht naar hoe de gemeente Amersfoort het voor mekaar krijgt om een initiatief verder te helpen (Bijlage B, interview respondent 1). Op de vraag aan één van de adviseurs op het gebied van de openbare ruimte binnen de gemeente Amersfoort, waarin geconcludeerd werd dat er geen beleid is op het gebied van initiatieven in de openbare ruimte, en gevraagd werd naar hoe er op dit moment door ambtenaren of mensen die betrokken zijn bij participatie-initiatieven in de openbare ruimte gehandeld werd, werd als volgt geantwoord (Bijlage B, interview respondent 2):

“Nee, er is geen beleid. De participatie vragen zijn zo divers dat je eigenlijk elke situatie op een andere manier moet insteken. Het is heel erg moeilijk om daar beleid voor te maken. Kijk, het college zegt: ‘Ja, mits’. Als er iets wordt gevraagd door bewoners dan moeten we daar eigenlijk altijd serieus op ingaan om te kijken of we die vraag kunnen beantwoorden”

Dit wordt onderschreven door deze adviseur (Bijlage B, interview respondent 2) door te stellen dat de aanvragen van de initiatieven zo divers zijn dat bij bijna elke aanvraag weer een ander besluit moeten worden genomen. Dit vereist dat ook maatwerk. De adviseur stelt dan ook (Bijlage B, interview respondent 2):

“Je kunt niet voor elke initiatiefbeleid schrijven. Dat lijkt ons heel moeilijk. Dus ik denk ook niet dat we dat gaan doen”

Binnen de gemeente Amersfoort is erop dit moment dus geen vaststaand beleid met betrekking tot de omgang met het initiatief, wat ervoor zorgt dat degene die vanuit de gemeente Amersfoort betrokken is bij een initiatief zelf de ruimte heeft om invulling te geven aan de visie van de gemeente Amersfoort op burgerinitiatieven in de openbare ruimte en hiermee samenhangend de omgang met initiatieven (Bijlage B, interview respondent 2). Elke gemeentelijke ambtenaar zal op zijn of haar manier reageren op vragen die vanuit initiatiefnemers worden gesteld en hiermee anders, dan wel tegenstrijdig, reageren op wat een andere ambtenaar heeft gezegd of aangegeven. (Bijlage B, interview respondent 2; zie ook het gedeelte in het theoretisch kader onder het kopje ‘*De werking van de lokale overheid; de gemeente*’). Een van de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort geeft de volgende suggestie om hier wat aan te doen (Bijlage B, interview respondent 2):

“Ik denk dat het heel goed zou zijn als er een centrale plek komt binnen de gemeente, waarbij een aanvraag van bewoners wordt gewogen, bekeken en waar vervolgens een besluit over wordt genomen. Wat anders krijg je, en ik zie dat gevaar nu al, dat de ene afwijzend reageert en de ander juist kijkt naar mogelijkheden.”

In het bovenstaande citaat wordt ingegaan op hoe de gemeentelijke organisatie moet worden ingedeeld om iets te kunnen doen aan de vrijheid en de ruimte die ambtenaren op dit moment hebben om de visie van de gemeente op het gebied van participatie van initiatieven in de openbare ruimte naar eigen inzicht in te kleuren. Dit ook om te voorkomen dat ambtenaren elkaar gaan tegenspreken of deze visie op een andere manier gaan uitdragen. Maar hoe ziet die gemeentelijke organisatie van de gemeente Amersfoort er eigenlijk uit? In het volgende gedeelte wordt stilgestaan bij de organisatie van de gemeente Amersfoort

4.2.2 Organisatie van de gemeente Amersfoort

De gemeentelijke organisatievorm in de gemeente Amersfoort is die van een regiegemeente. In het theoretisch kader wordt onder het kopje ‘*De werking van de lokale overheid; de gemeente*’ ingegaan op de werking van deze organisatievorm. Dat de gemeente Amersfoort een regiegemeente is, heeft onder andere tot gevolg dat het beheer van de openbare ruimte niet door de gemeente zelf wordt gedaan, maar wordt uitgevoerd door aannemers (Bijlage B, interview respondent 9). Deze aannemers worden door de gemeente Amersfoort, aan de hand van Europese aanbestedingsregels, geselecteerd. Dat werkzaamheden in de openbare ruimte verricht wordt door deze bedrijven heeft als keerzijde dat gemeente Amersfoort geen eigen mensen of diensten heeft die ‘buiten’ werken (Bijlage B, interview respondent 2). Wat weer als consequentie heeft dat vrijwel alle werkzaamheden die gebeuren in de publieke ruimte zijn vastgelegd in contracten met aannemers. Dit leidt ertoe dat de gemeente Amersfoort bij elke aanvraag van iemand om een stukje groen in beheer te nemen in de openbare ruimte van Amersfoort een afweging moet maken of het mogelijk is om dit gedeelte uit het contract met de

aannemer te halen of te kijken of het op een andere manier mogelijk gemaakt kan worden (Bijlage B, respondent 1).

Binnen de gemeentelijke organisatie is de wijkbeheerder de meest operationele persoon (Bijlage B, respondent 1). Dit is ook degene binnen de organisatie die kennis heeft over welke aannemer verantwoordelijk is voor het beheer van een gedeelte van de openbare ruimte. Hiermee vormt de wijkbeheerder de aangewezen persoon voor initiatiefnemers met 'eenvoudige vragen' over initiatieven in de openbare ruimte. Dit zijn bijvoorbeeld vragen over het overnemen van het beheer van een klein stukje groen in de openbare ruimte. Vanuit de gemeente is de wijkbeheerder ook de persoon waarmee initiatiefnemers, in het meest ideale geval, als eerste contact opnemen, omdat dit de persoon is binnen de gemeentelijk organisatie die een beslissing kan nemen over de wat meer 'eenvoudige' initiatieven in de openbare ruimte zoals moestuintjes, geveltuintjes en boomspiegels (Bijlage B, interview respondent 9). De wijkbeheerder is bij dit soort 'kleine initiatieven' de persoon die een inschatting maakt of het waardevol is om energie in een dergelijk initiatief te steken en maakt een inschatting over wat het desbetreffende initiatief mogelijk oplevert voor de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 5). De gemeente Amersfoort wil voor deze kleinere initiatieven niet al te moeilijk doen. Bij een dergelijk initiatief wordt vrijwel altijd relatief snel een overeenkomst opgesteld en vervolgens begonnen met de uitvoering van het initiatief (Bijlage B, interview respondent 2).

Naast dat vragen van mensen in Amersfoort die initiatief nemen in de openbare ruimte binnenkomen bij de wijkbeheerders zijn er tal van andere manieren waarop er contact opgenomen kan worden met de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 9). Hoewel aanvragen/vragen van deze mensen via verschillende routes komen, komen deze vragen, als het goed is, terecht bij de afdeling Leefomgeving en hiermee bij de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 1). Nadat de vragen bij de adviseurs openbare ruimte zijn terechtgekomen worden er bij de wat meer 'complexere' vragen van initiatiefnemers door deze adviseurs openbare ruimte binnen de gemeentelijke organisatie naar oplossingen gezocht en worden er meer afdelingen bij de vraag betrokken om deze tot uitvoer te kunnen brengen (Bijlage B, interview respondent 2). In de samenwerking met andere afdelingen gebeurt het volgens één van de adviseur openbare ruimte op dit moment nog weleens dat de ene afdeling ergens toestemming voor geeft of ergens subsidie voor verleend waar een andere afdeling het niet mee eens is. Dit leidt nog weleens tot afstemmingsproblemen (Bijlage B, interview respondent 1). Bij de wat complexere initiatieven, waar vaak ook meerdere afdelingen bij betrokken zijn, vindt er een opschaling binnen de organisatie plaats en wordt de uiteindelijke beslissing of tot ondersteuning van het initiatief wordt overgegaan genomen door het Management Team van de afdeling Leefomgeving van de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 1, interview respondent 5).

Verder werkt de gemeente Amersfoort samen met de organisaties Indebuurt033 en 033Groen. De organisatie Indebuurt03 (Indebuurt033, 2016) is vanuit de gemeente Amersfoort, zij bekostigen de werkzaamheden en het geld wat de organisatie kan uitgeven, betrokken bij de ondersteuning van meer sociale initiatieven in de gemeente Amersfoort. De gemeente Amersfoort heeft de organisatie Indebuurt033 een subsidie gegeven om het welzijnswerk in de gemeente Amersfoort uit te voeren en verder de mogelijkheid gegeven om subsidies te verlenen aan initiatieven. Indebuurt033 vormt hiermee een tussenpersoon tussen de gemeente Amersfoort en mensen die initiatief willen nemen (Bijlage B, interview respondent 14). Ook wordt er vanuit de afdeling Leefomgeving van de gemeente Amersfoort samengewerkt met de coöperatie 033Groen. De coöperatie 033Groen is een maatschappelijke organisatie die samen met bewoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente Amersfoort samenwerkt aan meer betekenisvol groen in de gemeente (O33Groen, 2017). Vanuit de gemeente Amersfoort wordt met deze organisatie samengewerkt om te kijken wat voor alternatieve beheer mogelijkheden er zijn wat betreft 'groen' in de openbare ruimte. Binnen deze mogelijkheden

wordt gezocht naar meer participatie van burgers, meer betrokkenheid van burgers bij het openbaar groen, meer verbinding van mensen onderling. De reden waarom er vanuit de gemeente Amersfoort samengewerkt wordt met de organisatie O33Groen (Bijlage B, interview respondent 2). o33Groen wordt door de oprichter van o33Groen (Bijlage B, interview respondent 4) gezien als een maatschappelijk initiatief wat in ontwikkeling is tot een intermediaire organisatie. Vanuit de gemeente Amersfoort werd o33Groen, de afgelopen vijf jaar en mogelijk ook in de toekomst, gefinancierd om allerlei projecten op zich te nemen. Daarbij acteert o33Groen als een afhankelijke organisatie, die mede vanuit vertrouwen vanuit de gemeente Amersfoort de mogelijkheid krijgt om initiatieven in de gemeente Amersfoort te starten dan wel te ondersteunen (Bijlage B, interview respondent 4). Ondersteuning van initiatieven wordt echter ook vanuit de gemeente Amersfoort zelf gedaan. Over hoe de gemeente Amersfoort tot ondersteuning overgaat en hoe bepaald wordt of ondersteuning wordt verleend aan een initiatief handelt het volgende gedeelte.

4.2.3 Ondersteuning door de gemeente Amersfoort van burgerinitiatieven

Een gemeentelijke organisatie kan verschillende rollen innemen ten opzichte van burgerinitiatieven in de openbare ruimte (zie ook paragraaf 2.5). Binnen de organisatie van de gemeente Amersfoort wordt van tevoren niet bepaald welke rol de gemeente inneemt bij de ondersteuning van een initiatief. Per initiatief wordt bekeken wat de vraag van het initiatief aan de gemeente is en wat de gemeente vervolgens kan bieden om de bijhorende wens te kunnen vervullen. Dit wordt daarna in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemers bepaald (Bijlage B, interview respondent 3). Verder heeft de rol die de gemeente inneemt bij een initiatief te maken met het soort project en de wijk waarin het initiatief zich bevindt. In bepaalde wijken, zoals bijvoorbeeld de Berg (een wijk met een hoog gemiddeld inkomen, zie figuur 3.3) is er genoeg organisatiekracht onder de mensen om iets te kunnen organiseren. In andere wijken ontbreekt dat en daar wordt het traject vaker top-down ingezet; het wordt voor de mensen georganiseerd (Bijlage B, interview 1). Volgens één van de respondenten (Bijlage B, interview respondent 14), werkzaam bij de organisatie Indebuurt033 en betrokken bij het initiatief Bewoners van Horsten en volgens de schrijver van dit onderzoek zou de gemeente Amersfoort meer per wijk moeten nagaan welke manier van ondersteuning er nodig is. Op dit punt is meer maatwerk vereist in de zin dat één initiatieven in een bepaalde wijk, bijvoorbeeld een achterstandswijk, intensievere ondersteuning dan wel een stimulans nodig hebben dan initiatieven in de wat 'rijkere' wijken. In bepaalde wijken zijn er simpelweg meer financiële mindelen en vaardigheden onder mensen aanwezig om initiatieven op te zetten dan in andere wijken.

De rol die de gemeente inneemt bij de ondersteuning van een initiatief verschilt hiermee per initiatief. Een van de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort zegt hier het volgende over (Bijlage B, interview respondent 2): *“Ja, zoals bijvoorbeeld bij Elisabeth Groen wel. Dan word je gevraagd om als contactpersoon bij een dergelijke stichting aan te haken. Dan word je min of meer gevraagd om faciliterend te zijn.”* Echter, hoeft dit niet voor elk initiatief te gelden. Over een ander initiatief wordt het volgende gezegd (Bijlage B, interview respondent 2): *“Bijvoorbeeld bij een sociaal project, waarbij je probeert om de sociale cohesie binnen een wijk te vergroten. Dan ben je ook meer initiërend of participierend bezig.”* Hiermee verschilt de rol die de gemeente kan innemen bij de ondersteuning van een initiatief per initiatief. Daarnaast verschillend ook de vormen of manieren, zoals omschreven in paragraaf 2.5 onder het kopje *‘Ondersteuning van het burgerinitiatief door de gemeente’*, waarop ondersteuning wordt verleend aan initiatieven in de openbare ruimte. Volgens één van de adviseurs (Bijlage B, interview respondent 2) is de ondersteuning bij sociale initiatieven vaak financieel van aard en is dat bij andere initiatieven voornamelijk adviserend en faciliterend. De gemeente Amersfoort hanteert bij het verlenen van deze verschillende vormen van ondersteuning van initiatieven in de openbare ruimte geen vaststaande criteria. De bepaling of een initiatief ondersteuning verdient

is sterk afhankelijk van het initiatief dat bij de gemeente aanklopt (Bijlage B, interview respondent 1). Dit wordt onderschreven door een andere adviseur openbare ruimte van de gemeente Amersfoort die stelt dat het sterk afhankelijk is van de vraag die de gemeente van een initiatiefnemer krijgt en de mate waarin de initiatiefnemers zelf de capaciteiten hebben om zaken te kunnen uitzoeken en uitvoeren (Bijlage B, interview respondent 2). Toch kleven er aan deze manier van bepalen of er wel of geen ondersteuning wordt verleend aan initiatieven risico's voor de gemeente Amersfoort. Dit komt naar voren in de vraag die aan één van de adviseurs werd gesteld over hoe bepaald wordt wanneer een initiatief ondersteuning krijgt van de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 1):

“Ergens zitten we op de grens van aan de ene kant maatwerk en aan de andere kant volstrekte willekeur. En dat wil je ook niet. We willen niet van het maatwerk af, maar we willen ook niet vervallen in een totale willekeur waarbij het ene initiatief bijvoorbeeld dagen moet werken voor ondersteuning en de ander gewoon de ondersteuning erbij geleverd krijgt. Daar moeten we nog wel een beetje, in ieder geval voor ons zelf, een idee van krijgen.”

Als bepaald is dat ondersteuning verleend wordt aan een initiatief, wordt de mate van ondersteuning vervolgens vastgesteld door in de eerste plaats te kijken naar wat er beschikbaar is bij de initiatiefnemers zelf (Bijlage B, interview respondent 3). Verder wordt als het gaat om bijvoorbeeld een ondersteuning in de vorm van een financiële bijdrage aan een initiatief gekeken naar welke begeleiding en kosten nodig zijn en vervolgens bepaald wat de hoogte van de bijdrage wordt. De mate van deze ondersteuning heeft te maken met het belang dat er voor de gemeente Amersfoort is om tot deze ondersteuning over te gaan. Dat kan bijvoorbeeld het verbeteren van de sociale samenhang in een wijk of het bereiken van een sociaal doel zijn (Bijlage B, respondent 2). Het doel wat de gemeente heeft voor de stad en waarvoor initiatieven gebruikt kunnen worden heeft te maken met wanneer de gemeente Amersfoort een initiatief een succes vindt. Hier handelt het volgende gedeelte over.

4.2.4 Wanneer zijn burgerinitiatieven succesvol? – vanuit gemeente Amersfoort

Voor de gemeente Amersfoort is een burgerinitiatief in de openbare ruimte met name een succes wanneer het aansluit bij de doelstelling om ‘de kracht van de stad’ te gebruiken. Dat houdt in dat de gemeente mensen de mogelijkheid geeft om invloed uit te oefenen op hun eigen leefomgeving. Het streven daarin is om mensen de kans te geven om hun omgeving in te richten en te beheren zoals ze dat zelf willen. Daarbij gaat het om het beschikbaar stellen van de openbare ruimte aan mensen zodat ze kunnen doen wat ze willen en kunnen meebepalen over hoe ze het willen (Bijlage B, interview respondent 1). Hoewel het voor de gemeente Amersfoort belangrijk is dat een initiatief in de openbare ruimte lang blijft bestaan is dit niet echt een criterium om het initiatief als succesvol te bestempelen. Het gaat de gemeente Amersfoort namelijk om het initiatief zelf. Als initiatiefnemers bereiken met het initiatief wat ze ermee willen bereiken dan is het initiatief voor de gemeente Amersfoort succesvol. Hierbij is het voor de ambtenaar die bij het initiatief betrokken is met name belangrijk om de wens van de initiatiefnemer af te wegen en te kijken wanneer het initiatief voor een initiatiefnemer succesvol is (Bijlage B, interview respondent 1,3).

De mate van succes van een initiatief is te verklaren door te kijken naar de factoren die het succes van het initiatief bepalen. In het theoretisch kader, onder het kopje ‘De (mogelijke) bijdrage van de gemeentelijk ondersteuning aan het succes van een initiatief’, worden de verschillende factoren genoemd. In de gesprekken met de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort kwamen deze factoren naar boven en werd het belang van deze factoren voor het succes erkend, zoals blijkt uit het volgende citaat (bijlage B, respondent 3): “Je had vier factoren zei je. Ik denk dat al die factoren wel een bepaalde zwaarheid en lading hebben. Ik denk dat als je daar allemaal aan voldaan hebt dat dan het initiatief succesvol is.” De factoren die bepalend zijn voor het succes

van het initiatief, zoals die naar voren kwamen in de wetenschappelijke literatuur, zijn niet bij elk initiatief allemaal even belangrijk. Bij de wat kleinere, individuelere initiatieven zijn bepaalde factoren doorslaggevend voor het succes van een initiatief. Voor de wat grotere initiatieven, waar meer mensen bij betrokken zijn, zijn andere factoren belangrijker voor het slagen van het initiatief (Bijlage B, interview respondent 2).

Eén van de factoren die wordt genoemd als succesfactor voor het slagen van een initiatief is de bereidheid van de externe partijen. Hieronder valt ook de rol die de gemeente speelt bij de ondersteuning van het initiatief en de bijdrage die het (mogelijk) levert aan het succes van een initiatief. Binnen de gemeente Amersfoort zijn de adviseurs openbare ruimte van mening dat de ondersteunende rol van de gemeente niet van doorslaggevend belang moet zijn voor het slagen van het initiatief. Dat het initiatief uit de bewoners zelf komt wordt gezien als de belangrijkste factor voor het slagen van het initiatief, zoals blijkt uit het volgende citaat (Bijlage B, interview respondent 2):

“Wij kunnen nog zo hard pushen om een initiatief succesvol te zijn, maar uiteindelijk gaat het om de bewoners. En hoe meer je pusht, hoe minder succesvol het is. Het initiatief moet echt van de bewoners zelf komen. Het initiatief moet ook bij de bewoners zelf blijven. Wat je weleens ziet is dat ambtenaren het initiatief over gaan nemen en allerlei dingen willen doen die de bewoners niet willen. De bewoners hebben vaak heel duidelijk beeld van wat ze willen. Dat moet je dat ook respecteren. Als het logisch is dat er iets bijkomt, dan komt het vanzelf wel”

Daar komt bij dat de wat ‘kleinere initiatieven’ zoals bijvoorbeeld boomspiegels en geveltuinjes, waar er in de praktijk heel veel van zijn, eigenlijk helemaal geen ondersteuning van de gemeente Amersfoort nodig hebben. Een van de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort stelt verder dat de wat grotere initiatieven een dermate organisatiekracht dienen te hebben, zodat ze (uiteindelijk) niet meer afhankelijk zijn van de ondersteuning van de gemeente. Op het moment dat een initiatief niet (meer) kan bestaan zonder steun van de gemeente sluit het initiatief namelijk al niet meer aan bij de doelstelling om de *Kracht van de stad* te benutten (Bijlage B, interview respondent 1).

4.3 Initiatieven

In dit gedeelte wordt ingegaan op de verschillende type initiatieven die in dit onderzoek centraal staan. Er wordt een beeld geschetst van het initiatief door achtereenvolgens stil te staan bij het ontstaan, de ontwikkeling en het doel van het initiatief. Vervolgens wordt stilgestaan bij de ondersteuning van het initiatief door de gemeente Amersfoort vanuit het perspectief van de initiatiefnemer en de betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief. Tenslotte wordt voor zowel de initiatiefnemer van een initiatief als wel de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort uiteengezet wanneer het initiatief voor hen een succes is.

4.3.1 Moestuin in Nieuwland

Ontstaan, ontwikkeling en doel van het initiatief

Ongeveer drie jaar geleden bundelden enkele buurtbewoners in Nieuwland de krachten om de leefbaarheid in de buurt te bevorderen. Reden hiervoor was onder andere de uitbreiding van de snelweg de A1, die aan de buurt grenst, en de verwaarlozing van de speeltuin in dit gebied. Met de stichting Buurtinitiatief Nieuwland, die inmiddels ontstaan was, kwamen de ideeën om de leefbaarheid in de buurt te vergroten en de buurt groener te maken. Buurtbewoners hebben vervolgens samen met de gemeente Amersfoort en in samenwerking met bureau Son een plan ontwikkeld om het wandelgebied langs de binnenkant van de geluidswal (A1) aantrekkelijker te maken en hiermee een gezondere leefomgeving te creëren (Snel, 2017; Buurtinitiatiefnieuwland, 2017). Binnen dit plan vormt het idee van een moestuin en hiermee het initiatief Moestuin in

Nieuwland een onderdeel (voor het Masterplan van de stichting Buurtinitiatief Nieuwland zie www.buurtinitiatiefnieuwland.nl).

Het idee voor een moestuin (figuur 4.1) kwam van één van de initiatiefneemster die de gedachte had om een stukje grond op te fleuren om hier samen met een aantal buurtbewoners een moestuin aan te leggen. Nadat de grond door de gemeente Amersfoort beschikbaar was gesteld en het gras was weggehaald konden de buurtbewoners beginnen met de aanleg van de moestuin (Bijlage B, interview respondent 6). Tijdens deze aanleg is een omheining aangebracht, waarmee honden buiten de tuin worden gehouden. Vervolgens zijn er bedden gemaakt waarin groenten geteeld kunnen worden (Bewoners033, 2017). Na deze realisatie kwamen er meer buurtbewoners die graag wilden meewerken aan het onderhouden van de moestuin. Deze ontwikkeling heeft ervoor gezorgd dat er

Figuur 4.1: Moestuin in Nieuwland

Bron: (Snel, 2017)

inmiddels een groep mensen is ontstaan die meewerken aan de moestuin en er zelfs een wijngaard is toegevoegd. Het doel met deze moestuin is om sociale contacten in te buurt te verbeteren en de buurt aantrekkelijker te maken (Bijlage B, interview respondent 6).

Ondersteuning van de gemeente Amersfoort

Vanuit het perspectief van de initiatiefnemer van een initiatief op de ondersteuning van de gemeente Amersfoort geeft één van de initiatiefneemsters (Bijlage B, interview respondent 6) van de moestuin aan dat de gemeente Amersfoort ondersteuning heeft verleend aan het initiatief door de grond beschikbaar te stellen, waar mogelijk is mee te denken met het initiatief en de initiatiefnemers van advies te voorzien. Verder is er op dit moment door de initiatiefneemster nog wel het verlangen of de behoeften dat de gemeente Amersfoort betere controles gaat uitvoeren naar de aanwezigheid van hondenpoep en dat vanuit de gemeente Amersfoort aan de aannemer die over het groen in deze buurt gaat wordt duidelijk gemaakt dat het hier om een bewonersinitiatief gaat. Tenslotte wordt de communicatie met de gemeente Amersfoort door de initiatiefneemster als prettig ervaren, waarbij er vanuit de gemeente Amersfoort steeds één iemand als aanspreekpunt fungeert (Bijlage B, interview respondent 6). Vanuit de gemeente Amersfoort was er een wijkbeheerder betrokken bij het initiatief Moestuin in Nieuwland. De ondersteuning die door de wijkbeheerder door de loop van het traject is verleend begon met gesprekken die hij had met buurtbewoners, waarin ervaren werd dat deze buurtbewoners constructief meedachten over de mogelijkheden en goed waren in het enthousiasmeren van medebewoners en het uitdragen van ideeën. Deze ervaringen en de band die met deze buurtbewoners werd opgebouwd zorgden er onder ander voor dat de wijkbeheerder op zoek ging naar de ruimte die hij had binnen zijn eigen functie om het initiatief naar een hoger plan te tillen en het creëren van mogelijkheden binnen de organisatie om het initiatief verder te helpen. Over hoe bepaald is of en in welke mate ondersteuning verleend is aan het initiatief moestuin in Nieuwland zegt de wijkbeheerder het volgende (Bijlage B, interview respondent 5):

“Maar dan kom ik weer terug op de vraag: Wat is er nodig binnen een organisatie? Hoe gaat dat dan? Wie neemt de beslissingen? Dat is voornamelijk ervaren en gewoon doen. Met de kennis, middelen, tijd en de energie die je daarvoor vrij kan maken.”

Het succes van het initiatief

Voor de initiatiefneemster is het initiatief Moestuin in Nieuwland succesvol zolang de initiatiefnemers zelf en de buurt het de moestuin nog een goed idee vinden. Een factor voor het succes van het initiatief, en dit sluit ook aan bij het doel wat de initiatiefnemers met het initiatief hebben, is dat buurtbewoners met elkaar in contact komen en de buurt aantrekkelijker maken. Het hele initiatief is gebaseerd op eigen ideeën om de buurt aantrekkelijker te maken, het enthousiasme wat er in de buurt leeft en de samenwerking met de gemeente. De communicatie tussen de gemeente en de buurtbewoners en de communicatie in de buurt onderling vormen dan ook factoren die het initiatief tot een succes maken (Bijlage B, interview respondent 5). Voor de wijkbeheerder die vanuit de gemeente Amersfoort betrokken is bij het initiatief Moestuin in Nieuwland vormt wederzijds vertrouwen en respect de sleutel tot het succes van dit initiatief en tevens de randvoorwaarden om constructief bezig te kunnen gaan met de ontwikkeling van het initiatief. Op de vraag welke factor (zie de factoren in het theoretisch kader) het belangrijkste is voor het succes van het initiatief antwoordt de wijkbeheerder als volgt (Bijlage B, interview respondent 6): *“Communicatie. Communicatie dat is de vertaling van wederzijds vertrouwen en respect. De manier van communiceren en hoe ga je met elkaar omgaat dat is communicatie. Gedrag en houding, dat is alles.”* Communicatie, en hiermee stemt de wijkbeheerder in met de initiatiefneemster, is hiermee de belangrijkste factor in het succes van het initiatief Moestuin in Nieuwland, echter speelt de ondersteuning de gemeente Amersfoort aan het initiatief ook een belangrijke rol volgens de wijkbeheerder. Echter, wordt hier hierbij wel door de wijkbeheerder de kanttekening geplaatst dat het hem gedurende het traject meer energie heeft gekost om weerstand te overwinnen binnen de gemeentelijke organisatie dan de stappen die hij samen met de bewoners heeft gezet om het initiatief verder te helpen aan energie hebben gekost (Bijlage B, interview respondent 6).

4.3.2 Elisabeth Groen

Ontstaan, ontwikkeling en doel van het initiatief

Het ontstaan van het initiatief Elisabeth Groen ligt in de constatering van burgers die zagen dat er in de omgeving van het Park Randenbroek veel achterstallig onderhoud was in het park en de bekendmaking dat het ziekenhuis dat in deze omgeving aanwezig is op termijn zou verdwijnen (Bijlage B, interview respondent 7). De bekendmaking dat het Meander Medisch centrum van haar locaties op het Elisabethterrein en de Lichtenberg zou verhuizen naar een nieuw complex aan de Maatweg in het noorden van Amersfoort kwam aan het eind van de vorige eeuw. Wat er verder met het Elisabethterrein zou gaan gebeuren bleef voor omwonenden lange tijd onduidelijk. Door betrokken burgers is na deze bekendmaking de *Stichting Heiligenbergerbeekdal* opgericht, die zich ging inzetten voor het behoud, herstel en het bevorderen van de natuur- en cultuurwaarden van het Heiligenbergerbeekdal; de geografische locatie waar het Elisabethterrein zich bevindt. De jarenlange inspanningen van deze stichting zorgden ervoor dat in het coalitieakkoord van de gemeente Amersfoort in 2013-2014 werd vastgelegd dat er voor het Elisabethlocatie een ‘groen bestemmingsplan voor een groen beekdal’ zou komen (Elisabethgroen, 2017). Dat dit werd vastgelegd in het coalitieakkoord heeft te maken met het feit dat ‘groen’ voor de politieke partij D66, die op dat moment erg in opkomst was en uiteindelijk bij de verkiezingen de grootste partij in Amersfoort zou worden, een belangrijk programmapunt was. Het initiatief Elisabeth Groen vormt hiermee van oorsprong een burgerinitiatief wat opgepakt werd door een politieke partij die het vervolgens tot collegeprogramma verheven heeft (Bijlage B, interview respondent 8).

In deze ontwikkeling van het initiatief werd vervolgens in het coalitieakkoord van de gemeente Amersfoort opgenomen dat het plan voor de inrichting en het beheer van het park zou worden gemaakt in samenwerking met omwonenden en andere betrokkenen (Elisabethgroen, 2017). Een idee wat gebaseerd was op de filosofie van het 'Nieuwe Samenwerken' waarbij een nieuw verhouding ontstaat tussen overheid en burgers, gebruik wordt gemaakt van de aanwezigheid van expertise onder burgers en er op een andere manier wordt samengewerkt tussen burgers en de gemeente (Bijlage B, interview respondent 7). Het hanteren van deze filosofie leidt er tot dat er op 13 april 2013 een kerngroep wordt samengesteld met naam *Samenwerking Elisabeth Groen*. Deze kerngroep bestond uit omwonenden, vertegenwoordigers van organisaties als Stichting Heiligenbergenbeekdal en de SGLA (Samenwerkende Groeperingen Leefbaar Amersfoort), en medewerkers van de gemeente Amersfoort (Elisabethgroen, 2017). Binnen deze kerngroep werkten burgers en ambtenaren op gelijke voet met elkaar samen. Deze situatie is vrij uniek te noemen, omdat in de meeste totstandkomingen waar burgers bij betrokken zijn er wel inspraak mogelijkheden zijn of er een aantal varianten met burgers worden besproken, maar de besluitvorming uiteindelijk ligt bij de gemeentelijke ambtenaren en hiermee de gemeente zelf. In het geval van Elisabethgroen was het van begin af aan duidelijk dat ambtenaren op gelijke voet met elkaar samenwerkten en besluiten die genomen werden binnen de kerngroep bindend zouden zijn. Door deze kerngroep is een beheer- en inrichtingsplan gemaakt wat vervolgens werd voorgelegd aan het college van de gemeente Amersfoort van dat moment (Bijlage B, interview respondent 7). Dit plan, dat door de gemeente gekoppeld werd aan een bestemmingsplan, werd op 17 december 2013 nagenoeg unaniem aangenomen door de gemeenteraad, waarmee het traject in een recordtijd van acht maanden was afgerond. Hier eindigde het echter niet mee. Door betrokken omwonenden werd de stichting Elisabethgroen opgericht die als wens hadden om de inrichting en het beheer van het park zelf op zich te nemen. Het akkoord voor deze samenwerking tussen burgers en gemeente werd getekend op 6 oktober 2014. De samenwerkingsovereenkomst was een feit (Elisabethgroen, 2017). Op dit moment ligt het project stil als gevolg van een conflict wat tussen de gemeente Amersfoort en de sloper van het oude ziekenhuis in ontstaan. De sloopwerkzaamheden zijn stilgelegd als gevolg van het aantreffen van allerlei soorten asbest in de verschillende gebouwen van het oude ziekenhuis. Op dit moment vinden er onderhandelingen plaats met de sloper over een het hervatten van de sloopwerkzaamheden die naar verwachting in 2018 hervat zullen worden (Bijlage B, interview respondent 7).

Figuur 4.2: Initiatief Elisabeth Groen

Bron: (Elisabethgroen, 2017)

Het doel met dit initiatief was van begin af aan niet alleen het realiseren van het opgestelde plan en hiermee het (stads)park, maar ook dat de betrokkenheid van bewoners op educatief, planmatig en beheergebied gegarandeerd werd gedurende het traject. Van belang was het dat dit vanaf het begin in het plan ingegoten zou worden en de betrokkenheid van burgers gedurende de verschillende fases in het project gewaarborgd werd en nog steeds wordt (Bijlage B, interview respondent 7).

Ondersteuning van de gemeente Amersfoort

Wat betreft de ondersteuning vanuit de gemeente Amersfoort voor het initiatief Elisabeth Groen wordt door één van de betrokkene bij het initiatief aangeven dat het voor advies niet per se in eerste instantie bij de gemeente Amersfoort hoeft aan te kloppen. Adviezen, onder andere op juridisch gebied, kunnen gevraagd worden aan een kring van deskundigen die elk met hun eigen expertise betrokken zijn bij het initiatief. Financiële ondersteuning is er van de gemeente Amersfoort in die zin dat de gemeentelijke projectleider, de persoon die vanuit de gemeente Amersfoort betrokken is bij het initiatief, de kashouder is van het project en hiermee financiële verantwoordelijkheid draagt. Verder is er vanuit de betrokkene bij het initiatief behoeften aan duidelijkheid over wanneer er een herstart plaatsvindt met de sloopwerkzaamheden van het Elisabethziekenhuis. Deze werkzaamheden liggen stil als gevolg van het aantreffen van asbest in de gebouwen in het oude Elisabethziekenhuis en het hieruit voortgekomen conflict tussen de gemeente en de sloper. Verder zou het vanuit het initiatief en de betrokkenen met betrekking tot deze situatie fijn zijn als de gemeente Amersfoort een krachtig signaal afgeeft, een soort herbevestiging, dat ondanks dat het project enige vertraging oploopt de gemeente Amersfoort de intentie heeft op de problemen met de sloper op te lossen en probeert het plan tot uitvoer te brengen. Tenslotte wordt door de betrokkene bij het initiatief aangeven dat het contact vanuit de gemeente Amersfoort, door middel van de persoon die vanuit de gemeente bij het project betrokken is, plezierig en open verloopt, waarbij vertrouwen, respect en transparantie de kernwaarden vormen voor deze samenwerking (Bijlage B, interview respondent 7).

De betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort, die lid was van de kerngroep, benadrukt dat hij op basis van gelijkwaardigheid deel uitmaakte van de kerngroep en hierin de vertegenwoordiger van de gemeente was. Vanuit de gemeente Amersfoort zat er verder nog een communicatieadviseur in de kerngroep. Zodra er vragen kwamen die door de gemeente Amersfoort beantwoordt dienden te worden werd door de betrokkene vanuit de gemeente binnen de gemeentelijk organisatie naar antwoorden gezocht. Hierbij kwam het ook voor dat de hulp van verschillende afdelingen werd ingeschakeld. De gemeente Amersfoort heeft op verschillende manieren ondersteuning verleend aan het initiatief Elisabeth Groen door onder andere tijdens de fase waarin het ontwerp van het plan plaatsvond financiële ondersteuning te geven. Het plan voor het park wordt namelijk door de gemeente Amersfoort betaald. Verder is ondersteuning gegeven in de vorm van advies. Dit is gedaan vanuit de aanwezige expertise die is ondergebracht in de verschillende afdelingen van de gemeente Amersfoort. Nadat het plan was afgerond en de stichting Elisabethgroen is het leven was geroepen, die de verantwoordelijkheid draagt over de inrichting en het beheer van het park voor de komende 10 jaar, heeft de gemeente op een andere manier ondersteuning verleent. In deze samenwerkingsovereenkomst van bewoners met de gemeente Amersfoort is de gemeente Amersfoort verantwoordelijk voor het beheer van geld. Dit is iets wat de gemeente Amersfoort niet zomaar uit handen kan geven, omdat ze vanuit de wettelijke oogpunt hiertoe verplicht zijn. De drijfveer voor de gemeente Amersfoort om tot ondersteuning van het initiatief Elisabethgroen over te gaan is dat er vanuit de gemeente de wens is om het plan te laten slagen en de afspraken die gemaakt zijn tussen de verschillende partijen na te komen. De mate van ondersteuning die wordt verleend, bijvoorbeeld op financieel gebied, aan het initiatief is een constante afweging die gemaakt wordt door de betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief, zijn opdrachtgevers, de bestuurlijke opdrachtgever en de wethouder. Aan de ondersteuning van het initiatief zitten vanzelfsprekend financiële grenzen als is dat volgens de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij het initiatief tot nu toe geen punt van discussie geweest (Bijlage B, interview respondent 8).

Het succes van het initiatief

Volgens de betrokkene bij het initiatief Elisabeth Groen zou gezegd kunnen worden dat het initiatief succesvol is wanneer het park gerealiseerd is, echter is het park nooit volledig klaar. Voor deze betrokkene is het initiatief al geslaagd als er belangrijke stappen zijn gezet in de aanleg van het park en de benodigde basisbeplanting. Van hieruit kan verder gedacht en ontwikkeld worden. Het initiatief kan nog geslaagder worden als de betrokkenheid van bewoners en omwonenden ongeveer is zoals de betrokkenen bij het initiatief dat voor ogen en in het hoofd hebben. Omdat het park op dit moment nog niet gerealiseerd wordt is het nog onduidelijk of dit in de toekomst gaat lukken. Over de factoren die in de wetenschappelijke literatuur worden aangedragen als succesfactoren voor het slagen van het initiatief wordt door de betrokkene bij het initiatief aangegeven dat hij al deze factoren erkend en al deze factoren bijdragen aan het succes van het initiatief. Deze factoren moeten gezien worden als een aaneenschakeling van dingen waarvan niet gezegd kan worden dan de één belangrijker is dan de ander. Uiteindelijk is het belangrijkste volgens de betrokkene bij het initiatief dat het park eigendom wordt van de mensen. Omdat te kunnen realiseren zijn al de succesfactoren die worden genoemd van belang. In de wetenschappelijke literatuur wordt de bereidheid van externe partijen verder genoemd als één van de succesfactoren van een initiatief. Hieronder valt ook de ondersteunende rol die de gemeente speelt bij een initiatief. Hierover zegt de betrokkene bij het initiatief Elisabeth Groen het volgende (bijlage B, interview respondent 7):

“Ze zijn toch de belangrijkste drager van het geheel. Ze zijn de eigenaren van de grond. Ze moeten binnen alle projecten meedenken en meewerken en hun beleid daar positief op afstemmen. En dat gebeurt ook. Dat merk ik ook in de praktijk”

De betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij het initiatief geeft aan dat het initiatief voor hem zeker geslaagd is hoewel het initiatief nog niet volledig gerealiseerd is. Als enig groot nadeel wordt door hem de vertraging die het project heeft opgelopen door het conflict dat is ontstaan met de sloper over de sloop van het Elisabethziekenhuis. In die zin is het initiatief voor de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort nog niet helemaal geslaagd, al verwacht hij wel dat de realisatie van het park in de toekomst nog gaat gebeuren. Het hele voortraject, waarin intensief werd samengewerkt met bewoners, wat zeer voorspoedig en snel verliep wordt door de betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij het initiatief zeker als succesvol bestempeld. Als belangrijkste factoren voor het slagen van dit initiatief wordt de gezamenlijke aanpak vanaf het begin van het traject, duidelijkheid over wat wel en niet mogelijk is en wederzijds vertrouwen genoemd. Van de factoren die het succes van een bepalen, zoals die ook worden genoemd in het theoretisch kader, wijst de betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief communicatie aan als belangrijkste factor. Communicatie houdt in het geval van het initiatief Elisabeth Groen in dat er goed uitgelegd wordt waarom er als gemeente bepaalde keuzes worden gemaakt en dat mensen fulltime bij het project worden betrokken. Over de ondersteunende rol die de gemeente Amersfoort speelt bij het initiatief speelt wordt door betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief het volgende gezegd (Bijlage B, interview respondent 9):

“Het moet een goede wisselwerking zijn. De gemeente heeft natuurlijk veel expertise als het gaat om de vakgebieden die ik net al een keer noemden en daar moet je dan ook gebruik van maken. Bewoners hebben ook weer heel veel kennis van het gebied en hun eigen omgeving. Er moet gewoon een goed samenspel zijn tussen die twee.”

Hierbij is het voor de gemeente Amersfoort belangrijk dat het algemene belang wordt gewaarborgd. Omdat het bij het initiatief Elisabeth zowel gaat om actieve burgers, maar ook om veel geld is het voor de gemeente Amersfoort van belang dat er een goede afweging wordt gemaakt en gekeken wordt of alle behangen behartigd worden. Voor de betrokkene bij het initiatief is het de rol van de gemeente Amersfoort om dit in de gaten te houden.

4.3.3 Stichting Eemstadboerderij

Ontstaan, ontwikkeling en doel van het initiatief

Figuur 4.3: Eemstadboerderij in Amersfoort

De Eemstadboerderij, een multifunctionele biologische stadsboerderij, is een initiatief van, één van de Amersfoortse burgers, Wytze Nauta. Hij kwam, vanuit zijn achtergrond als boer en wetenschapper in de biologische landbouw op het idee van het opzetten van de Eemstadboerderij. Na eerst op een andere locatie in Amersfoort te hebben gezeten is de Eemstadboerderij (figuur 4.3, figuur 4.4) sinds maart 2016 gevestigd op het bedrijventerrein in Vathorst en heeft het de beheer in handen gekregen van de gemeente van een stuk grond van 2,2 hectare groot (Eemstadboerderij, 2017). Sinds de

vestiging op het bedrijventerrein in Vathorst, wat tevens geldt als een tijdelijke locatie, heeft het initiatief zich ontwikkeld en is er volgens één van de betrokkene bij het initiatief spraken van een groei, al is er echter nog wel groei nodig. De Eemstadboerderij werkt met zogenoemde ‘aandeelhouders’; dit zijn personen die een aandeel kopen in de oogst van een heel seizoen en dit gedeelte van de oogst elke keer kunnen komen ophalen. Omdat er op deze manier gewerkt wordt is de Eemstadboerderij volgens één van de betrokkenen bij het initiatief geen burgerinitiatief, maar een sociale onderneming. Met het oog op de ontwikkeling en groei van het initiatief is het van belang dat het aantal aandeelhouders in de toekomst toeneemt tot een minimum van zestig om het initiatief economisch rendabel te maken (Bijlage B, interview respondent 10)

Verder is de ontwikkeling in het initiatief waar te nemen in de toenemende verbondenheid en betrokkenheid van de mensen in de buurt, waardoor er een soort ‘gemeenschapslandbouw’ ontstaat (Bijlage B, interview respondent 10). Dit sluit aan bij het doel of wel missie van het initiatief om mensen in Amersfoort bewuster te maken van waar hun eten vandaan, wat nodig is om gezond eten te produceren en waar een boer of tuinder tegenaan loopt bij het telen en oogsten. Om dit doel te bereiken probeert de Eemstadboerderij mensen in Amersfoort op een laagdrempelige en makkelijke manier te betrekken bij alles wat komt kijken bij het verbouwen van producten. Op die manier wordt ook ‘gemeenschapslandbouw’ nagestreefd (Eemstadboerderij, 2017).

Figuur 4.4: Eemstadboerderij in Amersfoort

Ondersteuning van de gemeente Amersfoort

Het initiatief Eemstadboerderij heeft van de gemeente Amersfoort op verschillende manieren ondersteuning gekregen. Allereerst heeft de gemeente Amersfoort toestemming gegeven aan de Eemstadboerderij om de grond op het bedrijventerrein in Vathorst te gebruiken. Daarnaast heeft het initiatief van de gemeente een subsidie gekregen in de vorm van een fonds; het toekomstfonds. Het toekomstfonds is vanuit de gemeente Amersfoort in het leven geroepen om lokale initiatieven die innovatief bezig zijn op verschillende terreinen te ondersteunen. Eén van de professionals die betrokken is bij het team om samen de missie van het initiatief te bewerkstelligen gaf, wat betreft de ondersteuning van de gemeente Amersfoort, aan dat het niet altijd makkelijk is geweest om die te verkrijgen. Als voorbeeld daarvan werd de aanvraag voor de vergunningen voor het plaatsen van containers en tunnelkassen op het terrein van de Eemstadboerderij genoemd, waarbij de ene afdeling van de gemeente Amersfoort van mening was dat dat wel mogelijk was en een andere afdeling hier tegen was. Of en op welke manier er ondersteuning wordt verleend aan het initiatief wordt door de betrokkene bij het initiatief dan ook als volgt omschreven (Bijlage B, interview respondent 10):

“Er is ondersteuning verleend aan het initiatief door de gemeente Amersfoort, maar dat is wel sterk afhankelijk van de vraag, afhankelijk van de persoon bij wie we moeten zijn en de hoeveelheid departementen van de gemeenten waarbij we moeten zijn.”

Vanuit het initiatief is met betrekking tot de gemeentelijke ondersteuning vooral de wens dat er binnen de gemeente Amersfoort één persoon of één loket komt waar sociaal-maatschappelijke initiatieven, zoals de Eemstadboerderij, naar toe kunnen gaan. Daarbij is het niet de bedoeling dat dit loket alleen gericht is op stadslandbouw, omdat dat te beperkend en te specifiek zou zijn. Vanuit dit loket of punt kunnen de vragen dan weer doorgespeeld worden naar andere afdelingen. Volgens de betrokkene bij het initiatief Eemstadboerderij zou dat: *“Heel veel ellende schelen”* (Bijlage B, interview respondent 10).

Vanuit de gemeente Amersfoort is de milieucommunicatie adviseur betrokken bij het initiatief Eemstadboerderij. De wens vanuit de betrokkene bij het initiatief om één loket op te richten binnen de gemeente Amersfoort is volgens de milieucommunicatieadviseur geen goed idee. Dit omdat de vragen van initiatieven, zeker van de wat meer complexe initiatieven, te divers zijn en er teveel mensen binnen de gemeente Amersfoort betrokken zijn bij de beantwoording van die vraag en bij de bepaling van wat er vanuit de gemeente Amersfoort mogelijk is en wat niet. De milieucommunicatie adviseur geeft met betrekking tot de communicatie tussen de gemeente en het initiatief dan ook het volgende aan (Bijlage B, interview respondent 9):

“Je hebt toch uiteindelijk directe contacten nodig tussen mensen. Pas op het moment dat die grootschalige bewonersinitiatieven heel erg op elkaar gaan lijken, dan zou je afkunnen met een soort van procedure en met een stappenplan wat je doorloopt, maar daar zijn ze te divers voor. Maar ook de plekken waar ze iets willen doen zijn daar te divers voor.”

De milieucommunicatie adviseur van de gemeente Amersfoort vormt dit directe contact tussen de mensen die betrokken zijn bij de Eemstadboerderij en de gemeente Amersfoort. Vanuit de milieucommunicatie adviseur bestaat de ondersteuning voornamelijk in het verbinden en het opbouwen van relaties van personen die binnen de gemeentelijke organisatie te maken hebben met het initiatief zelf en de mensen die betrokken zijn bij de Eemstadboerderij (Bijlage B, interview respondent 10).

Het succes van het initiatief

Voor één van de betrokkenen bij het initiatief is de Eemstadboerderij succesvol als het binnen twee jaar een permanente locatie heeft in de buurt, als de groep aandeelhouders groeit, als er meer bezoek is vanuit scholen en als er beter infrastructuur op het land aanwezig is met toegang tot water en tunnelkassen. Verder is het initiatief volgens deze betrokkene ook succesvol als het initiatief binnen drie jaar niet meer volledig afhankelijk van subsidies kan blijven draaien. Als factoren, zoals omschreven in het theoretisch kader, die het succes van het initiatief bepalen worden gemeenschappelijke interesses en ambities en de eigenschappen van initiatiefnemers genoemd. Een pragmatisch proces doorlopen wordt door één van de teamleden van de Eemstadboerderij niet gezien als een succesfactor voor het initiatief. Het maken van plannen heeft door afhankelijk van het weer en de invloed die dit heeft op het oogstseizoen voor een initiatief als de Eemstadboerderij weinig zin (Bijlage B, interview respondent 10).

Vanuit de gemeente Amersfoort geeft de milieucommunicatie adviseur aan dat het niet aan haar is om te bepalen of te beoordelen of een initiatief succesvol is of niet. Verder is het volgens deze betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort bij de start van het initiatief niet de bedoeling dat bepaald wordt dat iets succesvol is als bereikt wordt wat van tevoren bepaald is. Winsten of de het succes van een initiatief kunnen bovendien op een ander vlak of op een ander dan wel later moment liggen. Over de gemeentelijke ondersteuning bij initiatieven om het initiatief draaiende te houden wordt door de milieucommunicatie adviseur van de gemeente Amersfoort aangegeven dat hoe dichter een initiatief bij de kerntaken zit van de gemeente hoe meer de initiatiefnemers de gemeente nodig hebben. Dit betekent ook dat er heel veel initiatieven zijn die goed kunnen draaien zonder dat deze initiatieven daarvoor de gemeente nodig hebben. Meer specifiek en wat betreft de rol van de gemeentelijke ondersteuning in het draaiende houden van de Eemstadboerderij wordt door de milieucommunicatie adviseur het volgende gezegd (Bijlage B, interview respondent 9):

“De Eemstadboerderij als mobiele gemeenschappelijke boerderij zal nooit zonder de gemeente kunnen, omdat ze tijdelijke grond nodig hebben. Die grond krijgen ze eigenlijk alleen maar van de gemeente op deze makkelijk manier. Het zou natuurlijk zo kunnen zijn dat er in de toekomst een projectontwikkelaar komt die zegt van blijf hier maar zitten om dezelfde reden als dat de gemeente dat heeft gedaan. Maar dan zullen ze ook daar weg moeten en zullen ze opnieuw moeten gaan zoeken naar een plek waar ze tijdelijk kunnen zitten. Ik denk dat ze nooit helemaal zonder gemeente kunnen.”

Het zou volgens de milieucommunicatie adviseur van de gemeente Amersfoort kunnen dat de Eemstadboerderij in de toekomst een eigen stuk landbouwgrond in bezit krijgt en niet meer afhankelijk is van subsidie van de gemeente Amersfoort. De Eemstadboerderij zou dus mogelijk in de toekomst zonder ondersteuning van de gemeente Amersfoort kunnen. (Bijlage B, interview respondent 9).

4.3.4 Stichting Huis van Bartels

Ontstaan, ontwikkeling en doel van initiatief

Het idee voor het initiatief Stichting Huis van Bartels (figuur 4.5) is ontstaan in de tijd dat er in het gebied waar het initiatief op dit moment zit plannen waren van de woningcorporatie Alliantie om in samenwerking met de gemeente Amersfoort het gebied klaar te maken voor woningbouw. Eén van de initiatiefneemsters (Bijlage B, interview respondent 12) werd gevraagd om, namens de bewoners van de buurt, deel te nemen in een participatiegroep om inzichtelijk te maken wat de buurt hier op deze plek aan (sociale) activiteiten wilden ondernemen. Vervolgens heeft de Woningcorporatie Alliantie in 2013 enkele actieve wijkbewoners de mogelijkheid gegeven om het pand en erf van de voormalige

Figuur 4.5: Huize Bartels

Bron: (Hethuisvanbartels, 2017).

bloembinderij te gebruiken als tijdelijke ontmoetingsplek voor oude en nieuwe bewoners van de wijk Liendert-Rustenburg en Schuilenburg. Dit in verband met de naderende bouw van de nieuwbouwwijk het Hogekwartier (Hethuisvanbartels, 2017). Volgens één van de betrokkenen bij zijn er vanaf 2014 allerlei activiteitengroepen opgericht die werkzaamheden voor de buurt kunnen verrichten (Bijlage B, interview respondent 13). Naast activiteitengroepen, die zelfstandig en op regelmatige basis bij elkaar komen, heeft het initiatief zich verder ontwikkeld en worden er ook tal van grotere evenementen georganiseerd zoals het Fête de la Nature of NL doet. De actieve bewoners en vrijwilligers die betrokken zijn bij het Huis van Bartels zetten zich in op de sociale samenhang in de wijken Liendert, Rustenburg en Schuilenburg te bevorderen. Het Huis van Bartels heeft als doel om een ontmoetingsplek te zijn voor jong en oud om te praten, samen te werken, aan creatieve activiteiten mee te doen, te leren of gewoon te genieten van de natuur. Al de activiteiten die ze hierin ondernemen, waarbij ze gebruik maken van de natuur in de directe leefomgeving, worden gedaan op basis van de overtuiging dat een groene leefomgeving belangrijk is voor de gezondheid en het welzijn van mensen (Hethuisvanbartels, 2017; Bijlage B, interview respondent 13).

Ondersteuning van de gemeente Amersfoort

Met betrekking tot de ondersteuning van de gemeente Amersfoort bij het initiatief Huis van Bartels wordt door de initiatiefneemster en de betrokkene bij het initiatief aangegeven dat er buiten een buurtbudget, van enkele honderden euro's om, geen ondersteuning is verleend aan het initiatief. In de afgelopen jaren heeft het initiatief op eigen kracht zich ingezet om verbinding te leggen mensen in de verschillende wijken. Door een groot netwerk, organisatie en bedrijven die maatschappelijke ondernemerschap ten toon spreiden is het initiatief in de afgelopen jaren gelukt om zichzelf draaiende gehouden en heeft het zich verder kunnen ontwikkelen. Het winnen van prijzen door deel te nemen aan wedstrijden, het aanschrijven van fondsen en de daarmee samenhangende oprichting van de stichting Huis van Bartels heeft ervoor gezorgd dat er financiële middelen aanwezig waren om hiermee bij te dragen aan de missie en het doel van het initiatief. Hoewel het initiatief erkenning kreeg voor het werk wat ze voor de wijk verrichting, bijvoorbeeld in de vorm van *Het groene sociale lintje* van de fractie van de GroenLinks, is er van ondersteuning vanuit de gemeente Amersfoort weinig sprake en verloopt de communicatie

tussen gemeente en initiatief behoorlijk stroef. Dit begon allemaal op het moment dat vanuit de initiatiefneemster en de betrokken bij het initiatief het idee kwam om, vanuit de overtuiging dat wat er rondom Stichting Huis van Bartels dermate belangrijk is voor de wijk en bijhorende mensen, het initiatief onder de aandacht te brengen van de gemeente Amersfoort en hen de mogelijkheid te geven om te kunnen bepalen wat de waarde of wel het belang van het initiatief is voor de wijken waarin het initiatief zich bevindt. In een vroegtijdig stadium, nu ongeveer twee jaar geleden, is dit onder de aandacht van de gemeente gebracht met de hoop dat de gemeente Amersfoort zou gaan overwegen om het initiatief op deze locatie voor de toekomst te behouden. Op verschillende momenten waarop door leden en betrokken bij het initiatief Stichting Huis van Bartels geprobeerd is om het initiatief onder de aandacht te brengen hebben onder andere bij de politieke partijen in Amersfoort niet van zich laten horen (Bijlage B, interview respondent 12 en 13). Ook het contact met de wethouder verliep stroef en is uiteindelijk vastgelopen. Als gevolg daarvan zijn er procedures gestart, wat zelfs leiden tot een verschijning bij de Raad van State (Bijlage B, interview respondent 11).

Verder merkte de initiatiefneemster op dat andere initiatieven wel gehoord worden door de gemeente Amersfoort en ondersteuning ontvangen. Over de ondersteuning van de gemeente Amersfoort bij burgerinitiatieven zegt ze het volgende (Bijlage B, interview respondent 12): *“Ik merk dus in de afwegingen van de gemeente dat ze heel selectief zijn in het kiezen van welke initiatieven accepteer en ondersteun ik en welke niet. De balans is zodanig dat de burger altijd het nakijken heeft. En dan denk ik zet het dan niet in je programma en zet het niet in je beleid, want als je er niet aan gaat houden.”* En verder (Bijlage B, interview respondent 12): *“Er zit geen stramien en denkrichting in. Het ontbreekt de gemeente aan visie van hoe ze, als ze burgerinitiatieven gaat steunen, dat gaan doen.”*

De initiatiefneemster van het initiatief Stichting Huis van Bartels heeft met betrekking tot de communicatie tussen de gemeente en het initiatief de behoefte dat mensen binnen de gemeentelijke organisatie op een manier met burgers praten waarbij de opties of mogelijkheden die er zijn voor het initiatief in vrijheid besproken kunnen worden, zonder te strikt vast te houden aan eigendommen of politieke keuze. Om zo samen te kunnen nagaan wat er in een veranderende samenleving, ondanks beperkingen die er bestaan voor het initiatief, mogelijk is en het beleid daar mogelijk op aan te passen (Bijlage B, interview respondent 12).

Toen er vanuit de initiatiefneemster en de betrokkene bij het initiatief het besef kwam dat ze vanuit de gemeente Amersfoort niet gehoord werden besloten ze om de noodklok te luiden en aan te kloppen bij een raadslid van de SP in Amersfoort, waarbij duidelijk werd gemaakt dat het einde van het initiatief nadert en de hoop werd uitgesproken dat het initiatief een vervolg krijgt. Het liefst op de plaats waar het nu gevestigd is. Het raadslid van de SP heeft dit vervolgens, vanuit de overtuiging en standpunten van de politieke partij, opgepakt en vervolgens geattendeerd en bespreekbaar gemaakt binnen de gemeenteraad om op deze manier het initiatief te ondersteunen (Bijlage B, interview respondent 11). Binnen de gemeenteraad van Amersfoort is er verdeeldheid over het voortbestaan van het initiatief Stichting het Huis van Bartels. Ondanks dat veel raadsleden het een mooi initiatief vinden is een meerderheid van mening dat er geen geld is voor het initiatief en Amersfoort de grond nodig heeft voor woningbouw. Moties om de mogelijkheden van de huidige locatie te onderzoeken, alternatieven in de omgeving te zoeken en nieuw onderzoek naar de huidige plek werden dan ook in de raad weggestemd. Volgens deze raadsleden zorgt het in standhouden van het initiatief op de huidige locatie ervoor dat 49 woningen niet gebouwd kunnen worden wat zorgt voor schadepost van tweeënhalve á drie miljoen euro (Destadsamersfoort, 2017b)

Het succes van het initiatief

Voor de initiatiefneemster en één van de betrokkenen bij het initiatief Stichting Huis van Bartels is het initiatief succesvol omdat er twee á drie karrentrekkers zijn die het initiatief op sleeptouw nemen en zorgen dat er potentieel ontstaan van mensen die het initiatief over zouden kunnen nemen. Als één van de belangrijkste factoren voor het slagen van het initiatief worden, met het oog op de factoren die in de wetenschappelijke literatuur genoemd worden, de eigenschappen van initiatiefnemers genoemd. Verder wordt door de initiatiefneemster en de betrokkene bij het initiatief benadrukt dat het initiatief heeft aangetoond dat het afhankelijk van gemeentelijke ondersteuning kan bestaan (Bijlage B, interview respondent 12 en 13). Vanuit het raadslid van de SP zou het initiatief succesvol kunnen zijn als het behouden zou blijven, zeker omdat er dan verduurzaming zou optreden. Over het initiatief zegt hij dan ook het volgende (Bijlage B, interview respondent 11): *“Het is als het cement tussen de stenen. Dit soort initiatieven. Dus je kunt wel stenen hebben in de stad, maar als de mensen niet de ruimte hebben om te leven en beleven met elkaar, en groen is daar een belangrijke waarde in.”* Over de ondersteunende rol, of eigenlijk het ontbreken daarvan, zegt het raadslid van de SP het volgende (Bijlage B, interview respondent 11):

“Had de gemeente dit aan de WAR verkocht of had de gemeente, net als bij het Huis van Bartels, gezegd dat ze dit zien als een investering in onze stad. Dus het levert ook geld op. Het groen en zo'n buurtinitiatief. Als je dat zelfs als gemeente opzet kost dat ook heel wat. Zo'n buurthuis kost ook flink wat tonnen. Dat had gekund, maar dat had de gemeente dat moeten besluiten. Maar de gemeente doet dat niet en kiest nooit voor dit soort initiatieven.”

4.3.5 Bewoners van Horsten

Ontstaan, ontwikkeling en het doel van het initiatief

Voor de initiatiefnemer van het initiatief Bewoners van Horsten is het idee voor dit initiatief ontstaan in een periode toen hij hulpverlener/budgetcoach bij de organisatie Stadsring 51 was. Dit is een organisatie die mensen met schulden bijstaat. Zelf woont de initiatiefnemer in een wijk, met veel nieuwe instromers, waar ook mensen wonen met schulden en veel problemen zijn. In de wijk kwam de initiatiefnemer op een gegeven moment mensen van de gemeente Amersfoort tegen die de taak hadden om de problemen die in de wijk speelden aan te pakken. De initiatiefnemer omschrijft de wijk Liendert als een plaats waarvan veel mensen niet weten wat er bij mensen achter de voordeur gebeurt. Vanuit zijn kennis en ervaring bij de organisatie Stadsring 51 heeft hij de handen ineengeslagen met de woningbouwvereniging de Alliantie en subsidies aangevraagd om de problemen onder de mensen te kunnen tackelen. Vervolgens zijn er in de nieuwbouwwijk 'De Horsten' in Liendert een aantal ruimtes beschikbaar gesteld door de Alliantie om dit verder tot uitvoer te kunnen brengen en is de Stichting de Horsten-Liendert opgericht. Het initiatief Bewoners van de Horsten is ongeveer een jaar geleden begonnen met een groep van ongeveer vier personen die op dit moment nog steeds bezig zijn met regelingen treffen, waaronder subsidies aanvragen, om ervoor te kunnen zorgen dat de ruimten in september van dit jaar helemaal vrijgegeven kunnen worden om daar activiteiten te kunnen ontplooiën. Eén van de zaken die de initiatiefnemers willen realiseren is de aanschaf van een 'broodvergister', waarmee gas kan worden opgewekt. De betrokkenen bij het initiatief Bewoners van Horsten hopen hiermee voor elkaar te krijgen dat voornamelijk de moslims in de wijk, die vanuit geloofsoverwegingen hun brood niet weg mogen gooien, hun brood niet op straat gooien maar gebruiken voor de 'broodvergister', waarmee zwerfafval wordt tegengegaan. Het opgewekte gas vanuit deze 'broodvergister' kan gebruikt worden door de mensen in de wijk om op te kunnen koken, wat mogelijk bijdraagt aan het doel van het initiatief om de sociale cohesie in de wijk te bevorderen. Verder heeft het initiatief Bewoners van Horsten als doel dat mensen

uiteindelijk weer goed voor zichzelf kunnen zorgen, de wijk schoonhouden en beter bestand zijn om zich te kunnen redden in de huidige maatschappij (Bijlage B, interview respondent 15).

Ondersteuning van de gemeente Amersfoort

De initiatiefnemer van het initiatief Bewoners van Horsten geeft aan dat de gemeente Amersfoort niet direct ondersteuning verleend aan het initiatief Bewoners van Horsten. Op een indirecte manier heeft de gemeente Amersfoort wel een ondersteunende rol door de organisatie Indebuurt033 in te schakelen om de problemen die in de wijk waar het initiatief gevestigd is aan te pakken. Deze organisatie vormt ook de contactpersoon voor het initiatief en via de organisatie krijgt het initiatief Bewoners van Horsten subsidies. De organisatie Indebuurt033 kan die subsidies verlenen vanuit het bedrag dat het van de gemeente Amersfoort krijgt voor de ondersteuning van initiatieven zoals het initiatief Bewoners van Horsten. Vanuit de gemeente Amersfoort is verder geen ondersteuning voor het initiatief. Vanuit de initiatiefnemer is er wel de wens en de behoeften om meer in contact te komen met personen binnen de gemeentelijke organisatie. Op dit moment zijn er beginnende contacten tussen de initiatiefnemer en de wethouder over het initiatief, maar dit contact is tot nu toe nog niet dusdanig dat het ergens toe heeft geleid (Bijlage B, interview respondent 15).

Ondersteuning aan het initiatief Bewoners van Horsten wordt gegeven door een buurtnetwerker die vanuit de organisatie indebuurt033 (Indebuurt033, 2016). betrokken is bij het initiatief. De organisatie Indebuurt033 heeft vanuit de gemeente Amersfoort een subsidie gekregen om welzijnswerk in de gemeente Amersfoort op zich te nemen. Een gedeelte van de subsidie wordt door de organisatie Indebuurt033 gebruikt om inwonersinitiatieven te ondersteunen. Indebuurt033 vormt hierin een tussenpersoon tussen burgers en de gemeente Amersfoort (Bijlage B, interview respondent 14). De initiatiefnemer van Bewoners van Horsten heeft vervolgens een subsidie aangevraagd bij Indebuurt033 om zijn initiatief verder te helpen en activiteiten te ontplooiën. Indebuurt033 heeft hierop financiële ondersteuning verleend aan Bewoners van Horsten. Een bedrag van 25.000 euro is er verleend, waarmee coördinatoren konden worden aangesteld die de gemeenschappelijke ruimten in de Horsten verder kunnen ontwikkelen en activiteiten kunnen organiseren voor bewoners. Verder wordt er een vrijwilligersvergoeding uitgekeerd aan vrijwilligers die bij het initiatief betrokken zijn. Volgens de betrokkene bij het initiatief vanuit de organisatie Indebuurt033 is haar ondersteuning bij het initiatief verder beperkt, vanwege de professionals/coördinatoren die bezig zijn met de ontwikkeling van het initiatief (Bijlage B, interview respondent 14).

Het succes van het initiatief

De initiatiefnemer van het initiatief Bewoners van Horsten geeft aan dat hij het moeilijk vindt om te bepalen wanneer het initiatief een succes is. Wel geeft de initiatiefnemer aan dat het initiatief voor de partijen die het initiatief ondersteunen een succes is als er minder vandalisme, zwerfafval en huurachterstanden zijn in de buurt. Als factor om het initiatief draaiende te houden noemt de initiatiefnemer de eigenschappen van de initiatiefnemers die zich inzetten om de problemen in de wijk aan te pakken. Hierbij moet vermeld worden dat het geldt wat de initiatiefnemers, waarvan er meerdere in de bijstand zitten, krijgen voor het ondernemen van de bijhorende activiteiten van dit initiatief de belangrijkste drijfveer is om bezig te gaan met dit initiatief (Bijlage B, interview respondent 15).

Voor de betrokkene vanuit de organisatie Indebuurt033 is het initiatief Bewoners van Horsten in principe een succes als ze het doel wat ze met het initiatief hebben weten te bereiken. Als belangrijkste factor voor het succes van het initiatief wordt door deze buurtnetwerker van de organisatie Indebuurt033 de eigenschappen van initiatiefnemers genoemd. Het belang van de ondersteuning die het initiatief via de organisatie Indebuurt033 van de gemeente Amersfoort krijgt in het slagen van het initiatief wordt door de betrokkene vanuit Indebuurt033

voornamelijk gezien in het feit dat de gemeente Amersfoort zijn verantwoordelijkheid pakt om dergelijke initiatieven als Bewoners van Horsten te ondersteunen (Bijlage B, interview respondent 15).

4.4 Conclusie

Concluderend kan gezegd worden dat de gemeente Amersfoort wat betreft beleid geen vaststaand beleid heeft, maar dat er een praktische uitvoering van de visie op burgerinitiatieven in de openbare ruimte plaatsvindt. Binnen de gemeentelijke organisatie zijn, afhankelijk van de complexiteit en de vraag vanuit het initiatief, verschillende mensen bij het initiatief betrokken. Waarbij er door de hele gemeentelijke organisatie heen gekeken wordt wat de mogelijkheden zijn om een initiatief te kunnen ondersteunen. Verder ligt het succes van een initiatief volgens de gemeente Amersfoort voornamelijk in het gegeven of de initiatiefnemers met het initiatief bereiken wat ze ermee willen bereiken. Over de verschillende type initiatieven die in dit onderzoek centraal staan kan concluderend gezegd worden dat ze enorm van elkaar verschillen wat betreft ontstaan, ontwikkeling en doel van het initiatief. Hetzelfde geldt voor de ontvangen ondersteuning van de gemeente Amersfoort en de mate van succes van het initiatief. Deze verschillen tussen de initiatieven worden in het volgende hoofdstuk duidelijker uiteengezet door de verschillende deelvragen te beantwoorden en uiteindelijk een antwoord te formuleren op de hoofdvraag van dit onderzoek.

H5: Conclusie

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Verder wordt er een reflectie gegeven op het onderzoek. Dit hoofdstuk eindigt met een aanbeveling voor beleid en mogelijk verder onderzoek.

H5: Conclusie

De samenleving verandert. De huidige samenleving is er een die verandert van een klassieke verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, waarbij er een andere verhouding ontstaat tussen de overheid, markt en burgers dan dat voorheen het geval was. De veranderende verhouding, waarbij het initiatief steeds meer bij burgers komt te liggen, zorgt ervoor dat burgers initiatieven gaan nemen. Dit doen zijn onder andere in de publieke ruimte en deze initiatieven worden dan ook wel aangeduid als ‘burgerinitiatieven’ (ROB, 2012; Heijden e.a, 2011, p. 7; Tonkens, 2006). Gemeenten in Nederland moeten als gevolg van deze opkomst van burgerinitiatieven nadenken over een visie op en een beleid met betrekking tot de omgang van burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Daarmee samenhangend moeten gemeenten in Nederland gaan bepalen hoe ze de ondersteuning van burgerinitiatieven gaan vormgeven. Gemeenten zijn volgens van der Heijden (e.a, 2007) nog zoekende in de vormgeving van de ondersteuning van initiatieven. Hierop aanhakend blijkt uit het rapport ‘*Help een burgerinitiatief*’ dat ambtenaren nog zoekende zijn in hoe die ondersteuning aan initiatieven praktisch kan worden uitgewerkt (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010). Verder hebben gemeenten volgens Snoeker (2014a, 2014b) vaak geen visie hebben op het gebied van burgerinitiatieven en hangt het sterk af van de betrokken ambtenaren of initiatieven worden ondersteund. Dit roept de vraag op hoe de visie en het daarmee samenhangende beleid van een gemeente doorwerkt in ondersteuning die wordt geboden aan burgerinitiatieven. Vervolgens is de ondersteunende rol van de gemeente volgens Dijk (2015), als onderdeel van de bereidheid van externe partijen bij een initiatief, een van de factoren die een initiatief tot een succes maken. In de wetenschappelijke literatuur (Bakker e.a, 2012, p. 396) en door de Nederlandse overheid (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2011, pp. 14-15) wordt verondersteld dat burgerinitiatieven ondersteuning van gemeenten behoeven. Denters (e.a, 2014, p. 20; e.a, 2013a) stelt echter dat de gemeentelijke ondersteuning als bijdragen aan het succes van een initiatief van geval tot geval verschilt. Wat zorgt voor de vraag naar welke invloed de ondersteunende rol van de gemeente heeft op het succes van een initiatief en of dit per type initiatief verschilt. In dit onderzoek wordt hiernaar gekeken door in te zoomen op de gemeente Amersfoort en vijf verschillende initiatieven, die dienen als casestudies, te onderzoeken. Deze vraag sluit dan ook aan bij de hoofdvraag van dit onderzoek:

In hoeverre werkt het beleid met betrekking tot participatie van de gemeente Amersfoort door in de mate van ondersteuning die wordt gegeven aan burgerinitiatieven en verschilt de invloed die dit heeft op hoe succesvol een initiatief is per type initiatief volgens betrokkenen bij het initiatief?

Om tot een beantwoording van deze vraag te komen wordt in de eerste plaats ingegaan op het participatiebeleid wat door de gemeente Amersfoort wordt gevoerd met betrekking tot burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Vervolgens wordt de manier waarop de gemeente Amersfoort op basis van dit beleid ondersteuning geeft aan burgerinitiatieven in Amersfoort beschreven. Daarna wordt gekeken in hoeverre de mate van de ondersteuning die door de gemeente Amersfoort wordt gegeven aan burgerinitiatieven invloed heeft op hoe succesvol een initiatief is. Verder wordt ingegaan op in hoeverre de invloed die de ondersteuning van de gemeente Amersfoort heeft op hoe succesvol een initiatief is en of er verschillen zijn tussen de vijf case studies in dit onderzoek. Tenslotte kan een antwoord geformuleerd worden op de hoofdvraag van dit onderzoek.

In de eerste plaats het participatiebeleid dat door de gemeente Amersfoort gevoerd wordt met betrekking tot burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Vanuit het college van de gemeente Amersfoort is er de wens dat er meer burgerinitiatieven komen in de openbare ruimte. De onderwerpen (burger)participatie en burgerinitiatieven zijn dan ook opgenomen in het

coalitieakkoord en vervolgens neergelegd in de Groenvisie, waarin wordt vermeld dat gestimuleerd moet worden dat er meer (groene) initiatieven in de openbare ruimte in Amersfoort ontstaan. De gemeente Amersfoort beschikt hiermee over een visie op met name groene initiatieven in de openbare ruimte en heeft in tegenstelling tot wat Snoeker (2014a, 2014b) stelt wel degelijk een visie op het gebied van burgerinitiatieven. Echter, beschikt de gemeente Amersfoort vanuit deze visie op initiatieven in de openbare ruimte niet over beleidsdocumenten waarin uiteengezet wordt hoe met burgerinitiatieven in de openbare ruimte moet worden omgegaan. De gemeente Amersfoort kiest hiermee voor een praktische uitvoering van de visie op burgerinitiatieven, waarbij op de werkvloer een afweging wordt gemaakt van wat met betrekking tot de ondersteuning van burgerinitiatieven wel en niet mogelijk is. De achterliggende reden voor deze aanpak ligt in de overtuiging dat de vragen die vanuit verschillende initiatieven bij de gemeente terechtkomen dermate divers zijn dat elke situatie op een andere manier moet worden ingestoken. Dit maakt het maken van beleid op dit gebied erg lastig. De gemeente Amersfoort beschikt op dit moment dus niet over een vaststaand beleid met betrekking tot de omgang met initiatieven in Amersfoort. Dit heeft tot gevolg dat degene die vanuit de gemeentelijke organisatie betrokken is bij het initiatief de ruimte en de vrijheid heeft om de visie die de gemeente Amersfoort heeft op het gebied van burgerinitiatieven in de openbare ruimte zelf in te vullen. Dat heeft als consequentie dat elke ambtenaar anders reageert op aanvragen die vanuit initiatieven bij de gemeente binnenkomen. Wat er weer voor zorgt dat het sterk afhangt van de betrokken ambtenaar hoe er met een initiatief wordt omgegaan. Dit sluit aan bij de stelling van Snoeker (2014a,2014b) die stelt dat het sterk afhangt van de betrokken ambtenaar of een initiatief ondersteund wordt of niet. In het volgende gedeelte wordt verder stilgestaan bij de manier waarop, op basis van dit beleid, de gemeente Amersfoort de ondersteuning van burgerinitiatieven plaatsvindt.

Op basis van de visie van de gemeente Amersfoort op burgerinitiatieven in de openbare ruimte vindt er op verschillende manieren ondersteuning plaats. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt, ook omdat hier geen beleidsdocumenten voor zijn, niet van te voren bepaald welke rol (zie ook tabel 2.1) de gemeente inneemt bij de ondersteuning van een initiatief. Per initiatief wordt bekeken wat de vraag van het initiatief aan de gemeente is en wat er vervolgens vanuit de gemeente aangeboden kan worden om de bijhorende wens te kunnen inlossen. Verder worden de initiatieven door de gemeente Amersfoort op verschillende manieren (zie voor de verschillende manieren van ondersteuning paragraaf 2.5, onder het kopje '*Ondersteuning van het burgerinitiatief door de gemeente*'), zoals bijvoorbeeld financieel en adviserend, ondersteund. Door de gemeente Amersfoort wordt bij het verlenen van verschillende vormen van ondersteuning geen vaststaande criteria gehanteerd waaraan het initiatief moet voldoen om ondersteuning te ontvangen. De bepaling of een initiatief ondersteuning krijgt of niet is sterk afhankelijk van de vraag die de gemeente van de initiatiefnemer krijgt en de mate waarin de initiatiefnemers zelf de capaciteiten hebben om zaken te kunnen uitzoeken en uitvoeren. Deze manier van ondersteuning vormt volgens één van de adviseurs openbare ruimte wel een risico voor de gemeente Amersfoort, omdat deze methode balanceert op de rand van aan de ene kant maatwerk en aan de andere kant willekeur. De gemeente Amersfoort wil voorkomen dat het ene initiatief enorm veel moeite/werk moet doen om ondersteuning van de gemeente te krijgen en het andere initiatief bijna direct ondersteuning krijgt. Wat dat betreft is de gemeente Amersfoort nog aan het zoeken hoe ze dat goed kunnen regelen. Dit sluit aan bij wat door van der Heijden (e.a, 2007) gezegd wordt over gemeenten die nog zoekende zijn naar hoe ze de ondersteuning van burgerinitiatieven vorm kunnen en moeten geven en sluit aan bij het rapport '*Help een burgerinitiatief*' (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2010), waarin wordt gezegd dat gemeentelijke ambtenaren nog zoekende zijn in hoe die ondersteuning aan initiatieven praktisch kan worden uitgewerkt.

In de derde plaats de vraag in hoeverre de mate van ondersteuning die door de gemeente Amersfoort wordt gegeven aan burgerinitiatieven van invloed is op hoe succesvol een initiatief is. Wat betreft de rol die de gemeente speelt bij de ondersteuning van een initiatief en de mate waarin de gemeente in deze rol bijdraagt aan de het succes van het initiatief, wordt door de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort gesteld dat de ondersteunende rol van de gemeente niet van doorslaggevend belang moet zijn voor het slagen van een initiatief (Bijlage B, interview respondent 2). De belangrijkste factor voor het slagen van een initiatief is volgens één van de adviseurs dat het initiatief vanuit de bewoners zelf komt (Bijlage B, interview respondent 2).. Wel vormt de ondersteuning van de gemeente één van de succesfactoren van een initiatief, wat hiermee aansluit bij Dijk (2015), die stelt dat de ondersteunde rol van de gemeente, als onderdeel van de bereidheid van externe partijen bij een initiatief, één van de factoren is die een initiatief tot een succes kunnen maken. Echter, wordt door één van de adviseurs gesteld dat niet alle initiatieven ondersteuning van de gemeente nodig hebben om succesvol te zijn. Deze adviseur stelt dat de wat 'kleinere' initiatieven, waaronder geveltuintjes en boomspiegels, helemaal geen ondersteuning van de gemeente nodig hebben (Bijlage B, interview respondent 1). Dit kan ook gelden voor wat 'complexere' initiatieven: zo wordt door de initiatiefnemer en de betrokkene bij het initiatief Stichting Huis van Bartels aangegeven dat het initiatief succesvol kan zijn zonder ondersteuning vanuit de gemeente Amersfoort. (Bijlage B, interview respondent 12, 13). Ook wordt door de betrokkene vanuit de gemeente bij het initiatief Eemstadboerderij aangegeven dat hoe dichter een initiatief bij de kerntaken zit van de gemeente hoe meer de initiatiefnemers de gemeente nodig hebben en wordt vervolgens gesteld dat als een gevolg hiervan heel veel initiatieven goed kunnen blijven draaien zonder dat deze initiatieven ondersteuning van de gemeenten nodig hebben (Bijlage B, interview respondent 9). Dat initiatieven zonder gemeentelijke ondersteuning kunnen om zichzelf draaiende te houden en succesvol te zijn vormt een tegenstelling met de bewering in de wetenschappelijk literatuur (Bakker e.a, 2012, p. 396) en de stelling van de Nederlandse overheid (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2011, pp. 14-15), die stellen dat burgerinitiatieven ondersteuning van de gemeenten behoeven.

Tenslotte verschilt de invloed die de ondersteuning van de gemeente Amersfoort heeft op hoe succesvol een initiatief is per case. Als voorbeeld van een initiatief dat geen gemeentelijke ondersteuning nodig had op financieel gebied geldt de Stichting Huis van Bartels die door een breed netwerk, het aanschrijven van fondsen en het meedoen aan prijzenwedstrijden de financiële middelen verkreeg om het initiatief tot een succes te maken (zie paragraaf 4.3.4). Aan de andere kant vormt het initiatief Elisabeth Groen een voorbeeld waarbij de ondersteunende rol van de gemeente wel van invloed is op het succes van het initiatief. De gemeente Amersfoort is bij dit initiatief namelijk eigenaar van de grond, drager van het project en stemt het beleid positief af op dit project (zie paragraaf 4.3.2). Bovenstaande voorbeelden sluiten aan bij de Denters (e.a, 2014, p. 20; e.a, 2013a) die stelt dat de gemeentelijke ondersteuning als bijdragen aan het succes van een initiatief van geval tot geval verschilt. Concluderend kan gezegd worden dat op basis van dit onderzoek, waarbij vijf initiatieven in de vorm van casestudies zijn gepresenteerd en waarbij elke case één type initiatief vertegenwoordigt het niet mogelijk is om te stellen dat de invloed van de gemeentelijke ondersteuning op het succes van een initiatief groter is bij het ene type initiatief dan bij een ander soort type initiatief. Om antwoord te kunnen geven op die vraag zouden er per type meerderen initiatieven geselecteerd dienen te worden. In het gedeelte waarin aanbevelingen worden gedaan wordt op een dergelijk onderzoek ingegaan.

Als antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek kan gezegd worden dat de visie van de gemeente Amersfoort op burgerinitiatieven in de openbare ruimte doorwerkt in de praktische uitwerking hiervan op de werkvloer waar bepaald wordt of een initiatief al dan niet ondersteund wordt. Binnen de gemeente Amersfoort is er wel een visie op het gebied van burgerinitiatieven, maar zijn er geen beleidsdocumenten over de omgang en de manier waarop burgerinitiatieven

ondersteund dienen te worden. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het beleid niet doorwerkt in de mate van ondersteuning die wordt gegeven aan burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Er is gekozen voor een praktische uitvoering van de visie op burgerinitiatieven om initiatieven in de openbare ruimte te ondersteunen. Om te bepalen of en in welke mate initiatieven worden ondersteund, worden door de gemeente Amersfoort geen criteria gebruikt, maar is dit afhankelijk van de vraag en de mogelijkheden van de initiatiefnemers om zaken zelf uit te zoeken en te kunnen realiseren. Vervolgens kan concluderend gezegd worden dat niet alle initiatieven ondersteuning van de gemeente Amersfoort nodig hebben of afhankelijk zijn van de ondersteuning van de gemeente Amersfoort om het initiatief een succes te maken. De invloed die de ondersteuning van de gemeente Amersfoort op het succes van een initiatief heeft, is hiermee per initiatief verschillend.

Reflectie

Reflecterend op dit onderzoek kan gezegd worden dat één van de sterke kanten van het onderzoeksdesign de keuze voor kwalitatief onderzoek is. In paragraaf 3.2.1 is omschreven waarom er voor deze onderzoeksmethode is gekozen. Achteraf kan gezegd worden dat deze methode van onderzoek doen voor dit onderzoek essentieel was om te kunnen achterhalen hoe er vanuit een gemeentelijke organisatie op burgerinitiatieven in de openbare ruimte door ambtenaren werd bepaald hoe en in welke mate ondersteuning verleend werd aan initiatieven. En om te kunnen achterhalen hoe belangrijk de ondersteunende rol van de gemeente is om een initiatief tot een succes te maken. Hierbij was het van belang dat deze vragen aan de gemeentelijke ambtenaren en initiatiefnemers gesteld konden worden en vormen interviews als vorm van kwalitatief onderzoek mijns inziens een betere methode dan het afnemen van bijvoorbeeld een enquête. Een zwakke kant van het onderzoeksdesign vormt de selectie van de verschillende type initiatieven en dan gaat het met name om de typering die daarbij is toegepast. Vraag die hierbij van belang is: Op basis waarvan worden verschillende typen onderscheiden? In dit onderzoek is een thematische typering gehanteerd, maar bleek bijvoorbeeld dat een initiatief als de Moestuin in Nieuwland eigenlijk maar gedeeltelijk onder de noemer *Moestuinen* valt, omdat het onderdeel uitmaakt van een groter plan van het Buurtinitiatief in Nieuwland. Vraag blijft echter hoe er dan een typering kan worden aangebracht in de verschillende soorten initiatieven. Door één van de adviseurs openbare ruimte wordt de moeilijkheid om de initiatieven in typen in te delen erkend en wordt hierover het volgende gezegd (Bijlage B, interview respondent 1):

“Tuurlijk zijn die projecten wel in te delen. Wij zijn daar mee bezig, maar dan ben je nog wel even bezig. Inderdaad, krijgen ze wel of geen ondersteuning of hoe groot is het of hoeveel mensen werken er aan of is het alleen voor de buurt of zijn het initiatief waar veel meer mensen op afkomen.”

Uit bovenstaande blijkt dat initiatieven op verschillende manieren in te delen zijn. Dit betekent dat er bij een onderzoek naar burgerinitiatieven waarin initiatieven onderscheiden worden rekening gehouden moet worden met de verschillende manieren waarop dit kan en tevens beredeneerd dient te worden waarom er voor een bepaalde typering gekozen is. De typering die in dit onderzoek is toegepast is hiermee dus van invloed op de resultaten die is dit onderzoek zijn gegeneraliseerd.

Aanbevelingen voor beleid - van de Gemeente Amersfoort wat betreft ondersteuning van burgerinitiatieven in de openbare ruimte

In paragraaf 4.2.2 van dit onderzoek komt al naar voren dat de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort vanuit de overtuiging dat initiatieven zo divers zijn en dat elke aanvraag weer om een ander besluit vraagt het weinig zin heeft om beleid te schrijven voor initiatieven in de openbare ruimte en dat de gemeente Amersfoort waarschijnlijk ook geen beleid hiervoor gaan schrijven in de toekomst. De volgende aanbeveling ligt als gevolg van deze uitspraak niet op het inhoudelijk gebied, maar meer op het procesmatige gebied wat betreft omgang met burgerinitiatieven in de openbare ruimte. Verder komt in paragraaf 4.2.4 naar voren dat de gemeente nog zoekende is hoe de ondersteuning van initiatieven wordt bepaald en soms op de grens balanceert van aan de ene kant maatwerk en aan de andere kant volstreekte willekeur. Waarbij het kan voorkomen dat er door de ene ambtenaar of afdeling toestemming kan worden gegeven om de vraag van de initiatiefnemer in te willigen en dit door de andere ambtenaar of afdeling kan worden tegengehouden. Om dit te voorkomen en kan in plaats van daar beleid voor te maken beter binnen de interne organisatie van de gemeente Amersfoort procesafspraken worden gemaakt over wanneer tot ondersteuning van een initiatief moet worden overgegaan. Dit sluit aan bij de wens van één van de adviseurs openbare ruimte van de gemeente Amersfoort om procesafspraken te maken waarbij er door mensen binnen de organisatie gezamenlijk nagegaan en afgewogen wordt hoe en in welke mate een initiatief wordt ondersteund. Bij een beslissing die genomen wordt met betrekking tot een initiatief dienen de zaken getoetst te worden bij de verschillende afdelingen. Dit om te voorkomen dat er door initiatiefnemers bij verschillende afdelingen aanvragen voor subsidies worden gedaan. Verder moet gezamenlijk gecontroleerd worden of er sprake van willekeur is in de ondersteuning van initiatieven. Dit om in meer algemene zin de beslissingen die genomen worden te kunnen verantwoorden en er een duidelijke uitleg kan worden gegeven waarom beslissingen worden genomen en waarom een bepaald initiatief wordt ondersteund en een ander initiatief niet (Bijlage B, interview respondent 1)

Aanbeveling voor verder onderzoek - naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven in de openbare ruimte en de invloed op het succes van een initiatief

Hoewel dit onderzoek wel heeft aangetoond dat de invloed die de gemeentelijke ondersteuning heeft op het succes van een initiatief per initiatief kan verschillen en hiermee per type initiatief verschilt, is het op basis van dit onderzoek niet mogelijk om te stellen dat de invloed van de gemeentelijke ondersteuning op het succes van een initiatief groter is bij het ene type initiatief dan bij een ander soort type initiatief. Om dit te kunnen achterhalen zou vervolgonderzoek hierna tot de mogelijkheden behoren. Een manier om dit te kunnen doen is om een groot aantal initiatieven te selecteren en daarin vervolgens een typering aan te brengen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheden die er zijn om onderscheid aan te brengen in de verschillende soorten initiatieven. Aan de hand van de uitzet van een grootschalige enquête of vragenlijst zou vervolgens achterhaald kunnen worden voor welk type initiatief de ondersteunende rol van de gemeente van belang is voor het succes van een initiatief en voor welk type niet. Er kan dan een overzicht ontstaan waarin een gradatie te zien is in de mate waarin de ondersteunde rol van belang is voor het slagen van een initiatief. Voor gemeenten in Nederland kan dit inzichtelijk welk type initiatief meer of minder ondersteuning behoeft. Daarbij moet wel rekening gehouden worden dat de diversiteit van de initiatieven en de context gebonden factoren van een initiatief niet uit het oog worden verloren.

Bibliografie

Bibliografie

- o33Groen (2017). O33Groen Loket. <http://o33groen.nl/> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), pp. 216-224.
- Bakker, J., B. Denters, M. Oude Vrielink, P-J. Klok (2012). Citizens' Initiatives: How Local Governments Fill their Facilitative Role. *Local Government Studies*, 38(4), pp. 395-414.
- Beltman (2013). Wat is een burgerinitiatief? Ontwikkelingen en succesfactoren. <http://www.zorgcooperatie.nl/doc/img/Presentatie%20Henk%20Beltman%20Zorgconferentie%20Hoogeloon%2011%20april%202013.pdf>. Geraadpleegd: 12 april 2017.
- Bewonerso33 (2017). Buurtinitiatief Nieuwland. <http://bewonerso33.nl/item/buurtinitiatief-nieuwland-2/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- Blikendaal, M. (2008). De oneerlijke verdeling van macht, hoe projectleiders keuzes makten aanzien van burgerparticipatie. Scriptie. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Boeije, H. & H. t' Hart & J. Hox (2009). *Onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom uitgevers, 8^e druk.
- Boonstra, W. (2016). Vrijwilligersprojecten tevreden over gemeentelijke steun. <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/vrijwilligersprojecten-tevreden-over.9553728.lynkx>. Geraadpleegd: 25 januari 2017.
- Buhr, M. & P. Q. van der Burg, (2013). Effectief participatiebeleid: denk bij participatie vanuit beleving burgers!. <http://www.bureaubuhr.nl/blogs/effectief-participatiebeleid-denk-bij-participatie-vanuit-beleving-burgers/>. Geraadpleegd: 25 januari 2017.
- Buurtinitiatiefnieuwland (2017). Stichting Buurtinitiatief Nieuwland. <http://www.buurtinitiatiefnieuwland.nl/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- Buurtmonitor (2017). Gemeente Amersfoort in cijfers. <https://amersfoortincijfers.nl/> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- Carabain, W. (2013). Hoe werkt de gemeente? <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=8064&m=1374830103&action=file.download> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- CBS (2017). Bevolking; ontwikkeling in gemeenten met 100 000 of meer inwoners. <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=70748NED&D1=0,2,4,16,18,20,22,24&D2=a&D3=0&D4=a&D5=1&HD=090707-1905&HDR=T&STB=G4,G2,G1,G3>. Geraadpleegd: 5 maart 2017.
- Crum, J. W. (2013). Onderzoek burgerinitiatieven in de openbare ruimte. <http://edepot.wur.nl/287840>. Geraadpleegd: 5 maart 2017.

Dam, van R., M. Duineveld, R. During (2015). Delineating Active Citizenship: The subjectification of Citizens' Initiatives. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 17(2), pp. 163-179.

Deafstudeerconsultant (2017). Hoe interviews te coderen. <http://deafstudeerconsultant.nl/hoe-interviews-te-coderen/> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Denters, B., E. Tonkens, I., Verhoeven & J. H. M. Bakker (2013a). *Burgers maken hun buurt*. Den Haag: Platform 31.

Denters, S. A. H., J.H. M. Bakker, M. J. Oude Vrielink & M. J. G. J. A Boogers (2013b). *Burgerinitiatieven in Overijssel*. Enschede, Universiteit Twente.

Denters, B., J. Bakker & P-J. Klok (2014). What Makes for Successful Citizens' Initiatives. ECPR General Conference, Glasgow (Scotland), 2014, Section 11, Panel 78: Effects of non-electoral participation.

Destadamersfoort (2017). Voortbestaan Huis van Bartels 'onbetaalbaar en niet realistisch'. <http://destadamersfoort.nl/lokaal/voortbestaan-huis-van-bartels-onbetaalbaar-en-niet-realistisch-232391> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Dijk, K. (2015). Hoe burgerinitiatieven succesvol zijn. <https://ruimtevolk.nl/2015/09/07/hoe-burgerinitiatieven-succesvol-zijn/>. Geraadpleegd: 25 januari 2017.

Dückers, M. & I. Pröpper (2011). Zelfredzaamheid in crisistijd. *Openbaar Bestuur, Tijdschrift voor beleid, bestuur en politiek*, 21(10), pp. 24-28.

Edelenbos, E. van, P. J. Klok, J. van Tatenhove & A. Domingo (2006). *Burgers als beleidsadviseurs : een vergelijkend onderzoek naar acht projecten van interactieve beleidsvorming bij drie departementen*. Amsterdam : Instituut voor Publiek en Politiek.

Eemstadboerderij (2017). Stichting Eemstadboerderij. <http://www.eemstadboerderij.nl/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Elisabethgroen (2017). Elisabeth Groen. <http://www.elisabethgroen.nl/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Ensie (2017). Burgerparticipatie. <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/burgerparticipatie>. Geraadpleegd: 17 februari 2017.

Groenewegen, R.R. (2009). Een onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van inspraakavonden binnen de gemeente Hengelo.

Haan, de E. & T. Haartsen (2015). Succespercepties van burgerinitiatieven in Randland. *Rooilijn*, 48(4), pp. 296-301.

Hajer, M. (2011). *De energieke samenleving. Op zoek naar een sturingsfilosofie voor een schone economie*. Den Haag: Planbureau voor de leefomgeving.

Heijden, J. van der, L. van der Mark, A. Meiresonne & J. van Zuylenzo (2007). Help, een burgerinitiatief!. Den Haag: InAxis. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Heijden, van der J., R. van Dam, R. van Noortwijk, I. Salverda & I. van Zanten (2011). Experimenteren met burgerinitiatieven. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2011/08/29/experimenteren-metburgerinitiatief>. Geraadpleegd: 16 februari 2017.

Hethuisvanbartels (2017). Stichting het Huis van Bartels. <http://www.hethuisvanbartels.nl/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Hilhorst, P. & J. van der Lans (2016). Nabij is beter. Essays over de beloften van de 3 decentralisaties. Den Haag: King 2016.

Hurenkamp, E. Tonkens & J.W. Duyvendak (2006). Wat burgers bezielt. Een onderzoek naar burgerinitiatieven, Amsterdam: Universiteit van Amsterdam/NICIS Kenniscentrum Grote Steden.

Indebuurt033 (2016). Indebuurt033. <https://www.indebuurt033.nl/>. Geraadpleegd: 4 september 2017.

Jager-Vreugdenhil, M. (2014). Geef ze de ruimte! Onderzoek naar succes- en faalfactoren van burgerinitiatieven in Gelderland. http://www.viaa.nl/~media/Files/Onderzoek/CvSv/Publicaties/14_0205-Rapport-GeefZeDeRuimteWEB.ashx Geraadpleegd: 12 april 2017.

Kearns, A.J. (1992). Active citizenship and urban governance. *Transactions of the Institute of British Geographers New Series*, 17(1), pp. 20-34.

Korsten, A. F. A. & J. I. H. Janssen (2002). Integriteit van ambtenaren. <http://www.arnokorsten.nl/PDF/Ambtenaren/Integriteit%20van%20ambtenaren.pdf> Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

KrachtinNL (2015). De maatschappelijke stand van het land. <https://drive.google.com/file/d/oBxK6zqc3rsEIR3dVRopEdG1Yams/view> Geraadpleegd: 5 maart 2017.

Lagendijk, E. & A. Bürmann (2004). De gemeente, burgerinitiatieven en de ongebonden vrijwilliger. Den Haag: Commissie Vrijwilligersbeleid.

Marissing, E. van (2008). Buurten bij beleidsmakers. Stedelijke beleidsprocessen, bewonersparticipatie en sociale cohesie in vroeg-naoorlogse stadswijken in Nederland. Utrecht: Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht.

Movisie (2016). Doe-democratie. <https://www.movisie.nl/trefwoord/doedemocratie?gclid=COGhnrHUKMsCFQk8GwodmWgOmQ>. Geraadpleegd: 16 februari 2017.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2010). Help, een burgerinitiatief! Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Newman, J. (2007). The double dynamics of activation: institutions, citizens and the remaking of welfare governance. *International journal of sociology and social policy*, 27 (9/10), pp. 364-375.

Oude Vrielink, M.J. & I. Verhoeven (2011). 'Burgerinitiatieven en de bescheiden overheid'. *themanummer Beleid en Maatschappij* 38(4), pp. 377-387.

Oude Vrielink, M. & T. van de Wijdeven (2011). Ondersteuning in viereen: zichtlijnen in het faciliteren van burgerinitiatieven in de buurt. *B en M: tijdschrift voor beleid, politiek en maatschappij* 38(4), pp. 438-455.

Participatiekaart (2015). <https://participatiekaart.nl/>. Geraadpleegd: 26 januari 2017.

PBL (2011). De energieke samenleving, Den Haag: Planbureau voor de leefomgeving.

Platform 31 (2012). De ontwikkeling van burgerparticipatie en overheidsparticipatie. <http://kennisbank.platform31.nl/pages/28643/De-ontwikkeling-van-burgerparticipatie-tot-overheidsparticipatie.html>. Geraadpleegd: 26 januari 2017.

ProDemos (2017). Het ambtelijk apparaat. <https://www.prodemos.nl/leer/informatie-over-politiek/nederland/het-ambtelijk-apparaat/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

Reulink, N. & L. Lindeman (2005). Kwalitatief onderzoek. [http://www.cs.ru.nl/~tomh/onderwijs/om2%20\(2005\)/om2_files/syllabus/kwalitatief.pdf](http://www.cs.ru.nl/~tomh/onderwijs/om2%20(2005)/om2_files/syllabus/kwalitatief.pdf). Geraadpleegd: 25 januari 2017.

Rijksoverheid (2013). Troonrede 2013. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>. Geraadpleegd: 16 januari 2017.

Rijksoverheid (2017). Burgerschap. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/burgerschap/inhoud/burgerparticipatie>. Geraadpleegd: 5 maart 2017.

Rimmelzwaan, R. (2012). Participatie, de brug tussen bewoners en woningcorporaties. Hoe bouw je deze brug en hoe blijft hij intact? Utrecht: Universiteit Utrecht.

ROB (2012). Loslaten is vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving. Den Haag: Raad voor het openbaar bestuur.

Schuilenburg, M. B. (2016). Overheidsparticipatie in burgerprojecten. *Justitiële verkenningen*, 42(5), pp. 11-26.

SCP (2012). Een beroep op de burger – minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid? Sociaal en Cultureel Rapport 2012. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Scribbr (2017). Ultiem stappenplan voor het coderen van interviews. <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/coderen-interview/>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

- Snel, B. (2017). Concrete acties voor leefbaarheid door buurtbewoners Nieuwland. <http://destadammersfoort.nl/lokaal/concrete-acties-voor-leefbaarheid-door-buurtbewoners-nieuwland-228324>. Geraadpleegd: 9 augustus 2017.
- Snoeker, B. (2014a). Gemeenten benutten kracht bewonersinitiatieven onvoldoende. <https://ruimtevolk.nl/2014/06/30/gemeenten-benutten-kracht-bewonersinitiatieven-onvoldoende/>. Geraadpleegd: 21 januari 2017.
- Snoeker, B. (2014b). Initiatieven uit een krimpende samenleving: Een analyse van de omgang van krimp gemeenten met bottom-up initiatieven. [http://www.bouwstenen.nl/fileswijkplaats/Initiatieven%20uit%20een%20krimpende%20samenleving%20-%20Snoeker%20\(BJR\)%20-%202014.pdf](http://www.bouwstenen.nl/fileswijkplaats/Initiatieven%20uit%20een%20krimpende%20samenleving%20-%20Snoeker%20(BJR)%20-%202014.pdf). Geraadpleegd: 25 januari 2017.
- Steen, van der M., M. van Twist, N. Chin-A-Fat & T. Kwakkelstein (2013). Pop-up publieke waarde. Den Haag: Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.
- Steen, M. van der, M. Hajer, J. Scherpenisse, O-J. van Gerwen & S. Kruitwagen (2014). Leren door doen. Overheidsparticipatie in een energieke samenleving. Den Haag: Nederlandse School voor Openbare Bestuur.
- Steen, van der M., J. Scherpenisse & M. van Twist (2015). Sedimentatie in sturing. Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren, Den Haag: NSOB 2015.
- Tonkens, E. (2006). De bal bij de burger. Burgerschap en publieke moraal in een pluriforme, dynamische samenleving. Rede bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar Actief Burgerschap. Universiteit van Amsterdam. Amsterdam.
- Tonkens, E. (2009). Tussen onderschatten en overvragen. Actief burgerschap en activerende organisaties in de wijk. Amsterdam: sun Transity.
- University of Wisconsin-Extension [UWEX] (2013). Pros & Cons of Interviewing. <http://www.uwex.edu/ces/tobaccoeval/pdf/ProConInt.pdf>. Geraadpleegd: 21 april 2017.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016). Burgerparticipatie – leefbaarheid. <https://praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/burgerparticipatie/burgerparticipatie-leefbaarheid.aspx>. Geraadpleegd: 27 januari 2017.
- Verhoeven, I. (2009). Burgers tegen beleid. Een analyse van dynamiek in politieke betrokkenheid. Amsterdam: Aksant.
- Verhoeven, I. (2015). Tijd voor actie! Vijf ijkpunten voor overheidsparticipatie. <http://www.socialevraagstukken.nl/tijd-voor-actie-vijf-ijkpunten-voor-overheidsparticipatie/>. Geraadpleegd: 5 maart 2017.
- Waarstaatjegemeente (2017a). Wonen en leefklimaat. <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Wonen-en-Leefklimaat--cgdgcghfdgicn4G/>. Geraadpleegd: 10 augustus 2017.

Waarstaatjegemeente (2017b). Waar staat Amersfoort?
https://www.waarstaatjegemeente.nl/Jive/JiveReportContents.ashx?report=wsjg_bp&inp_geo=gemeente_307. Geraadpleegd: 10 augustus 2017.

Wanna, J. (2008). Collaborative government, meanings, dimensions, drivers and outcomes.

Worldsupporter (2017). Samenvatting Wat is onderzoek?
<https://worldsupporter.org/nl/summaries/samenvatting-wat-onderzoek-verhoeven>.
Geraadpleegd: 9 augustus 2017.

WRR (2012). Vertrouwen in burgers, Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage A: Topiclijsten

Topiclijst 'adviseur openbare ruimte Amersfoort'

Algemene vragen

- Wat zijn uw werkzaamheden als adviseur openbare ruimte van de gemeente Amersfoort?
- Hoe bent u betrokken bij burgerparticipatie en het ondersteunen van burgerinitiatieven vanuit uw functie?

Beleid

- Zijn er beleidsdocumenten aanwezig op het gebied van burgerparticipatie of documenten waarin de omgang met burgerinitiatieven wordt beschreven?
- Wordt er door de gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij participatie van burgers vanuit beleid gehandeld?
- In hoeverre is er ruimte om in de uitvoering van het beleid wat betreft participatie zelf in te vullen (discretionaire ruimte)?

Organisatie

- Hoe ziet de interne organisatie eruit wat betreft burgerparticipatie en ondersteuning van burgerinitiatieven?
- Welke afdelingen zijn betrokken bij burgerparticipatie?
- Waar komen vragen van burgerinitiatieven binnen en hoe wordt dit vervolgens door de organisatie heen verwerkt?

Ondersteuning van de gemeente

- Hoe wordt bepaald welke rol de gemeente inneemt bij een initiatief? Participatief, delegerende, samenwerkende of faciliterende rol?
- Welke vormen van ondersteuning door de gemeente aan burgerinitiatieven worden toegepast? Financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies of informatie?
- Hoe wordt bepaald of en welke vorm van ondersteuning wordt gegeven aan burgerinitiatieven? Zijn hier een aantal criteria voor?
- Wat bepaald de mate van ondersteuning? Wordt hierbij gekeken naar het type initiatief?

Burgerinitiatieven – wanneer succesvol?

- Wanneer is een burgerinitiatief volgens u succesvol? En welke factoren bepalen volgens u wanneer een initiatief succesvol is?
- Als u mag kiezen tussen de volgende factoren: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid externe partijen en een pragmatisch proces. Welke factor is dan het belangrijkste voor het succes van een initiatief en verschilt dit per type initiatief?
- Wanneer is een initiatief volgens initiatiefnemers en betrokken bewoners bij het initiatief succesvol?
- Is de ondersteuning die de gemeente biedt doorslaggevend in het succes van een initiatief?
- Is voordat ondersteuning wordt verleend aan burgerinitiatieven duidelijk wat de wensen van de initiatiefnemers zijn en wanneer zij het initiatief succesvol vinden.

Topiclijst 'betrokkene vanuit de gemeente Amersfoort'

Algemene vragen

- Wat zijn uw werkzaamheden als wijkbeheerder/projectleider/raadslid binnen de gemeente Amersfoort?
- Welke rol speelt burgerparticipatie en de ondersteuning van burgerinitiatieven hierin?

Organisatie

- Welke plek heeft de wijkbeheerder/projectleider/raadslid binnen de interne organisatie van de gemeente Amersfoort?

Ondersteuning

- Op welke manier wordt er ondersteuning verleend aan het initiatief? Welke vormen van ondersteuning worden toegepast? Financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies of informatie?
- Hoe wordt bepaald of en welke vorm van ondersteuning wordt gegeven aan een burgerinitiatief? Welke overwegingen worden hierbij gemaakt?
- Wat bepaald de mate van ondersteuning?

Burgerinitiatieven – wanneer succesvol?

- Wanneer is een burgerinitiatief volgens u succesvol? En welke factoren bepalen volgens u wanneer een initiatief succesvol is?
- Als u mag kiezen tussen de volgende factoren: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid externe partijen en een pragmatisch proces. Welke factor is dan het belangrijkste voor het succes van dit initiatief?
- Is de ondersteuning vanuit de gemeente, via u als wijkbeheerder/projectleider/raadslid, van doorslaggevend belang voor het slagen van het initiatief?
- Bent u voordat u tot ondersteuning overgaat op de hoogte van de wensen van de initiatiefnemers en weet u wanneer de initiatiefnemers hun initiatief succesvol vinden?

Topiclijst 'Initiatiefnemers'

Algemene vragen

- Wat is de reden dat u ooit begonnen bent met dit initiatief?
- Hoe heeft het initiatief zich door de loop van de tijd ontwikkeld?
- Wat is uw doel met dit initiatief?

Ondersteuning van gemeente

- Heeft u ondersteuning gekregen vanuit de gemeente voor dit initiatief?
- Op welke manier heeft u ondersteuning gekregen vanuit de gemeente? Is dit gedaan door financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies of informatie te geven?
- Waar is op dit moment nog behoeften aan en is de gemeente daarvan op de hoogte? Gaat dit bijvoorbeeld om geld, media aandacht, vrijwilligers, materialen of partners?
- Hoe was de communicatie vanuit de gemeente ten opzichte van uw initiatief? Had u één aanspreekpunt?

Burgerinitiatieven – wanneer succesvol?

- Wanneer is een burgerinitiatief volgens u succesvol?
 - Welke factoren bepalen volgens u wanneer een initiatief succesvol is?
 - Als u moet kiezen tussen de volgende factoren: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid externe partijen en een pragmatisch proces. Welke factor is dan het belangrijkste voor het succes van uw initiatief?
-

Topiclijst (o33Groen)

Algemene vragen

- U bent een van de oprichters van het initiatief o33Groen. Hoe is het initiatief ontstaan?
- Wat zijn op dit moment de werkzaamheden van u en het initiatief o33Groen? En welke rol spelen de initiatieven van burgers hierin?

Organisatie

- Hoe ziet de organisatie van o33Groen eruit?
- Welke rol speelt de gemeente Amersfoort binnen de organisatie? Worden er afspraken gemaakt of bepaalde doelstellingen geformuleerd?

Ondersteuning vanuit o33Groen

- Welke vormen van ondersteuning worden door o33Groen aan burgerinitiatieven toegepast? Financiële ondersteuning, ondersteuning in natura, advies of informatie?
- Hoe wordt bepaald of en welke vorm van ondersteuning wordt gegeven aan burgerinitiatieven? Zijn hier een aantal criteria voor?
- Wordt er overleg gepleegd met de gemeente Amersfoort of er ondersteuning wordt gegeven aan initiatieven? In hoeverre is er ruimte om dit naar eigen inzicht in te vullen?

Burgerinitiatieven – wanneer succesvol?

- Wanneer is een burgerinitiatief volgens u succesvol? En welke factoren bepalen volgens u wanneer een initiatief succesvol is?
 - Als u mag kiezen tussen de volgende factoren: gemeenschappelijke interesses en ambities, eigenschappen van initiatiefnemers, communicatie, bereidheid externe partijen en een pragmatisch proces. Welke factor is dan het belangrijkste voor het succes van een initiatief en verschilt dit per type initiatief?
 - Is de ondersteuning die de gemeente, via o33Groen, biedt doorslaggevend in het succes van een initiatief?
 - Is voordat ondersteuning wordt verleend aan een initiatief duidelijk wanneer de gemeente Amersfoort het initiatief een succes vindt en wordt daar rekening mee gehouden bij de ondersteuning van het initiatief?
-

Bijlage C: Codeboom

Concept	Code	Subcode
Gemeentelijke participatiebeleid	<i>Beleid</i>	<i>Aanwezigheid van beleid (1)</i>
		<i>Beleidsstrategie (2)</i>
		<i>Handelen vanuit beleid (3)</i>
Gemeentelijke organisatie	Organisatie	Intern (1)
		Omgang/communicatie met participatie-initiatief (2)
		Persoonlijke rol (3)
Ondersteuning van de gemeente Amersfoort	Ondersteuning	<i>Rol van de gemeente (1)</i>
		Vormen/manieren van ondersteuning (2)
		Behoeften (3)
		Criteria (4)
		Mate van ondersteuning (5)
Succesvolheid van burgerinitiatieven	Succesvolheid	Factoren (1)
		Keuze uit factoren (2)
		(doorslaggevende) rol gemeente (3)
<ul style="list-style-type: none"> - Schuingedrukte codes gelden alleen voor <i>Adviseurs openbare ruimte</i> - Dikgedrukte codes gelden alleen voor <i>Initiatiefnemers</i> - Codes onder het concept 'Gemeentelijke organisatie' gelden niet voor <i>Initiatiefnemers</i> 		